

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 03 – 09 Haziran 2008	Yayımlandığı Tarih 10 Haziran 2008	Sayı 374
--	--	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [4/6/2008 Tarih ve 5766 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun](#)
(R.G. 6 Haziran 2008 – 26898 - Mükerrer)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2002/106, K: 2008/51 Sayılı Karar Özeti](#)
(R.G. 3 Haziran 2008 – 26895)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2007/92, K: 2008/85 Sayılı Karar Özeti](#)
(R.G. 3 Haziran 2008 – 26895)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2008/33, K: 2008/15 \(Yürürlüğü Durdurma\) Sayılı Kararı](#)
(R.G. 5 Haziran 2008 – 26897)
- [Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar](#)
(R.G. 3 Haziran 2008 – 26895)
- [Yargıtay 13. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar](#)
(R.G. 6 Haziran 2008 – 26898)
- [Yüksek Seçim Kurulunun 180 Sayılı Kararı](#)
(R.G. 7 Haziran 2008 – 26899)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Halis Doğan/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Apostolidi ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Abdullah Salman/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Baştımar ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Canseven/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Halit Dinç ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Has ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [Adalet Bakanlığında Münhal Noterlikler İlanı](#)
(R.G. 3 Haziran 2008 – 26895)
- [Adalet Bakanlığında İlan](#)
(R.G. 5 Haziran 2008 – 26897)

 [İçindekilere dön](#)

Kanun

AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUNDA VE

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. 5766

Kabul Tarihi: 4/6/2008

MADDE 1 – 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan "Amme, tazminat, inzibati mahiyette olsun olmasın bütün para cezalarını" ibaresi "Adli ve idari para cezalarını" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye "Takibat giderleri terimi:" ibaresinden önce gelmek üzere aşağıdaki terimler eklenmiştir.

"Tahsil edilemeyen amme alacağı terimi:

Amme borçlusunun bu Kanun hükümlerine göre yapılan mal varlığı araştırması sonucunda haczi kabil herhangi bir mal varlığının bulunmaması, haczedilen mal varlığının satılarak paraya çevrilmesine rağmen satış bedelinin amme alacağını karşılamaması gibi nedenlerle tahsil edilemeyen amme alacaklarını,

Tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağı terimi:

Amme borçlusunun haczedilen mal varlığına bu Kanun hükümlerine göre biçilen değerlerin amme alacağını karşılayamayacağını veya hakkında iflas kararı verilen amme borçlusundan aranılan amme alacağının iflas masasından tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması gibi nedenlerle tahsil dairelerince yürütülen takip muamelelerinin herhangi bir aşamasında amme borçlusundan tahsil edilemeyeceği ortaya çıkan amme alacaklarını,"

MADDE 2 – 6183 sayılı Kanuna 22 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 22/A maddesi eklenmiştir.

"Amme alacağı ödenmeden yapılmayacak işlemler ile işlem yapanların sorumlulukları:

MADDE 22/A – 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların bu Kanun kapsamında hak sahiplerine yapacakları ödemeler ile kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemelerde ve 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli tarifelerde yer alan ticaret sicil harçlarından kayıt ve tescil harçları, noter harçlarından senet, mukavelename ve kağıtlardan alınan harçlar, tapu ve kadastro harçlarından tapu işlemlerine ilişkin alınan harçlar, gemi ve liman harçları ile diploma harçları hariç olmak üzere (8) sayılı tarifeye konu harçlar ve trafik harçlarına mevzu işlemler ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan bina inşaat harcı ve yapı kullanma izin harcına mevzu işlemlerde; Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borcun bulunmadığına ilişkin belge aranılması zorunluluğu getirmeye, bu kapsama girecek amme alacaklarını tür, tutar ve işlemler itibarıyla topluca veya ayrı ayrı tespit etmeye, zorunluluk getirilen işlemlerde hangi hallerde bu zorunluluğun aranılmayacağını ve maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Takibata yetkili tahsil dairesince, bu madde kapsamında getirilen zorunluluğa rağmen borcun olmadığına dair belgeyi aramaksızın işlem tesis eden kurum ve kuruluşlara ikibin Yeni Türk Lirası idari para cezası verilir. İdari para cezası, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir. İdari para cezasına karşı tebliğ tarihini takip eden otuz gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir."

MADDE 3 – 6183 sayılı Kanunun 35 inci maddesinde yer alan "şirketten tahsil imkanı bulunmayan" ibaresi "şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan" şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Ortağın şirketteki sermaye payını devretmesi halinde, payı devreden ve devralan şahıslar devir öncesine ait amme alacaklarının ödenmesinden birinci fıkra hükmüne göre müteselsilen sorumlu tutulur.

Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda pay sahiplerinin farklı şahıslar olmaları halinde bu şahıslar, amme alacağının ödenmesinden birinci fıkra hükmüne göre müteselsilen sorumlu tutulur."

MADDE 4 – 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kanuni temsilci veya teşekkülü idare edenlerin farklı şahıslar olmaları halinde bu şahıslar, amme alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulur.

Kanuni temsilcilerin sorumluluklarına dair 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan hükümler, bu maddede düzenlenen sorumluluğu ortadan kaldırmaz."

MADDE 5 – 6183 sayılı Kanuna 36 ncı maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 36/A maddesi eklenmiştir.

"Yurt dışı çıkış tahdidi:

MADDE 36/A – Devlete ait olup 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 4458 sayılı Gümrük Kanunu kapsamına giren amme alacakları ile bunlara ait zam ve cezalarını ödeme emrinin tebliğ tarihini takip eden yedi gün içerisinde ödemeyen ya da bu Kanun hükümleri uyarınca hakkında bu alacaklar nedeniyle ihtiyati haciz kararı alınan amme borçlusunun yurt dışına çıkışı, alacaklı tahsil dairesinin talebi halinde ilgili makamlarca engellenir.

Yurt dışı çıkış tahdidi, yüzbin Yeni Türk Lirası ve üzerinde olan teminat altına alınmamış amme alacağı için uygulanır. Bakanlar Kurulu, bu tutarı on katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye ve yeniden kanuni tutarına getirmeye yetkilidir.

Amme alacağına karşılık teminat alınması, alacağın tecil edilmesi, borçlunun aciz halinin tespit edilmesi, yargı mercilerince amme alacağının takibinin durdurulmasına karar verilmesi veya takibin kanunen durdurulması gereken diğer hallerde yurt dışı çıkış tahdidi, alacaklı tahsil dairesinin talebi üzerine ilgili makamlarca kaldırılır.

Amme borçlusu hakkında uygulanan yurt dışı çıkış tahdidi, hastalık, iş bağlantısı gibi hallerde alacaklı tahsil dairesinin uygun görmesi ve bildirimi üzerine ilgili makamlar tarafından kaldırılır. Bu fıkraya göre yurt dışı çıkış tahdidinin kaldırılmış olması yeniden tatbikine mani değildir.

Amme borçlusuyla birlikte amme alacağının ödenmesinden sorumlu olan ve bu Kanuna göre amme borçlusu sayılan kişiler hakkında da bu maddede yer alan esaslara göre yurt dışı çıkış tahdidi uygulanır.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir."

MADDE 6 – 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası ve gecikme zammı alacakları iki yılı, bu alacaklar dışında kalan amme alacakları ise beş yılı" ibaresi "amme alacağı 36 ayı" şeklinde değiştirilmiş, maddeye birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve maddenin dördüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Şu kadar ki, amme borçlusunun alacaklı tahsil daireleri itibarıyla tecil edilen borçlarının toplamı ellibin Yeni Türk Lirasını (bu tutar dahil) aşmadığı takdirde teminat şartı aranılmaz. Bu tutarın üzerindeki amme alacaklarının tecilinde, gösterilmesi zorunlu teminat tutarı ellibin Yeni Türk Lirasını aşan kısmın yarısıdır. Bakanlar Kurulu; bu tutarı on katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye, yeniden kanuni tutarına getirmeye ve alacaklı amme idareleri itibarıyla bu hadler arasında farklı tutar belirlemeye yetkilidir."

"Haciz yapılmışsa mahcuz mal, değeri tutarınca teminat yerine geçer. Tecil edilen amme alacakları ile ilgili olarak daha önce tatbik edilen ve borcun tamamını karşılayacak değerde olan hacizler, yapılan ödemeler nispetinde kaldırılır ve buna isabet eden teminat iade edilir. Ancak, mahcuz malların değeri tecil edilen borç tutarından az, zorunlu teminat tutarından fazla olması halinde, tatbik edilen hacizler, tecil şartlarına uygun olarak yapılan ödemeler neticesinde kalan tecilli borç tutarı mahcuz mal değerinin altına inmediği müddetçe

kaldırılmaz. Tecilli borca karşılık alınan teminat ise, tecil şartlarına uygun olarak yapılan ödemeler neticesinde kalan tecilli borç tutarının zorunlu teminat tutarının altına inmesi durumunda, yapılan ödemeler nispetinde kaldırılır.

Tecil salahiyetini kullanacak ve bu salahiyeti devredecek olan makamlar; tecil edilecek amme alacaklarını tür ve tutar olarak belirlemeye, amme borçlusunun faaliyetine devam edip etmediğini esas alarak tecil edilecek alacakları tespit etmeye, tecilde taksit zamanlarını ve diğer şartları tayin etmeye yetkilidir."

MADDE 7 – 6183 sayılı Kanunun;

a) 49 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "iki senelik" ibaresi "kanuni" şeklinde değiştirilmiştir.

b) Geçici 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "31.12.2007" ibaresi "31/12/2009" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8 – 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;

a) 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına (6) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve sonraki bentte yer alan "1-6 numaralı" ibaresi "1-7 numaralı" şeklinde değiştirilerek bent numarası buna göre teselsül ettirilmiştir.

7. Ticari işletmelere ait atıkları mutad olarak veya belli aralıklarla satın alanlar hariç olmak üzere, bir işyeri açmaksızın kendi nam ve hesabına münhasıran kapı kapı dolaşmak suretiyle her türlü hurda maddeyi toplayarak veya satın alarak bu malların ticaretini yapanlara veya tekrar işleyenlere satanlar;

b) 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan "kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunan müesseselerde uçuş maksadıyla görevlendirilenlere; uçuş hizmetleri, deniz altına dalış yapanlara dalış hizmetleri dolayısıyla yapılan aynı mahiyetteki ödemeler;" ibaresi "kanuni veya iş merkezi Türkiye’de bulunan müesseselerde uçuş maksadıyla görevlendirilen, hava aracının sevk ve idaresiyle görevli pilotlar ile uçuş esnasında uçak içinde hizmet veren yetkili sivil havacılık otoritesince sertifikalandırılmış personele; fiilen uçuş hizmeti, denizaltına dalış yapanlara fiilen dalış hizmetleri dolayısıyla yapılan aynı mahiyetteki ödemeler;" şeklinde değiştirilmiştir.

c) 42 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Mart ayının onbeşinci günü akşamına kadar" ibaresi "Mart ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar" şeklinde değiştirilmiştir.

ç) Geçici 71 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 72 – (1) 31/12/2017 tarihine kadar sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemelerden aşağıdaki oranlarda gelir vergisi tevkifatı yapılır.

a) Lig usulüne tabi spor dallarında;

1) En üst ligdekiler için % 15,

2) En üst altı ligdekiler için % 10,

3) Diğer liglerdeki için % 5,

b) Lig usulüne tabi olmayan spor dallarındaki sporculara yapılan ödemeler ile milli sporculara uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında yapılan ödemelerden % 5.

(2) Bu ödemeler üzerinden 94 üncü madde kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu gelirler için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler dolayısıyla beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

(3) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan ücret ve ücret sayılan ödemelerin vergilendirilmesinde 31/12/2007 tarihinde yürürlükte olan hükümler uygulanır.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir."

GEÇİCİ MADDE 73 – (1) 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında gelir vergisi stopajı teşviki uygulanan ücretlerin vergilendirilmesinde, öncelikle Kanunun 32 nci maddesinde yer alan asgari geçim indirimi dikkate alınır.

(2) Bu madde hükümlerinin uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir."

GEÇİCİ MADDE 74 – (1) 2/11/2007 tarihli ve 5706 sayılı İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Hakkında Kanun uyarınca kurulan Ajansa yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarının tamamı; gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla kurum kazancından indirilir."

MADDE 9 – 18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun;

a) 4 üncü maddesinin (a) bendi,

"a) Genel ve özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişilikleri ve Türkiye Kızılay Derneği adına kayıt ve tescil edilen taşıtlar (bu idarelere bağlı olup, ayrı tüzel kişiliği olan işletmeler ile özel kanunlarında malları Devlet malı sayılmış olan kuruluşların taşıtları hariç)," şeklinde,

b) 10 uncu maddesinin son fıkrasında yer alan "1.000.000 liranın" ibaresi "1 Yeni Türk Lirasının", "10.000 liranın" ibaresi "1 Yeni Kuruşun" şeklinde, değiştirilmiştir,

c) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının sonuna "Zirai ilaçlama amacıyla kullanılmak üzere kayıt ve tescil edilmiş uçaklar için (IV) sayılı tarifede yer alan vergi tutarları yüzde 25 oranında uygulanır." cümlesi,

ç) 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasının sonuna "Şu kadar ki, tahakkuk ettirilmesi gereken motorlu taşıtlar vergisinin eksik tahakkuk ettirilmesi veya hiç tahakkuk ettirilmemesi halinde, bu vergi ilgili vergi dairesi tarafından ikmalen tarh edilir." cümlesi,

d) 13 üncü maddesinin (d) bendinin ikinci paragrafında yer alan "Vergisi ödenmemiş" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci madde hükmüne göre taksitlendirilmemiş" ibaresi, eklenmiştir."

MADDE 10 – 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun;

a) 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "genel ve katma bütçeli daire ve idarelerle," ibaresi "genel ve özel bütçeli idarelerle," şeklinde; 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında ve (2) Sayılı Tablosunun "V- Kurumlarla ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün (1) numaralı fıkrasında yer alan "katma bütçeli" ibaresi "özel bütçeli" şeklinde değiştirilmiştir.

b) (1) Sayılı Tablosunun "I. Akitlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün A/6 fıkrası "Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler" şeklinde değiştirilmiştir.

c) (1) Sayılı Tablosunun "II. Kararlar ve mazbatalar" başlıklı bölümünün 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları
Binde 4,5"

ç) (1) Sayılı Tablosunun "IV. Makbuzlar ve diğer kâğıtlar" başlıklı bölümünün 1/b fıkrasına "hizmet karşılığı alınan paralar" ifadesinden sonra gelmek üzere "(avans olarak ödenenler dahil)" ibaresi eklenmiştir.

d) (2) Sayılı Tablosunun "I. Resmi işlerle ilgili kâğıtlar:" başlıklı bölümünün C/11 fıkrasındaki "saklanacak nüshaları" ibaresi "çıkarılarak saklanacak örnekleri" şeklinde değiştirilmiştir.

e) (2) Sayılı Tablosunun "I. Resmi işlerle ilgili kâğıtlar:" başlıklı bölümünün "C- Kişilerden resmi dairelere verilen kâğıtlar" başlıklı alt bölümüne aşağıdaki (19) numaralı fıkra eklenmiştir.

"19. Yurt dışında hayatını kaybeden kişilerin cenazesinin Türkiye'ye girişi sırasında düzenlenerek gümrük idaresine verilen kâğıtlar."

f) (2) Sayılı Tablosunun "IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kâğıtlar" başlıklı bölümünde yer alan (28) numaralı fıkrasındaki "ek 1 inci" ibaresi "ek 2 nci" şeklinde değiştirilmiştir.

g) (2) Sayılı Tablosunun "IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kâğıtlar" başlıklı bölümüne aşağıdaki (37), (38) ve (39) numaralı fıkralar eklenmiş, "V- Kurumlarla ilgili kâğıtlar" başlıklı bölümünde yer alan (24) numaralı fıkrası metinden çıkarılmıştır.

"37. 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu uyarınca, idare ile istekli arasında imzalanan çerçeve anlaşması ve bu anlaşmaya esas ihale kararı ile isteklilerin dinamik alım sistemine kabul edilmesine ilişkin kararlar.

38. Kamu kurum ve kuruluşlarının talebi üzerine Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecek olan ülke incelemeleri, araştırma, proje ve benzeri faaliyetler nedeniyle düzenlenen kâğıtlar.

39. Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca satışı yapılan ve net alanı 80 m²'yi geçmeyen konutlara ilişkin olarak, İdare ile alıcı arasında imzalanan satış sözleşmeleri ve bu satışa ilişkin diğer kâğıtlar."

MADDE 11 – 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun;

a) 42 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Menkul ve gayrimenkul mallar hakkında alım, satım, taahhüt ve rehinle ilgili her nevi mukavele, senet ve kâğıtlarda değer gösterilmesi mecburidir. Rehin bordroları ile kamu idarelerine verilmek üzere ilgili mevzuatla belirlenen kurallara uyulacağına ilişkin olarak düzenlenen taahhütnameler hakkında bu hüküm uygulanmaz."

b) 59 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "Genel ve katma bütçeli dairelerle" ibaresi "Genel ve özel bütçeli idarelerle", (l) bendinde yer alan "ek 1 inci" ibaresi "ek 2 nci" olarak değiştirilmiş ve (r) bendi madde metninden çıkarılmıştır.

c) 63 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Gayrimenkul devir ve iktisaplarında tapu ve kadastro harcı, emlak vergisi değerinden az olmamak üzere, beyan edilen devir ve iktisap bedeli üzerinden hesaplanır.

Tapuda yapılan işlemde sonra, emlak vergisi değerinden daha düşük bir bedel üzerinden harç ödendiğinin veya beyan edilen devir ve iktisap bedelinin gerçek durumu yansıtmadığının tespit edilmesi halinde, aradaki farka isabet eden harç ikmalen veya re'sen tarh edilir. Bu suretle tarh edilecek tapu ve kadastro harcı için, 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan vergi ziyai cezası % 25 nispetinde uygulanır. Takdir komisyonu kararlarına istinaden bu fıkra uyarınca tarhiyat yapılamaz."

ç) 123 üncü maddesinin son fıkrasında yer alan "harca tabi tutulmaz." ibaresi "bu Kanunda yazılı harçlardan müstesnadır." şeklinde değiştirilmiştir.

d) (1) Sayılı Tarifesinin "A) Mahkeme Harçları" bölümünün sonuna aşağıdaki (IV) numaralı bölüm eklenmiştir.

"IV. Temyiz ve itiraz harçları:

a) Yargıtay ve Danıştay'a yapılacak temyiz başvurularında 60 YTL

b) Yürütmenin durdurulmasına ilişkin itirazlar dahil olmak üzere Bölge Adliye ve Bölge İdare Mahkemelerine itirazın yapılacak başvurularda 40 YTL

c) Ağır Ceza Mahkemelerine itirazın yapılacak başvurularda 30 YTL

e) (3) Sayılı Tarifesinin "I- Başvurma harcı" başlıklı bölümüne aşağıdaki (c) ve (d) fıkraları eklenmiştir.

"c) Danıştay'a temyiz başvurularında 60 YTL

d) Bölge İdare Mahkemesine itirazın yapılacak başvurularda 40 YTL

f) (8) Sayılı Tarifesinin sonuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

"XII- Transfer fiyatlandırması ile ilgili yöntem belirleme anlaşması harçları:

1- Başvuru harcı 25.000 YTL

2- Yenileme harcı 20.000 YTL"

MADDE 12 – 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun;

a) 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (e) bendindeki "tali acenteler dahil sigorta acente ve üreticilerinin" ibaresi "sigorta aracılarının sigorta şirketlerine yaptığı" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (g) bendindeki "atıkları (hurda metalden elde edilen külçeler dahil) teslimi" ibaresi "atıklarının teslimi" olarak, (p) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"p) Hazinece yapılan; gayrimenkul teslim ve kiralamaları, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni ve ön izin verilmesi işlemleri."

c) 29 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bakanlar Kurulu, vergi nispeti indirilen mal ve hizmet grupları ile sektörler itibarıyla, amortisman tabii iktisadi kıymetler dolayısıyla yüklenen katma değer vergisinin iade hakkını kaldırmaya; Maliye Bakanlığı, bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir."

ç) 32 nci maddesinin birinci fıkrasına "15 inci maddeleri" ibaresinden sonra gelmek üzere "ile 17 nci maddenin (4) numaralı fıkrasının (s) bendi" ibaresi eklenmiştir.

d) Kanuna aşağıdaki geçici 25 ve 26 ncı maddeler eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 25 – Bu maddenin yürürlük tarihinden önce Kanunun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (s) bendinde düzenlenen istisnadan vazgeçen mükelleflerin, bu maddenin yürürlük tarihini izleyen ayın sonuna kadar istisnadan vazgeçme taleplerini geri almaları halinde, 18 inci maddenin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan hüküm uygulanmaz. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 26 – Birleşmiş Milletler (BM) temsilciliği, BM'ye bağlı program, fon ve özel ihtisas kuruluşları ile İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatına (OECD) resmi kullanımları için yapılacak mal teslimi ve hizmet ifaları, bunların sosyal ve ekonomik yardım amacıyla bedelsiz olarak yapacakları mal teslimi ve hizmet ifaları, bedelsiz mal teslimi ve hizmet ifaları ile ilgili mal ve hizmetlerin bunlara teslim ve ifası; finansmanlarının bu kuruluşlar tarafından karşılanması şartıyla ilgili kurum, temsilcilik, program, fon ve özel ihtisas kuruluşlarının Türkiye'deki faaliyetlerinin devamı veya ilgili kurumlara ilişkin uluslararası anlaşmaların yürürlükte bulunduğu süre içerisinde katma değer vergisinden müstesnadır.

Bu istisnanın uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir."

"e) 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 11 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, 12 nci maddesine aşağıdaki (3) numaralı fıkra eklenmiştir.

"a) İhracat teslimleri ve bu teslimlere ilişkin hizmetler, yurt dışındaki müşteriler için yapılan hizmetler, serbest bölgelerdeki müşteriler için yapılan fason hizmetler ve karşılıklı olmak şartıyla uluslararası roaming anlaşmaları çerçevesinde yurt dışındaki müşteriler için Türkiye'de verilen roaming hizmetleri,"

"3) Fason hizmetlerin serbest bölgelerdeki müşterilere yapılmış sayılması için aşağıdaki şartlar yerine getirilmiş olmalıdır.

a) Fason hizmet serbest bölgelerde faaliyet gösteren müşteriler için yapılmış olmalıdır.

b) Fason hizmetten serbest bölgelerde faydalanılmalıdır."

MADDE 13 – 1) 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 8 inci maddesindeki "inşa ve kullanımları" ibaresinden sonra gelmek üzere "katma değer vergisi ile özel tüketim vergisi hariç" ibaresi eklenmiştir.

2) 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 16 ncı maddesindeki "inşa ve kullanımları" ibaresinden sonra gelmek üzere; "katma değer vergisi ile özel tüketim vergisi hariç" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 14 – 6/11/1981 tarihli ve 2548 sayılı Gemi Sağlık Resmi Kanununun 7 nci maddesinin sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Genel Müdürlük para cezası dışındaki gelirleri, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil eder."

MADDE 15 – 2/3/1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 12 – Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu ve 492 sayılı Harçlar Kanunu uygulaması açısından özel bütçeli idareler kapsamında değerlendirilir."

MADDE 16 – 15/7/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan ", vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 17 – 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 242 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının son paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Maliye Bakanlığı; elektronik defter, belge ve kayıtların oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafaza ve ibrazı ile defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulması ve düzenlenmesi uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye, elektronik ortamda tutulmasına ve düzenlenmesine izin verilen defter ve belgelerde yer alması gereken bilgileri internet de dahil olmak üzere her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında Maliye Bakanlığına veya Maliye Bakanlığının gözetim ve denetimine tabi olup, kuruluşu, faaliyetleri, çalışma ve denetim esasları Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenecek olan özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir şirkete aktarma zorunluluğu getirmeye, bilgi aktarımında uyulacak format ve standartlar ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye, bu Kanun kapsamına giren işlemlerde elektronik imza kullanım usul ve esaslarını düzenlemeye ve denetlemeye yetkilidir. Bu Kanunun vergi mahremiyetine ilişkin hükümleri, bu kapsamda kurulan şirketin ortak, yönetici ve çalışanları hakkında da uygulanır."

MADDE 18 – 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun;

a) 20 nci maddesinin madde başlığı ile (d) ve (e) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Araçların tescil işlemleri ile yetki ve sorumluluk"

"d) Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisi borcu bulunmadığının tespit edilmesi halinde araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi esas alınarak trafik tescil şube veya bürolarındaki ilgili memurlar tarafından siciline işlenmek suretiyle yapılır. Trafik tescil şube veya büroları tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir.

Satış üzerine trafik tescil şube veya bürolarında alıcı adına tescil belgesi veya geçici tescil belgesi düzenlenir. Ayrıca, tescil edilmiş araçların satış ve devir işlemlerine ilişkin bilgiler işlemin tamamlanmasını müteakip en geç onbeş işgünü içinde ilgili vergi dairesi müdürlüklerine bildirilir.

18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinde hüküm altına alınan isteme ve bildirme yükümlülüklerini, sorumluluk hükümleri saklı kalmak kaydıyla, elektronik ortamda yaptırmaya ve bu uygulamaya ilişkin usul ve esasları müştereken belirlemeye Gelir İdaresi Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile diğer yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından satışı yapılan araçların satış tutanağının bir örneği aracın kayıtlı olduğu trafik tescil şube veya bürolarına üç işgünü içerisinde gönderilir. Aracı satın alanlar gerekli bilgi ve belgeleri sağlayarak ilgili tescil kuruluşundan bir ay içerisinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar. Alıcıların tescil belgesi almak için süresinde başvuramaları halinde bu araçları alıcıları adına re'sen kayıt ve tescil ettirmeye Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Bu madde uyarınca trafik tescil şube veya büroları tarafından yapılacak satış, devir ve tescil işlemlerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

e) Araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendi ile (d) bendinin dördüncü paragrafı hükümlerine uymayanlara 115 YTL idari para cezası verilir."

b) Ek 14 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"EK MADDE 15 – Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesine trafik idari para cezası karar tutanaklarının tebliği amacıyla konulan ödeneğin yetmemesi halinde, münhasıran bu gider için kullanılmak üzere, bir önceki yıl trafik idari para cezaları gelir gerçekleşmesinin yüzde 10'una kadar ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir."

MADDE 19 – 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı listeler; ekli (1), (2), (3) ve (4) sayılı cetvellerde gösterildiği şekilde değiştirilmiş ve Kanunun;

a) 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Bu Kanuna ekli listelerdeki malların tarife numaralarında veya tanımlarındaki değişikliğin mahiyetini, Türk Gümrük Tarife Cetvelinde yapılan değişikliklere bağlı olarak açıklamaya Maliye Bakanlığı yetkilidir."

b) 4 üncü maddesine aşağıdaki (3) numaralı fıkra eklenmiştir.

"3. Fiilî veya kaydî envanter sırasında bu Kanuna ekli listelerdeki malların belgesiz olarak bulundurulduğunun tespiti halinde, belgesiz mal bulunduran mükelleflere, bu malların alış belgelerinin ibrazı için tespit tarihinden itibaren 10 günlük bir süre verilir. Bu süre içinde alış belgelerinin ibraz edilememesi halinde, belgesi ibraz edilemeyen malın tespit tarihindeki emsal bedeli üzerinden hesaplanan özel tüketim vergisi, alışını belgeleyemeyen mükellef adına re'sen tarh edilir. Tarh edilecek özel tüketim vergisi, asgari maktu vergi tutarına göre hesaplanacak vergiden az olamaz. Bu tarhiyata vergi ziyai cezası uygulanır.

Ancak, belgesiz mal bulunduran mükelleflere bu malları satanlara, bu satışları ile ilgili vergi inceleme raporuna dayanılarak özel tüketim vergisi tarhiyatı yapıldığı takdirde, ayrıca alıcıdan özel tüketim vergisi ve buna ilişkin ceza aranmaz."

c) 7 nci maddesinin (2) numaralı bendinin (b) alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiştir.

"c) 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, bu bendin (a) ve (b) alt bentlerinde belirtilen malûl ve engelliler tarafından ilk iktisabından sonra deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle hurdaya çıkarılmasında, bu G.T.İ.P. numaralarında yer alan malları hurdaya çıkaran malûl ve engelliler tarafından,"

ç) 7/A maddesinde yer alan "2710.19.41.00.11, 2710.19.41.00.19, 2710.19.45.00.11 ve 2710.19.49.00.11 G.T.İ.P. numaralı" ibaresi "2710.19.41.00.11, 2710.19.41.00.18, 2710.19.45.00.11, 2710.19.45.00.12 ve 2710.19.49.00.11 G.T.İ.P. numaralı" olarak değiştirilmiştir.

d) 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının sonuna aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

"(II) sayılı listedeki mallardan alınacak vergi, mükellefin bu malı alış bedeli üzerinden, malın tabi olduğu orana göre hesaplanan vergi tutarından az olamaz. İthalatçıların alış bedeli olarak, ithalatta hesaplanan katma değer vergisi matrahı esas alınır. Verginin alış bedeli üzerinden hesaplandığı durumlarda, mükellefin malı teslim tarihine kadar bu malı mükellefe teslim eden tarafından yüzde 10'a kadar yapılan indirimler alış bedelinden de indirilir."

e) 13 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"4. İhraç edilmek için üretilenler hariç olmak üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin verdiği yetki uyarınca kullanılma zorunluluğu getirilen özel etiketi veya işareti olmayan veya 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 18 inci maddesinin verdiği yetki uyarınca kullanılma zorunluluğu getirilen ulusal markeri bulunmayan ya da standartlara uygun olmayan özel tüketim vergisine tabi malları bulundurduğu tespit edilen işyeri sahibi adına, tespit tarihindeki malların emsal bedeli veya miktarı üzerinden re'sen özel tüketim vergisi tarh edilir. Tarh edilen bu vergi, asgari maktu vergi tutarına göre hesaplanacak vergiden az olamaz. Bu tarhiyata ayrıca vergi ziyai cezası uygulanır."

f) 15 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin sonuna aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

"Kanunun 7 nci maddesinin (2) numaralı bendi çerçevesinde istisnadan yararlananlar tarafından bu istisnadan yararlanılarak iktisap ettikleri kayıt ve tescile tabi malları 5 yıldan fazla kullanarak elden çıkarmaları durumunda bu hüküm uygulanmaz."

MADDE 20 – 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin (4) numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"4) Dengeleme karşılığı; takip eden hesap dönemlerinde meydana gelebilecek tazminat oranlarındaki dalgalanmaları dengelemek ve katastrofik riskleri karşılamak üzere sadece deprem ve mühendislik sigorta branşlarında verilen deprem teminatı için hesaplanan dengeleme karşılıklarından oluşur."

MADDE 21 – 5520 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine yedinci fıkra olarak aşağıdaki fıkra eklenmiş ve mevcut yedinci fıkra sekiz olarak teselsül ettirilmiştir.

"(7) Tam mükellef kurumlar ile yabancı kurumların Türkiye'deki işyeri veya daimi temsilcilerinin aralarında ilişkili kişi kapsamında gerçekleştirdikleri yurt içindeki işlemler nedeniyle kazancın örtülü olarak dağıtıldığı kabulü Hazine zararının doğması şartına bağlıdır. Hazine zararından kasıt, emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit edilen fiyat ve bedeller nedeniyle kurum ve ilişkili kişiler adına tahakkuk ettirilmesi gereken her türlü vergi toplamının eksik veya geç tahakkuk ettirilmesidir."

MADDE 22 – 5520 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasında yer alan "Bu maddeye göre" ibaresi "Ticari ve zirai kazançlar hariç olmak üzere bu maddeye göre" şeklinde değiştirilmiş ve Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 2 – (1) 1/1/2008-31/12/2015 tarihleri arasında;

a) Dernek veya vakıflarca elde edilen Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (5) numaralı bendi ve geçici 67 nci maddesi kapsamında kesinti suretiyle vergilendirilmiş kazanç ve iratlar,

b) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim yapan mesleki ve teknik eğitim okullarındaki atölye ve uygulama birimleri ile anaokulu, kreş, çıraklık ve halk eğitim merkezlerindeki uygulama birimlerine bağlı döner sermaye işletmelerinin elde ettikleri gelirler,

c) 2/11/2007 tarihli ve 5706 sayılı İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Hakkında Kanun uyarınca kurulan Ajansın görevleriyle ilgili yaptığı faaliyetlerinden aynı Kanunun 12 nci maddesi kapsamında elde ettiği gelirleri,

dolayısıyla iktisadi işletme oluşmuş sayılmaz."

MADDE 23 – 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununa, geçici 25 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 26 – 6183 sayılı Kanunun 35 inci maddesi; Fon tarafından devralınan şirketlerde Fon aleyhine, 6183 sayılı Kanunun mükerrer 35 inci maddesi; Fonun veya Fon personelinin kayyım sıfatı ile atandığı şirketlerde Fon ve Fon personeli aleyhine, bu Kanun ve mülga Bankalar kanunları kapsamında banka ve şirketlerde Bakan, Kurul veya Fon Kurulu tarafından görevlendirilen kişiler aleyhine uygulanmaz.

Temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona intikal eden ve/veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izin ve yetkileri ilişkili Bakan, Bakanlar Kurulu veya Kurul tarafından kaldırılarak tasfiyeleri Fon eliyle yürütülen veya Fon tarafından tasfiye işlemleri başlatılan bankalar hakkında başlatılan işlemler sonuçlanıncaya ve her türlü Fon alacakları tahsil edilinceye kadar, yönetim ve denetimi Fon tarafından devralınan banka ve şirketlerin eski yöneticileri hakkında 6183 sayılı Kanunun 35 inci maddesi ile mükerrer 35 inci maddesinin uygulanmasında, ilgili kanun ve mevzuat veya ana sözleşmeleri uyarınca temsile yetkilendirilmiş veya tüzel kişilerin yetkili organlarınca temsil yetkisi verilmiş kişi veya kişiler ile tüzel kişiliği olmayan teşekkülü idare edenlerden,

a) Fon bankalarının; yönetim ve denetimine sahip olduğu iştiraklerinden, hâkim ortağı olan tüzel kişilerden, gerçek ve tüzel kişi hâkim ortaklarının hâkim ortak olduğu şirketlerden, bu kişiler adına hareket eden veya onlar hesabına kendi adına para, mal veya hak edinen

şirketlerden olan Fon alacaklarında, banka kaynağının kullanıldığı/kullanıldığı tarihten itibaren borcun devam ettiği dönem boyunca,

b) Fon bankalarının kurumsal kredilerinden kaynaklanan Fon alacaklarında, kredinin kat edildiği tarihten itibaren borcun devam ettiği dönem boyunca,

c) Fon gelirlerinden kaynaklanan alacaklarda, Fon alacağının ilgili kuruluşa tebliğ edildiği tarihten itibaren borcun devam ettiği dönem boyunca,

kanuni temsilci sıfatını haiz kişiler kanuni temsilci olarak addedilir.

GEÇİCİ MADDE 27 – Bu Kanun ve mülga Bankalar Kanunları hükümlerine göre, Fonun mülkiyetine geçen veya Fon tarafından satışı yapılarak alıcı adına tescili yapılan taşınmazlarda borçlu veya üçüncü şahıslar bulunmakta ise, bu kişilere, onbeş (15) gün içinde taşınmazın tahliye edilmesini ihtar eden tahliye emri tebliğ edilir. Taşınmazın bu müddet içinde tahliye edilmemesi halinde, gerektiğinde kolluk kuvveti yardımı da alınarak borçlu veya üçüncü şahıs taşınmazdan çıkarılarak taşınmazın tahliyesi Fon tarafından gerçekleştirilir. Tahliyeye ilişkin masraflar taşınmazın yeni maliki tarafından karşılanır.

Fon tarafından bu Kanun ve mülga Bankalar Kanunları hükümlerine göre yapılan veya yapılmış olan satışlarda, satış şartnamesi veya eklerinde belirtilen süre içinde tahliye taahhütlerinin yerine getirilmemesi halinde de bu maddenin birinci fıkrası hükümleri uygulanır. Bu takdirde 15 günlük süre taşınmazın tahliyesine ilişkin olarak satış şartnamesi ve eklerinde belirtilen sürenin bitiminde başlar. Fonun, taahhüt ihlali sebebiyle alıcıdan tazminat isteme hakkı saklıdır."

MADDE 24 – 24/5/2007 tarihli ve 5667 sayılı Bankacılık İşlemleri Yapma ve Mevduat Kabul Etme İzni Kaldırılan Türkiye İmar Bankası Türk Anonim Şirketince Devlet İç Borçlanma Senedi Satışı Adı Altında Toplanan Tutarların Ödenmesi Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(2) 30/5/2007 tarihi itibarıyla, Bankalar Kanunu hükümlerine dayanılarak yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna intikal eden ve/veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izin ve yetkileri kaldırılan bankalarda, bankanın yönetim ve denetiminin Fona intikal ettiği veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izin ve yetkilerinin kaldırıldığı tarihte off-shore hesabı bulunan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının elde ettikleri menkul sermaye iradı dolayısıyla 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu hükümlerine göre tahakkuk etmiş olup da 30/5/2007 tarihi itibarıyla ödenmemiş olan vergilerle tahakkuk edecek vergilerin ve bunlara bağlı ceza, gecikme faizi ve gecikme zamlarının ödeme zamanı, mükellefin başvurusu üzerine ve aksi yönde bir tespit olmadığı sürece off-shore hesabındaki paranın (yatırılan para ve/veya faiz) mevduat sahibine ödenmesine kadar ertelenir. Erteleme süresince tahsil zamanasını işlemez ve bu süre boyunca herhangi bir faiz tahakkuk ettirilmemesi halinde gecikme zammı tatbik edilmez. Aynı süreye ilişkin faiz tahakkuk ettirilmesi durumunda ise hesaplanan toplam gecikme zammı tutarı, hesaplanan faiz tutarını aşamaz. Ertelenen amme alacaklarından erteleme şartlarını kaybetmemiş olanlar, 31/12/2013 tarihi itibarıyla terkin edilir. Madde kapsamına giren alacaklara karşılık bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tahsil edilmiş olan tutarlar, bu maddeye istinaden ret ve iade edilmez.

Bu fıkra hükmü, madde kapsamına giren bankalarda, bankanın yönetim ve denetiminin Fona intikal ettiği veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izin ve yetkilerinin kaldırıldığı tarihten önce off-shore hesabı açtırmış olup bu tarih itibarıyla off-shore hesabından bankaya havale edilen ve havale tutarı banka nezdinde mevduat olarak kabul edilmeyen mükellefler adına bu hesaplardan menkul sermaye iradı olarak elde ettikleri gelirler nedeniyle tarh ve/veya tahakkuk ettirilen amme alacakları hakkında da uygulanır.

Bu fıkranın uygulamasına ilişkin usûl ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir."

MADDE 25 – 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun;

a) 30 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 30 – Banka ve sigorta muameleleri vergisini banka ve bankerlerle sigorta şirketleri öder. Sigorta aracıları tarafından yapılan sigorta işlemlerinde de verginin mükellefi sigorta şirketleridir."

b) 31 inci maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Sigorta işlemlerinde verginin matrahı, bu işlem dolayısıyla poliçede yer alan prim tutarıdır. Prim tutarının hesabında, sigorta işlemi dolayısıyla komisyon ve benzeri adlarla sigorta aracılara yapılan ödemeler indirim konusu yapılamaz."

c) 47 nci maddesinin (a) fıkrasının sonuna aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

"Sigorta muamelelerine ilişkin beyanname sigorta şirketlerinin kanuni veya iş merkezlerinin bulunduğu yer vergi dairesine verilir."

MADDE 26 – 2/11/2007 tarihli ve 5706 sayılı İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Hakkında Kanunun;

a) 12 nci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki (c) bendi eklenmiş ve müteakip bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

"c) Maliye Bakanlığı 2009 ve 2010 yılı bütçelerine bu amaçla konulacak ödenek"

b) 12 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(5) Ajansın taraf olduğu işlemler harç ve katılım payından, bu işlemler nedeniyle düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır."

c) Geçici 2 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 3 – (1) 2008 yılında Maliye Bakanlığı bütçesinden Ajansa 250.000.000 YTL'ye kadar ödenek aktarmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödeneğin 50.000.000 YTL'lik kısmı, Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme hükümleri gereğince, ülkemiz Dünya Kültürel Mirası listesinde ve aday listede yer alan eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenen öncelikler doğrultusunda korunması, bakım, onarım ve restorasyonu için kullanılır."

GEÇİCİ MADDE 1 – Bu Kanunla 6183 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler ve eklenen hükümler, hükümlerin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla tahsil edilmemiş bulunan amme alacakları hakkında da uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2 – 30/6/2008 tarihine kadar (bu tarih dahil) yapılacak müracaatlara uygulanmak üzere; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Türkiye Futbol Federasyonu ve özerk spor federasyonlarına tescil edilmiş olan ve Türkiye'de sportif alanda faaliyette bulunan spor kulüplerinin, Maliye Bakanlığına bağlı vergi dairelerine ödenmesi gereken ve 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre takip edilen borçları ile sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezaları borçları ve bunlara ilişkin gecikme zammı ve gecikme cezasından oluşan borçları ve 16/8/1997 tarihli ve 4306 sayılı Kanuna göre alınan eğitime katkı payı ve buna bağlı gecikme zamlarından; bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla (ödeme süresi başlamış vadesi geçmemiş olan alacaklar dahil) vadesi geldiği halde bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ödenmemiş olanlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 48 inci maddesinde aranılan şartlar çerçevesinde müracaat tarihinden itibaren 10 yılı aşmamak üzere ve azami tecil süresine ilişkin uygulanmakta olan tecil faizi oranının 1/6'sı dikkate alınmak suretiyle teminat alınmaksızın tecil edilebilir.

Bu madde kapsamına giren alacakların bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce 6183 sayılı Kanununun 48 inci maddesine veya 16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanununun geçici 6 ncı maddesi uyarınca tecil edilip de tecil şartlarına göre ödenmekte olanlarından, kalan taksit tutarları için borçluların birinci fıkra hükmünden yararlanmak istemeleri halinde, tecil şartlarına uygun olarak ödenen taksit tutarları için tecil geçerli sayılır. Kalan taksit tutarlarına verilecek sürenin hesabında ilk tecil tarihi dikkate alınır.

Bu madde hükmünden yararlanmak üzere başvuran ve borçları bu madde kapsamında taksitlendirilen spor kulüplerinin, tecil ve taksitlendirme devam ettiği süre içerisinde, tecil müracaat tarihinden itibaren tahakkuk edecek gelir (stopaj) vergisi, katma değer vergisi ve sigorta primlerini, vade tarihlerinde yapılacak müracaatlara istinaden 6183 sayılı Kanununun 48

inci maddesine göre tecil edilenler hariç olmak üzere, bir takvim yılı içerisinde üç defadan fazla vadesinde tam olarak ödememeleri veya üç defadan fazla olmamakla birlikte takvim yılı içinde süresinde ödenmeyen bu vergi ve sigorta primlerinin gecikme cezası, gecikme zammı, gecikme faizi, bunlara ait vergi cezaları ve bunlara ilişkin idari para cezaları ile birlikte takvim yılı sonuna kadar ödememeleri halinde bu madde kapsamında yapılmış olan tecil ve taksitlendirme hükümsüz kalır.

GEÇİCİ MADDE 3 – T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünün yol bakım ve onarım giderleri karşılığı olarak 31/12/2007 tarihi itibarıyla Ulaştırma Bakanlığında olan ve bu Bakanlıkça tespit edilen alacaklarına karşılık, bu Genel Müdürlüğün ve bağlı ortaklıklarının 31/12/2007 tarihine (bu tarih dahil) kadar vadesi geldiği halde maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ödenmemiş ve Maliye Bakanlığına bağlı vergi dairelerince takip ve tahsil edilen her türlü vergi, fon ve paylar ile vergi cezaları, bunlara ilişkin gecikme zammı ve gecikme faizlerinden oluşan borçlarının; merkezi yönetim bütçesinin gelir ve gider hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin mahsup suretiyle terkin edilmesine, Ulaştırma Bakanının teklifi üzerine Maliye Bakanı yetkilidir. Madde kapsamında mahsuba konu olacak borçlara 31/12/2007 tarihinden sonra gecikme zammı hesaplanmaz.

GEÇİCİ MADDE 4 – Üniversite hastanelerinin (vakıf üniversiteleri hariç), tedavi giderleri genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri tarafından karşılanan kişiler ile 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanuna göre tedavi yardımı karşılanan kişilere sundukları tedavi hizmetleri karşılığı olarak, 31/3/2008 tarihinden önce (31/3/2008 dahil) düzenledikleri fatura bedellerinden, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde Maliye Bakanlığı ile varılacak mutabakat çerçevesinde tahsil edemedikleri tespit edilen alacaklarının, Maliye Bakanlığı tarafından mutabakat tarihinden itibaren bir ay içerisinde % 85'inin ödenmesi halinde geri kalan kısmı terkin edilir. Terkin edilen kısım için herhangi bir alacak ve hak talebinde bulunulamayacağı gibi genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, bu maddede yer alan ve Maliye Bakanlığı tarafından doğrudan ödenmiş olan fatura bedelleri için üniversite hastanelerine ayrıca bir ödemede bulunmazlar. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir.

Üniversite hastanelerinin ve Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kurum ve kuruluşlarının tedavi giderleri belediyeler bütçelerinden karşılanan personele sundukları tedavi hizmetleri karşılığı olarak, 31/3/2008 tarihinden önce (31/3/2008 dahil) düzenledikleri fatura bedellerinden, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili belediyeler ile düzenlenecek protokollerle tahsil edemedikleri tespit edilen alacaklarından, protokoller ile belirlenecek tutarının borçlu belediyeler tarafından protokolün düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenmesi halinde geri kalan kısmı terkin edilir. Bu şekilde terkin edilecek alacak tutarı protokolde belirlenen toplam tahsil edilmemiş alacak tutarının % 25'ini geçemez. Terkin edilen kısım için üniversite hastanelerince ve Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kurum ve kuruluşlarınca herhangi bir alacak ve hak talebinde bulunulmaz.

GEÇİCİ MADDE 5 – 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 79 uncu maddesi uyarınca elektronik ortamda haciz bildirisini tebliği kapsamına alınmış olan üçüncü şahıslardan, 30/9/2007 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar Maliye Bakanlığına bağlı vergi daireleri tarafından tebliğ edilen haciz bildirisine, nezdlerinde amme borçlusunun mal, hak ve alacağı bulunmadığı veya haciz bildirisinde belirtilen tutar kadar olmadığı halde anılan maddede yer alan sürede itiraz etmemiş olanların, haciz bildirisinin tebliğ edildiği tarihte amme borçlusunun nezdlerinde olan mal, hak ve alacak durumunu bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ayın sonuna kadar ilgili vergi dairesine bildirmeleri halinde, bu bildirimler anılan Kanunun 79 uncu maddesi uyarınca süresinde yapılmış bildirim kabul edilir.

Üçüncü şahısların bu madde kapsamındaki bildirimlerinin gerçeğe aykırı olduğunun idarece tespiti halinde, 79 uncu maddenin altıncı fıkrasında öngörülen dava açılmaksızın, haciz bildirisini ile tebliğ edilen amme alacağı bu şahıslardan 6183 sayılı Kanun hükümlerine

göre takip ve tahsil edilir. Bu madde hükmü, yeni bir bildirim gerekliliğinin bulunmaması, 30/9/2007 ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar tebliğ edilmiş haciz bildirimlerine süresinden sonra verilmiş cevapları da kapsar.

Bu madde kapsamındaki bildirimlerin hüküm ifade edebilmesi için madde kapsamına giren haciz bildirimleri veya bu haciz bildirimleri üzerine düzenlenen ödeme emirleri ile ilgili açılmış davalardan feragat edilmesi şarttır. Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanı yetkilidir.

MADDE 27 – Bu Kanunun;

a) 6 ncı maddesi, 8 inci maddesinin (a) bendi, 8 inci maddesinin (ç) bendiyle 193 sayılı Kanuna eklenen geçici 72 nci madde hükmü ve 19 uncu maddesi yayımını izleyen ayın başında,

b) 7 nci maddesinin (b) bendi 31/12/2007 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

c) 8 inci maddesinin (ç) bendi ile 193 sayılı Kanuna eklenen geçici 73 üncü ve geçici 74 üncü madde hükümleri, 10 uncu maddesinin (g) bendiyle 488 sayılı Kanuna ekli 2 Sayılı Tablonun IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar bölümüne eklenen (37) numaralı fıkra hükmü 1/1/2008 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

ç) 20, 21 ve 22 nci maddeleri 2008 yılı kazançlarına da uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

d) 5 ve 16 ncı maddeleri 6/6/2008 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

e) 12 nci maddesinin (b) bendi yayımını izleyen gün,

f) 12 nci maddesinin (a) bendi, 18 inci maddesinin (a) bendi ve 25 inci maddesi yayımını izleyen ikinci ayın başında,

g) 9 uncu maddesinin (ç) bendi 1/7/2008 tarihinde,

h) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer.

MADDE 28 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

6/6/2008

(1) Sayılı Cetvel
I SAYILI LİSTE
(A) CETVELİ

(*) G.T.İ.P. NO	Mal İsmiVergi	Tutarı	(YTL)
Birimi			
(Hafif yağlar ve müstahzarları)			
2710.11.11.00.00	Özel bir işleme tabi tutulacak olanlar	2,0000	
Kilogram			
(Yalnız nafta)			
2710.11.31.00.00	Uçak benzini 2,0000Litre		
(İçindeki kurşun miktarı litrede 0,013 gramı geçmeyenler)			
2710.11.41.00.00	Oktanı (RON) 95'ten az olanlar	1,4500 Litre	
(Kurşunsuz normal benzin)			
(İçindeki kurşun miktarı litrede 0,013 gramı geçmeyenler)			
(Oktanı (RON) 95 veya daha fazla fakat 98'den az olanlar)			
2710.11.45.00.11	Kurşunsuz benzin 95 oktan 1,4765 Litre		
(İçindeki kurşun miktarı litrede 0,013 gramı geçmeyenler)			
(Oktanı (RON) 95 veya daha fazla fakat 98'den az olanlar)			

2710.11.45.00.12 Katkılı Kurşunsuz benzin 95 oktan 1,4765 Litre

(İçindeki kurşun miktarı litrede 0,013 gramı geçmeyenler)
(Oktanı (RON) 95 veya daha fazla fakat 98'den az olanlar)

2710.11.45.00.19 Diğerleri 1,4765Litre

(İçindeki kurşun miktarı litrede 0,013 gramı geçmeyenler)
(Oktanı (RON) 98 veya daha fazla olanlar)

2710.11.49.00.11 Kurşunsuz benzin 98 oktan 1,5985 Litre

(İçindeki kurşun miktarı litrede 0,013 gramı geçmeyenler)
(Oktanı (RON) 98 veya daha fazla olanlar)

2710.11.49.00.19 Diğerleri 1,5985Litre

(İçindeki kurşun miktarı litrede 0,013 gramı geçenler)

2710.11.51.00.00 Oktanı (RON) 98'den az olanlar 1,4800 Litre

(Kurşunlu normal benzin)
(Kurşunlu süper benzin)

(İçindeki kurşun miktarı litrede 0,013 gramı geçenler)

2710.11.59.00.00 Oktanı (RON) 98 veya daha fazla olanlar 1,4800 Litre

(Kurşunlu süper benzin)

2710.11.70.00.00 Benzin tipi jet yakıtı2,0000 Litre

2710.19.21.00.00 Jet yakıtı (Kerosen)2,0000 Litre

(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,05'i geçmeyenler)

2710.19.41.00.11 Motorin 0,9945Litre

(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,05'i geçmeyenler)

2710.19.41.00.18 Diğerleri 0,9945Litre

(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,05'i geçen fakat
% 0,2'yi geçmeyenler)

2710.19.45.00.11 Motorin 0,9245Litre

(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,05'i geçen fakat
% 0,2'yi geçmeyenler)

2710.19.45.00.12 Kırsal Motorin0,9245Litre

(*) G.T.İ.P. NO: Türk Gümrük Tarife Cetvelindeki Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Numaralarıdır.

(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,05'i geçen fakat
% 0,2'yi geçmeyenler)

2710.19.45.00.18 Diğerleri 0,9245Litre

(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,2'yi geçenler)

2710.19.49.00.11 Motorin 0,9245Litre

2710.19.49.00.13	(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,2'yi geçenler) Deniz motorini (DMX)	0,9245 Litre
2710.19.49.00.14	(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,2'yi geçenler) Deniz motorini (DMA)	0,9245 Litre
2710.19.49.00.15	(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,2'yi geçenler) Deniz motorini (DMB)	0,9245 Litre
2710.19.49.00.16	(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,2'yi geçenler) Deniz motorini (DMC)	0,9245 Litre
2710.19.49.00.19	(Ağırlık itibariyle kükürt oranı % 0,2'yi geçenler) Diğerleri	0,9245Litre
2710.19.61.00.11	(Fuel oiller) (Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 1'i geçmeyenler) Fuel oil 3	0,2370Kilogram
2710.19.61.00.19	(Fuel oiller) (Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 1'i geçmeyenler) Diğerleri	0,2370Kilogram
2710.19.63.00.11	(Fuel oiller) (Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 1'i geçen fakat % 2'yi geçmeyenler) Fuel oil 4 (Kalorifer yakıtı)	0,4760 Kilogram
2710.19.63.00.19	(Fuel oiller) (Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 1'i geçen fakat % 2'yi geçmeyenler) Diğerleri	0,4760Kilogram
2710.19.65.00.11	(Fuel oiller) (Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2'yi geçen fakat % 2,8'i geçmeyenler) Fuel oil 5	0,2240Kilogram
2710.19.65.00.19	(Fuel oiller) (Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2'yi geçen fakat % 2,8'i geçmeyenler) Diğerleri	0,2240Kilogram
2710.19.69.00.11	(Fuel oiller) (Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler) Fuel oil 6	0,2240Kilogram
2710.19.69.00.12	(Fuel oiller) (Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler) Denizcilik yakıtı (RMA-30)	0,2240 Kilogram
	(Fuel oiller) (Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler)	

2710.19.69.00.13	Denizcilik yakıtı (RMB-30) 0,2240 Kilogram	
	(Fuel oiller)	
	(Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler)	
2710.19.69.00.14	Denizcilik yakıtı (RMD-80) 0,2240 Kilogram	
	(Fuel oiller)	
	(Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler)	
2710.19.69.00.15	Denizcilik yakıtı (RME-180)	0,2240
	Kilogram	
	(Fuel oiller)	
	(Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler)	
2710.19.69.00.16	Denizcilik yakıtı (RMF-180)	0,2240
	Kilogram	
	(Fuel oiller)	
	(Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler)	
2710.19.69.00.17	Denizcilik yakıtı (RMG-380)	0,2240
	Kilogram	
	(Fuel oiller)	
	(Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler)	
2710.19.69.00.18	Denizcilik yakıtı (RMH-380)	0,2240
	Kilogram	
	(Fuel oiller)	
	(Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler)	
2710.19.69.00.21	Denizcilik yakıtı (RMK-380)	0,2240
	Kilogram	
	(Fuel oiller)	
	(Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler)	
2710.19.69.00.22	Denizcilik yakıtı (RMH-700)	0,2240
	Kilogram	
	(Fuel oiller)	
	(Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler)	
2710.19.69.00.23	Denizcilik yakıtı (RMK-700)	0,2240
	Kilogram	
	(Fuel oiller)	
	(Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2,8'i geçenler)	
2710.19.69.00.99	Diğerleri 0,2240Kilogram	
27.11	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar (2711.11.00.00.00; 2711.12; 2711.13; 2711.19.00.00.11; 2711.21.00.00.00; 2711.29.00.00.11 ve 2711.29.00.00.12 hariç)	2,0000
	Kilogram	
	(Sıvılaştırılmış)	
2711.11.00.00.00	Doğal gaz	

	Motorlu Taşıtlarda Yakıt Olarak Kullanılacak Olanlar	0,6326	Metreküp
	Diğerleri	0,0230	Metreküp
2711.12	(Sıvılaştırılmış) Propan	0,9300	Kilogram
2711.13	(Sıvılaştırılmış) Bütan	0,9300	Kilogram
2711.19.00.00.11	Sıvılaştırılmış petrol gazı (L.P.G.) Motorlu Taşıtlarda Yakıt Olarak Kullanılacak Olanlar (Otogaz)		0,9980
	Kilogram		
	Diğerleri	0,9300	Kilogram
	(Gaz halinde)		
2711.21.00.00.00	Doğal gaz		
	Motorlu Taşıtlarda Yakıt Olarak Kullanılacak Olanlar	0,6326	Metreküp
	Diğerleri	0,0230	Metreküp
	(Gaz halinde)		
2711.29.00.00.11	Propan	0,9300	Kilogram
	(Gaz halinde)		
2711.29.00.00.12	Bütan	0,9300	Kilogram
	(Petrol kokusu)		
2713.11.00.00.00	Kalsine edilmemiş	2,0000	Kilogram
	(Petrol kokusu)		
2713.12.00.00.00	Kalsine edilmiş	2,0000	Kilogram
	(Petrol bitümeni)		
2713.20.00.00.19	Diğerleri	2,0000	Kilogram
2713.90	Petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları (28.03 pozisyonundaki her nevi karbon imaline mahsus olanlar hariç)	2,0000	Kilogram
3824.90.97.90.54	Oto Biodizel	0,7200	Litre
3824.90.97.90.55	Yakıt Biodizel	0,7200	Litre

(B) CETVELİ

G.T.İ.P. NO	Mal İsmi	Vergi Tutarı (YTL)	Birimi
2707.10	Benzol (Benzen)	1,5985	Kilogram
2707.20	Toluol (Toluen)	1,5985	Kilogram
2707.50.90.00.11	Solvent nafta (Çözücü nafta)	1,5985	Kilogram

2710.11.21.00.00	White spirit	1,5985	Kilogram
2710.11.90.00.11 (Çözücüler) (Petrol eteri)	Diğer solventler	1,5985	Kilogram
2710.11.90.00.19 (Petrol eteri)	Diğerleri	1,5985	Kilogram
2710.19.29.00.00 (Petrol eteri)	Diğerleri	1,5985	Kilogram
2901.10.00.90.11	Hekzan	1,5985	Kilogram
2901.10.00.90.12	Heptan	1,5985	Kilogram
2901.10.00.90.13	Pentan	1,5985	Kilogram
2902.20.00.00.00	Benzen (Benzol)	1,5985	Kilogram
2902.30.00.00.00	Toluen (Toluol)	1,5985	Kilogram
2909.19.90.00.13 Kilogram	Metil tersiyer bütül eter (MTBE)	1,5985	
3811.90.00.10.12 1,5985	Hafif mineral yağlar için müstahzar katkıları		Kilogram
	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan organik karma çözücüler ve incelticiler; boya ve vernik çıkarmada kullanılan müstahzarlar		
3814.00.90	Diğerleri	0,0653	Kilogram
	(Esası bütül asetat olanlar hariç)		
3824.90.40.00.00	Vernikler ve benzeri ürünler için anorganik karma çözücüler ve incelticiler	0,0653	Kilogram
	(Yağlama yağları; diğer yağlar)		
2710.19.71.00.00 Kilogram	Özel bir işleme tabi tutulacak olanlar	0,3500	
	(Yağlama yağları; diğer yağlar)		
2710.19.75.00.00	2710.19.71.00 Alt pozisyonunda belirtilen işlemlerden başka bir işlemle kimyasal değişime tabi tutulacak olanlar	0,3500	Kilogram
	(Yağlama yağları; diğer yağlar)		
2710.19.81.00.00 0,3500	Motor yağları, kompresör yağlama yağları, türbin yağlama yağları		Kilogram
	(Yağlama yağları; diğer yağlar)		
2710.19.83.00.00 Kilogram	Hidrolik amaçlara mahsus sıvı yağlar	0,3500	

2710.19.85.00.00	(Yağlama yağları; diğer yağlar) Beyaz yağlar, sıvı parafin	0,3500 Kilogram
2710.19.87.00.00	(Yağlama yağları; diğer yağlar) Dişli yağları ve redüktör yağları	0,3500 Kilogram
2710.19.91.00.00	(Yağlama yağları; diğer yağlar) Metal işlemeye mahsus bileşikler, kalıp çıkarma yağları, aşınmayı önleyici yağlar	0,3500 Kilogram
2710.19.93.00.00	(Yağlama yağları; diğer yağlar) Elektrik izolasyonuna mahsus yağlar	0,3500 Kilogram
2710.19.99.00.25	(Yağlama yağları; diğer yağlar) Diğer madeni yağlar	0,3500 Kilogram
2710.19.99.00.21	(Yağlama yağları; diğer yağlar) Spindle oil	0,3500Kilogram
2710.19.99.00.22	(Yağlama yağları; diğer yağlar) Light neutral	0,3500Kilogram
2710.19.99.00.23	(Yağlama yağları; diğer yağlar) Heavy neutral	0,3500Kilogram
2710.19.99.00.24	(Yağlama yağları; diğer yağlar) Bright stock	0,3500Kilogram
2710.19.99.00.98	(Yağlama yağları; diğer yağlar) (Yalnız baz yağlar) Diğerleri	0,3500Kilogram
2710.19.25.00.11	Gazyağı	0,7605Litre
2710.19.25.00.19	Diğerleri	0,7605Litre

(2) Sayılı Cetvel
II SAYILI LİSTE

G.T.İ.P. NO	Mal İsmi	Vergi Oranı (%)
8701.20	Yarı römorkler için çekiciler	4
87.02	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (şoför dahil) motorlu taşıtlar	
	Otobüs	1
	Midibüs	4
	Minibüs	9
87.03	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (87.02 pozisyonuna girenler hariç) (steysin vagonlar ve	

yarış arabaları dahil)

[Yalnız binek otomobilleri, steysin vagonlar, yarış arabaları, arazi taşıtları vb., (Para arabaları dahil), motorlu karavanlar, elektrik, gaz, güneş enerjili vb. motorlu taşıtlar.] [Ambulanslar, mahkum taşımaya mahsus arabalar, cenaze arabaları, itfaiye öncü arabaları gibi özel amaçla yapılmış motorlu taşıtlar, özellikle kar üzerinde hareket etmek için dizayn edilmiş sıkıştırma ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu olanlar (dizel veya yarı dizel) veya kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu taşıtlar, diğerleri (Golf arabaları vb. taşıtlar) hariç]

-Yük taşımada kullanılıp azami ağırlığı 3,5 tonu aşmayan ve yolcu taşıma kapasitesi (Yolcu taşıma kapasitesi sürücü dâhil toplam yolcu sayısının 70 kilogramla çarpılması suretiyle hesaplanır. Bu hesaplamada koltuk olmasa dahi, koltuk montajı için bulunan sabit tertibatlar da koltuk olarak dikkate alınır) istiap haddinin (bir aracın güvenle taşıyabileceği sürücü ve yolcu dâhil toplam yük ağırlığı) % 50'sinin altında olan motorlu araçlardan (bütün tekerlekleri motordan güç alan veya alabilenler, binek otomobilleri, steysin vagonlar, yarış arabaları, arazi taşıtları hariç)

İstiap haddi 850 kilogramı geçmeyip motor silindir hacmi 2000 cm³'ün altında olanlar 10

İstiap haddi 850 kilogramı geçip motor silindir hacmi 2800 cm³'ün altında olanlar 10

-Motor silindir hacmi 3200 cm³'ü geçmeyen sürücü dahil 9 kişilik oturma yeri olanlar 10

-Diğerleri

Motor silindir 1600 cm³'ü geçmeyenler 37

Motor silindir 1600cm³'ü geçen fakat 2000 cm³'ü geçmeyenler 60

Motor silindir 2000 cm³'ü geçenler 84

8703.10.11.00.00 Özellikle kar üzerinde hareket etmek için dizayn edilmiş sıkıştırma ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu olanlar (dizel veya yarı dizel) veya kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu taşıtlar 6.7

8703.10.18.00.00 Diğerleri
Golf arabaları vb. taşıtlar) 6.7

87.04 Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar
(Yalnız kayıt ve tescile tabi olanlar)
- Azami yüklü kütlesi 4700 kilogramı geçmeyip sürücü sırasından başka oturma yeri veya sürücü sırası dışında yanda pencereleri olanlar (kapalı kasalı olmayanlardan motor silindir hacmi 3200 cm³'ü geçmeyenler hariç);
Motor silindir hacmi 3000 cm³'ü geçmeyenler 10
Motor silindir hacmi 3000 cm³'ü geçip 4000 cm³'ü geçmeyenler 52
Motor silindir hacmi 4000 cm³'ü geçenler 75
- Kapalı kasalı olup istiap haddi 620 kilogramın altında olanlar 10
- Diğerleri 4

87.05 Özel amaçlı motorlu taşıtlar (insan veya eşya taşımak üzere özel olarak yapılmış olanlar hariç) (Örneğin; tamir araçları, vinçli taşıtlar, itfaiye taşıtları, beton karıştırıcı ile mücehhez taşıtlar, yol süpürmeye mahsus arabalar, tohum, gübre, zift, su ve benzerlerini saçan arabalar, atölye arabaları, radyoloji cihazları ile donatılmış arabalar) 4
[(Yalnız kayıt ve tescile tabi olanlar) (İtfaiye taşıtları hariç)]

87.09	Fabrika, antrepo, liman veya hava limanlarında kısa mesafelerde eşya taşımaya mahsus, kaldırma tertibatı ile donatılmamış kendinden hareketli yük arabaları; demiryolu istasyon platformlarında kullanılan türde çekiciler; bu taşıtların aksam ve parçalar	4
87.11	Motosikletler (mopedler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler (sepetler hariç)	
	Motor silindir hacmi 250 cm ³ 'ü geçmeyenler	22
	Motor silindir hacmi 250 cm ³ 'ü geçenler	37
88.02	Diğer hava taşıtları (helikopterler, uçaklar gibi); uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları [(Yalnız helikopterler ve uçaklar) (Askeri, zirai, yangınla mücadelede kullanılan özel yapıdaki helikopterler ve uçaklar hariç)]	0.5
8901.10.10.00.11	18 Gros tonilatoyu geçmeyen gezinti gemileri	
	6.7	
	(Denizde seyretmeye mahsus olanlar)	
8901.10.90.00.11	Yolcu ve gezinti gemileri	6.7
	(Denizde seyretmeye mahsus olmayanlar)	
89.03	Yatlar ve diğer eğlence ve spor tekneleri; kürekli kayıklar ve kanolar (Şişirilebilir olanlar, birim ağırlığı 100 kg.ı geçmeyenler, kürekli kayıklar ve kanolar hariç)	8
NOT :	Bu listedeki malların aksam ve parçaları kapsama dahil değildir.	

(3) Sayılı Cetvel
III SAYILI LİSTE
(A) CETVELİ

G.T.İ.P. NO	Mal İsmi	Asgari Vergi Oranı (%) (YTL)	Maktu Vergi Tutarı
2202.10.00.00.13	Kolalı gazozlar	25	-
2203.00	Malttan üretilen biralar	63.3	0,2380
22.04	Taze üzüm şarabı (Kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil); üzüm şırası (20.09 pozisyonunda yer alanlar hariç)	63.3	1,7500
	(2204.10 Köpüklü şaraplar ve 2204.30 Diğer üzüm şıraları hariç)		
2204.10	Köpüklü şaraplar	275.6	11,2120
22.05	Vermut ve diğer taze üzüm şarapları (bitkiler veya kokulu maddelerle aromalandırılmış)	275.6	15,6040
	(2205.10.10.00.00, 2205.10.90.00.12 hariç)		
2205.10.10.00.00	Alkol derecesi hacim itibariyle %18 veya daha az olanlar		
	275.6		12,1700
2206.00	Fermente edilmiş diğer içkiler (elma şarabı, armut şarabı, bal şarabı gibi), tarifinin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan fermente edilmiş içkilerin karışımları ve fermente edilmiş içkilerle alkolsüz		

	ıçkilerin karışımları	275.6	1,7500
2205.10.90.00.12	Alkol derecesi hacim itibariyle %22'den fazla olanlar	275.6	70,9260
2207.20	Alkol derecesi ne olursa olsun tağyir (denatüre) edilmiş etil alkol ve damıtım yoluyla elde edilen diğer alkollü ıçkiler (Alkol derecesi ne olursa olsun tağyir (denatüre) edilmiş etil alkol hariç)	275.6	70,9260
22.08	Alkol derecesi hacim itibariyle % 80'den az olan tağyir (denatüre) edilmemiş etil alkol; damıtım yoluyla elde edilen alkollü ıçkiler, likörler ve diğer alkollü ıçecekler	275.6	70,9260
	[(2208.90.91; 2208.90.99) Alkol derecesi hacim itibariyle % 80'den az olan tağyir (denatüre) edilmemiş etil alkol hariç , (2208.20, 2208.50, 2208.60, 2208.70 ve 2208.90 hariç)]		
2208.20	Üzüm şarabı veya üzüm cibresinin damıtılması yolu ile elde edilen alkollü ıçkiler	275.6	51,3660
2208.50	Cin ve Geneva	275.6	41,4230
2208.60	Votka (2208.60.91.00.00, 2208.60.99.00.00 hariç)	275.6	41,4230
2208.60.91.00.00	Muhtevası 2 litreyi geçmeyen kaplarda olanlar (Alkol derecesi hacim itibariyle % 45.4'den fazla olanlar)	275.6	70,9260
2208.60.99.00.00	Muhtevası 2 litreyi geçen kaplarda olanlar (Alkol derecesi hacim itibariyle % 45.4'den fazla olanlar)	275.6	70,9260
2208.70	Likörler	275.6	56,9940
2208.90	Diğerleri (2208.90.48.00.11, 2208.90.71.00.11 hariç)	275.6	70,9260
2208.90.48.00.11	Rakı (Muhtevası 2 litreyi geçmeyen kaplarda olanlar)	275.6	35,8480
2208.90.71.00.11	Rakı (Muhtevası 2 litreyi geçen kaplarda olanlar)	275.6	35,8480

(B) CETVELİ

G.T.İ.P. NO	Mal İsmi	Vergi Oranı (%)	Asgari Maktu Vergi Tutarı (YTL)
2402.10.00.00.00	Tütün içeren purolar, uçları açık purolar ve sigarillolar	58	0,0775
2402.20	Tütün içeren sigaralar	58	0,0775
2402.90.00.00.00	Diğerleri (Tütün yerine geçen maddelerden yapılmış purolar, uçları açık purolar, sigarillolar ve sigaralar)	58	0,0775
2403.10	İçilen tütün (Herhangi bir oranda tütün yerine geçen maddeleri içersin içermesin)	58	0,0775
2403.99.10.00.00	Enfiye ve çiğnemeye mahsus tütün	58	0,0775

(4) Sayılı Cetvel
IV SAYILI LİSTE

G.T.İ.P. NO	Mal İsmi	Vergi Oranı (%)
1604.30	Havyar ve havyar yerine kullanılan ürünler	20
3303.00	Parfümler ve tuvalet suları (3303.00.90.00.11 Kolonyalar hariç)	20

33.04	Güzellik veya makyaj müstahzarları ve cilt bakımı için müstahzarlar (İlaçlar hariç) (güneş kremleri veya güneşlenme müstahzarları dahil); manikür ve pedikür müstahzarları	20	
3305.20.00.00.00	Perma ve defrize müstahzarları	20	
3305.30.00.00.00	Saç Spreyleri	20	
	(Saç Losyonları, boyaları, vb.)		
3305.90	Diğerleri	20	
33.07	Tıraş öncesi, tıraş sırasında veya tıraştan sonra kullanılan müstahzarlar, vücut deodorantları, banyo müstahzarları, tüy dökücüler ve tarifinin başka yerinde yer almayan veya belirtilmeyen diğer parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları, kapalı yerlerde kullanılan müstahzar deodorantlar (parfümlü veya dezenfekte edici vasfi olsun olmasın)	20	
	Tıraş sabunu, tıraş köpüğü ve tıraş kremi	6.7	
4103.90.90.00.11	Diğer hayvanların yaş derileri	20	
	(Koyun ve kuzuların yaş derileri hariç) [Yalnız develerin (tek hörgüçlü dahil) ham derileri]		
4103.90.90.00.12	Diğer hayvanların kuru derileri	20	
	(Koyun ve kuzuların kuru derileri hariç) [Yalnız develerin (tek hörgüçlü dahil) ham derileri]		
4103.90.90.00.13	Diğer hayvanların pikle derileri	20	
	(Koyun ve kuzuların pikle derileri hariç) [Yalnız develerin (tek hörgüçlü dahil) ham derileri]		
4103.90.90.00.19	Diğerleri	20	
	(Koyun ve kuzu ile keçi ve oğlakların ham postları hariç) [Yalnız develerin (tek hörgüçlü dahil) ham derileri]		
43	Postlar, kürkler ve taklit kürkler; bunların mamulleri (Bu fasılda yer alan koyun, kuzu, keçi ve oğlakların postları, kürkleri ve taklit kürkleri ile bunlardan mamul giyim eşyası, aksesuarları ve diğer eşya hariç)	20	
49.01	Kitaplar, broşürler, risaleler ve benzeri matbuat (ayrı ayrı sayfalar halinde olsun olmasın)	20	
	(Yalnız 3266 sayılı Kanunla değişik 1117 sayılı Kanun hükümlerine göre poşetlenerek satılanlar)		
49.02	Gazeteler ve periyodik yayınlar (resimli olsun olmasın veya reklam içersin içermesin)	20	
	(Yalnız 3266 sayılı Kanunla değişik 1117 sayılı Kanun hükümlerine göre poşetlenerek satılanlar) (Cam seramiğinden sofras ve mutfak eşyası)		
7013.10.00.10.00	Sofra ve mutfak işleri için olanlar	20	
	(Kurşun kristalden ayaklı bardak)		
7013.22.10.00.00	El imali olanlar	20	
	(Kurşun kristalden ayaklı bardak)		
7013.22.90.00.00	Makine imali olanlar	20	
	(Kurşun kristalden el imali bardak)		
7013.33.11.00.00	Kesilmiş veya başka şekilde dekorlanmış	20	
	(Kurşun kristalden el imali bardak)		
7013.33.19.00.00	Diğerleri	20	
	(Kurşun kristalden makine imali bardak)		
7013.33.91.00.00	Kesilmiş veya başka şekilde dekorlanmış	20	
	(Kurşun kristalden makine imali bardak)		

7013.33.99.00.00		Diğerleri	20
	(Kurşun kristalden sofr ve mutfak eşyası)		
7013.41.10.00.00		El imali olanlar	20
	(Bardak hariç)		
	(Kurşun kristalden sofr ve mutfak eşyası)		
7013.41.90.00.00		Makine imali olanlar	20
	(Bardak hariç)		
	(Kurşun kristalden tuvalet, yazıhane ve ev tezyinatı ve benzeri işler için diğer cam eşya)		
7013.91.10.00.00		El imali olanlar	20
	(Kurşun kristalden tuvalet, yazıhane ve ev tezyinatı ve benzeri işler için diğer cam eşya)		
7013.91.90.00.00		Makine imali olanlar	20
71.01	Tabii inci veya kültür incileri (işlenmiş veya tasnife tabi tutulmuş olsun olmasın) (fakat ipliğe dizilmemiş, mihlanmamış veya takılmamış); tabii inci veya kültür incileri (taşınmasında kolaylık sağlamak amacıyla geçici olarak ipliğe dizilmiş)	20	
71.02	Elmaslar (işlenmiş olsun olmasın, fakat mihlanmamış veya takılmamış) (Sanayide kullanılanlar hariç)		20
71.03	Kıymetli taşlar (elmaslar hariç) veya yarı kıymetli taşlar (işlenmiş veya tasnife tabi tutulmuş olsun olmasın)(fakat ipliğe dizilmemiş, mihlanmamış veya takılmamış); kıymetli taşlar (elmaslar hariç) veya yarı kıymetli taşlar (tasnife tabi tutulmamış) (taşınmasında kolaylık sağlamak amacıyla geçici olarak ipliğe dizilmiş)	20	
	(Sanayide kullanılmayan sentetik veya terkip yoluyla elde edilen kıymetli veya yarı kıymetli taşlar)		
7104.90.00.00.19		Diğerleri	20
71.05	Tabii veya sentetik, kıymetli veya yarı kıymetli taşların toz ve pudraları (Sanayide kullanılanlar hariç)		20
71.16	Tabii inci veya kültür incilerinden, kıymetli ya da yarı kıymetli taşlardan eşya (tabii, sentetik veya terkip yoluyla elde edilmiş)	20	
8214.20.00.00.00		Manikür ve pedikür takım ve aletleri (tırnak törpüleri dahil)	20
	(Kaşık, çatal vb. takım halinde)		
215.10.20.00.11		Altın ve gümüşle kaplamalı olanlar	20
	(Tek kaşık, çatal vb.)		
8215.91.00.90.11		Altın ve gümüşle kaplamalı olanlar	20
84.15	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar) (nemin ayrı olarak ayarlanamadığı cihazlar dahil) [(Yalnız 8415.10.10.00.00 Tek bir gövde halinde (Self-contained); 8415.10.90.00.00 Ayrı elemanlı sistemler (split sistem); 8415.81.00.90.00 Diğerleri (Bir soğutucu ünite ve soğutma-ısıtma çevrimini tersine değiştiren bir valf içerenler) (ters çevrimli ısı pompaları); (sivil hava taşıtlarında kullanılmaya, binek otolarına, diğer karayolu taşıtlarına mahsus olmayanlar); 8415.82.00.90.00 Diğerleri (Bir soğutucu ünite içeren, sivil hava taşıtlarında kullanılmaya, binek otolarına, diğer karayolu taşıtlarına mahsus olmayan, pencere ve duvar tipi olmayan, motorlu taşıtlarda şahıslar için kullanılmayan klima cihazı); 8415.83.00.90.00 Diğerleri (Bir soğutucu ünite içermeyen, sivil hava taşıtlarında kullanılmaya, binek otolarına, diğer karayolu taşıtlarına mahsus olmayan, pencere ve duvar tipi olmayan motorlu taşıtlarda şahıslar için kullanılmayan klima cihazı)]	6.7	
84.18	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar		

hariç)	(elektrikli olsun olmasın); ısı pompaları (84.15 pozisyonundaki klima cihazları 6.7	
8419.11.00.00.00	(Diğer soğutucu veya dondurucu cihazlar; ısı pompaları hariç) Gazla çalışan anında su ısıtıcılar	6.7
8419.19.00.00.11	(Katı yakıtlı) Termosifonlar (depolu su ısıtıcıları)	6.7
8419.19.00.00.19	(Termosifonlar ve güneş enerjili su ısıtıcıları dışındaki elektrikli olmayan anında veya depolu su ısıtıcıları) Diğerleri	6.7
8421.12.00.00.11	(Çamaşır kurutma makinaları) Bir defada kurutacağı çamaşırın kuru ağırlığı 6 kg.1 geçmeyecek kapasitede olanlar	6.7
8422.11.00.00.00	(Bulaşık yıkama makinaları) Evlerde kullanılanlar	6.7
8450.11.11.00.00	(Kuru çamaşır kapasitesi 6 kg.1 geçmeyen tam otomatik çamaşır yıkama makinası)	6.7
8450.11.19.00.00	Çamaşırını önden yüklemeli olanlar	6.7
8450.11.90.00.00	(Kuru çamaşır kapasitesi 6 kg.1 geçmeyen tam otomatik çamaşır yıkama makinası) Kuru çamaşır kapasitesi 6 kg.1 geçen fakat 10 kg.1 geçmeyenler	6.7
8450.12.00.00.00	Çamaşırını üstten yüklemeli olanlar	6.7
8450.19.00.00.11	(Tam otomatik çamaşır yıkama makinası) Diğer çamaşır makinaları (Santrifüjlü kurutma tertibatlı olanlar)	6.7
8450.19.00.00.19	(Kuru çamaşır kapasitesi 10 kg.1 geçmeyen, santrifüjlü kurutma tertibatı olmayan çamaşır yıkama makinası) Elektrikli olanlar	6.7
8451.21.10.00.11	(Elektrikli olmayan çamaşır makinası) Diğerleri	6.7
8451.21.90.00.11	(Kuru çamaşır kapasitesi 6 kg.1 geçmeyen kurutma makinaları) Evlerde kullanılanlar	6.7
85.08	Vakumlu elektrik süpürgeleri	6.7
85.09	(Gıda maddelerini öğütücüler ve karıştırıcılar; meyva ve sebze presleri, vb.; et kıyma makinaları vb.) Ev işlerinde kullanılmaya mahsus kendinden elektrik motorlu elektro-mekanik cihazlar (85.08 pozisyonunda yer alan vakumlu elektrik süpürgeleri hariç)	6.7
8510.10.00.00.00	(Elektrikli)	6.7
85.16	Tıraş makinaları	6.7
8517.11	Elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar ve daldırma tipi ısıtıcılar; herhangi bir mahallin veya toprak ve benzeri yerlerin ısıtılmasına mahsus elektrikli cihazlar; berber işleri için elektrotermik cihazlar (örneğin; saç kurutucular, saç cihazları, saç kıvrırma maşalarını ısıtma cihazları) ve el kurutma makinaları; elektrikli ütüler; ev işlerinde kullanılan diğer elektrotermik cihazlar; elektrikli ısıtıcı rezistanslar (85.45 pozisyonundakiler hariç) (8516.40 Elektrikli ütüler hariç)	6.7
	Kordonsuz ahizeli telli telefon cihazları	20

8517.12.00.00.11	Alıcısı bulunan verici portatif (Cellular) telsiz telefon cihazları		
20			
8517.12.00.00.12	Alıcısı bulunan verici mobil araç (Cellular) telsiz telefon cihazları		
20			
8517.12.00.00.13	Alçak güçlü (100 miliwatt'dan küçük) mobil telsiz telefon cihazları		
20			
8517.69.31.00.00	Arama, uyarma veya çağırma sistemlerinde kullanılan taşınabilir alıcılar		
20			
8517.69.39.00.00		Diğerleri	20
	(Yalnız amatör telsiz alıcı cihazları)		
8517.69.90.90.14	Alıcısı bulunan verici halk bandı (CB) ve 49 MHz alçak güçlü		
	(100 miliwatt dan küçük) telsiz cihazları	20	
8517.69.90.90.15	Alıcısı bulunan verici kablosuz mikrofon cihazları		
20			
8517.69.90.90.18	Alıcısı bulunan verici amatör telsiz telefon cihazları		
20			
8517.69.90.90.21	Alıcısı bulunan verici alçak güçlü ve oyuncak telsiz cihazları		
	(gücü 100 miliwatt dan az olanlar)	20	
8517.69.90.90.29		Diğerleri	20
	(Yalnız amatör telsiz telefon verici cihazları ve telsiz alarm cihazları)		
85.18	Mikrofonlar ve bunların mesnetleri; hoparlörler (kabinlerine monte edilmiş olsun olmasın); başa takılan kulaklıklar, kulağa takılan kulaklıklar(bir mikrofonla kombine halde olsun olmasın), bir mikrofon ve bir veya daha fazla hoparlör içeren setler; elektrikli ses frekansı yükselteçleri, takım halindeki ses amplikatörleri	20	
85.19	Ses kaydetme veya kaydedilen sesi tekrar vermeye mahsus cihazlar 6.7 (8519.81.81.00.00; 8519.81.85.00.00; 8519.81.95.00.00; 8519.89.90.10.00; 8519.89.90.90.00 hariç)		
85.21	Video kayıt veya gösterme cihazları (bir video tunerle birlikte olsun olmasın) 6.7		
	(Manyetik bantlar)		
8523.29.15.00.13		Kasetli video bantları	6.7
	(Manyetik bantlar)		
8523.29.15.00.14		Diğer video bantları	6.7
	(Diğer manyetik bantlar)		
8523.29.39.00.13		Kasetli video bantları	6.7
	(Diğer manyetik bantlar)		
8523.29.39.00.14		Diğer video bantları	6.7
	(Manyetik olmayan)		
8523.40.11.00.11		Lazer diskler	6.7
	(Manyetik olmayan)		
8523.40.13.00.11		Lazer diskler	6.7
	(Manyetik olmayan)		
8523.40.19.00.11		Lazer diskler	6.7
	(Otomatik bilgi işlem makinası dışında kullanılanlar)		
8523.40.51.00.00		Dijital çok yönlü diskler (DVD)	6.7
	(Dijital çok yönlü olmayan diskler)		
8523.40.59.00.00		Diğerleri	6.7
8525.80	Televizyon kameraları, dijital kameralar ve görüntü kaydedici kaydedici kameralar [Yalnız 8525.80.11 Üç veya daha fazla kamera tüpü olan televizyon kameralar; 8525.80.19 Televizyon kameraları (8525.80.11		

kameralar]	pozisyonunda olmayan televizyon kameraları);	8525.80.30.00.00	Dijital
8526.92	Uzaktan kumanda etmeye mahsus telsiz cihazları (Cep tipi radyo kaset çalar)	20	
8527.12.10.00.00	Analog ve dijital okuma sistemli olanlar (Analog ve dijital okuma sistemli olmayan cep tipi radyo kaset çalar)	20	
8527.12.90.00.00	Diğerleri (Ses kayıt veya kayıt edilen sesi tekrar vermeye mahsus cihaz ile birlikte olan diğer cihazlar)	20	
8527.13.10.00.00	Lazer okuma sistemli olanlar (Ses kayıt veya kayıt edilen sesi tekrar vermeye mahsus cihaz ile birlikte olan diğer cihazlar)	20	
8527.13.91.00.00	Kaset tipi olup analog ve dijital okuma sistemli olanlar (Kaset tipi olmayan ses kayıt veya kayıt edilen sesi tekrar vermeye mahsus cihaz ile birlikte olan diğer cihazlar)	20	
8527.13.99.00.00	Diğerleri (Harici bir güç kaynağı olmaksızın çalışan radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar)	20	
8527.19.00.00.00	Diğerleri (Sadece harici bir güç kaynağı ile çalışabilen motorlu taşıtlarda kullanılan türde numerik radyo yayınlarını alıcı cihazlar)	6.7	
8527.21.20.00.00	Lazer okuma sistemli olanlar (Sadece harici bir güç kaynağı ile çalışabilen motorlu taşıtlarda kullanılan türde numerik radyo yayınlarını alıcı cihazlar)	20	
8527.21.52.00.00	Kaset tipi olup analog ve dijital okuma sistemli olanlar (Kaset tipi olmayan, sadece harici bir güç kaynağı ile çalışabilen motorlu taşıtlarda kullanılan türde numerik radyo yayınlarını alıcı cihazlar)	20	
8527.21.59.00.00	Diğerleri (Sadece harici bir güç kaynağı ile çalışabilen motorlu taşıtlarda kullanılan türde numerik radyo yayınlarını alıcı cihazlar)	20	
8527.21.70.00.00	Lazer okuma sistemli olanlar (Sadece harici bir güç kaynağı ile çalışabilen motorlu taşıtlarda kullanılan türde numerik radyo yayınlarını alıcı cihazlar)	20	
8527.21.92.00.00	Kaset tipi olup analog ve dijital okuma sistemli olanlar (Kaset tipi olmayan, sadece harici bir güç kaynağı ile çalışabilen motorlu taşıtlarda kullanılan türde numerik radyo yayınlarını alıcı cihazlar)	20	
8527.21.98.00.00	Diğerleri (Sadece harici bir güç kaynağı ile çalışabilen motorlu taşıtlarda kullanılan türde ses kayıt cihazı ile birlikte olmayan radyo yayınlarını alıcı cihazlar)	20	
8527.29.00.00.00	Diğerleri (Radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar)	20	
8527.91.11.00.00	Kaset tipi olup analog ve dijital okuma sistemli olanlar (Radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar)	6.7	
8527.91.19.00.00	Diğerleri (Radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar)	6.7	
8527.91.35.00.00	Lazer okuma sistemli olanlar (Radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar)	6.7	

8527.91.91.00.00	Kaset tipi olup analog ve dijital okuma sistemli olanlar	
6.7		
	(Radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar)	
8527.91.99.00.00		Diğerleri 6.7
8527.92.10.00.00		Çalar saatli radyolar 6.7
	(Saatli radyolar)	
8527.92.90.00.00		Diğerleri 6.7
	(Radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar)	
8527.99.00.00.00		Diğerleri 6.7
85.28	Monitörler ve projektörler (televizyon alıcı cihazı ile mücehhez olmayanlar); televizyon alıcı cihazları (radyo yayınlarını alıcı cihazı veya ses veya görüntü kayıt veya tekrar verme cihazıyla birlikte olsun olmasın) 6.7	
	(8528.41.00.00.00, 8528.51.00.00.00, 8528.61.00.00.00 hariç)	
8543.70.90.00.15	Infrared ile çalışan uzaktan kumanda cihazları (remote control)	
20		
	(Saat kayışları)	
9113.90.80.20.00	İnci, kıymetli taş; sentetik veya terkip yoluyla elde edilen taşlardan mamul olanlar 20	
9302.00	Revolverler ve tabancalar (93.03 veya 93.04 pozisyonundakiler hariç) 20	
	(93.03 tarife pozisyonundaki silahlar ve diğer cihazlar ile 93.04 tarife pozisyonundaki yaylı, havalı veya gazlı tüfek ve tabancalar, vuruş sopaları hariç)	
93.03	Bir patlayıcının itiş gücü ile çalışan diğer ateşli silahlar ve benzeri cihazlar (spor için av tüfekleri ve tüfekler, ağızdan doldurulan ateşli silahlar, sadece işaret fişegi atmak üzere imal edilmiş tabanca ve diğer cihazlar, manevra fişegi atmak için tabanca ve revolverler, hayvan öldürmeye mahsus sürgülü silahlar, ok-atar tüfekler gibi) 20	
9405.10.50.10.11	Kristal avizeler 20	
95.04	Eğlence merkezleri için oyun eşyası, tilt makinası, bilardo, kumarhane oyunları için özel masalar dahil salon veya masa oyunları ve otomatik bowling oyun ekipmanları 20	
96.01	İşlenmiş fil dişi, kemik, bağa, boynuz, çatallı boynuz, mercan, sedef ve yontulmaya elverişli diğer hayvansal maddeler ve bu maddelerden eşya (kalıplama suretiyle elde edilen eşya dahil) 20	

NOT: Bu listedeki malların aksam ve parçaları kapsama dahil değildir.

[R.G. 6 Haziran 2008 – 26898 - Mükerrer]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Kararları

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2002/106

Karar Sayısı : 2008/51

Karar Günü : 31.1.2008

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME : İstanbul 6. İdare Mahkemesi
İTİRAZIN KONUSU : 10.8.1993 günlü, 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye 14.6.2000 günlü ve 602 sayılı Kanun

Hükmünde Kararname'nin 1. maddesi ile eklenen Ek Madde 5'in, Anayasa'nın Başlangıç kısmına, 2., 6. ve 91. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I - OLAY

Denizcilik Müsteşarlığı, Türk Boğazlarındaki her türlü gemi hareketini, İstanbul ve Çanakkale Boğazlarındaki Trafik Kontrol Merkezlerinden izleyecek, kontrol edecek, gereğinde yönlendirme yapılabilecek ve yakın geçiş, yakın takip, çarpışma, karaya oturma risklerine karşı gerekli uyarıları yapılabilecek ve tüm bu faaliyetleri kayıt altına alınabilecek Gemi Trafik Yönetim ve Bilgi Sistemi Projesini 1995 yılından itibaren uygulamaya koymuştur. Türkiye Mimarlar ve Mühendisler Odası Birliği İstanbul Şubesi, İstanbul Boğazının her iki yakasında Gemi Trafik Yönetim ve Bilgi Sistemi çerçevesinde inşa edilecek Trafik gözetleme ve radar kulelerinin inşaat ruhsatlarının iptali için İstanbul 6. İdare Mahkemesi'ne başvurmuştur. Mahkeme de itiraz konusu kuralın Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine aykırılığını ileri sürerek iptali için re'sen Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiştir.

V - ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülen kanun hükmünde kararname kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A - Kanun hükmünde kararnamenin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduklarından bunların yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa ile Anayasa Mahkemesi'ne verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki yasasına sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki yasalarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de, Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki yasasına uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü, Anayasa'da, Bakanlar Kurulu'na ancak yetki yasasında belirtilen sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir. Böylece, kanun hükmünde kararnamenin yetki yasasına aykırı olması Anayasa'ya aykırı olması ile özdeşleşir.

Bir yetki yasasına dayanmaları gerekli olmayan ve dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki yasasına dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki yasası arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki yasası ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynı ya da değiştirerek kabul eden yasa ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki yasasına dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki yasası iptal edilen bir kanun hükmünde kararnamenin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimleri, yasaların denetimlerinden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, "kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" denilmektedir. Bu nedenle, yasaların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki yasasına hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

B - İtiraz Konusu Kuralın Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralın yetki yasasının amacı, kapsamı ve ilkeleri dışına çıkılarak düzenlendiği, bu nedenle Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

602 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 29.8.1999 günlü ve 23801 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 4452 sayılı Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu'na dayanılarak çıkarılmıştır. 4452 sayılı Yetki Yasası'nın süresi, 2.12.1999 günlü ve 4434 sayılı Kanunla 3 ay ve daha sonra 29.2.2000 günlü ve 4540 sayılı Kanunla 4 ay uzatılmıştır.

İtiraz konusu Ek Madde 5 ile İstanbul ve Çanakkale Boğazları bölgesinde can ve mal kaybı ile deniz ve çevre kirliliği yaratacak, kültür ve tabiat varlıklarına zarar verebilecek doğal afetlere ve deniz kazalarına karşı önlem alınması, boğazlarda güvenli geçişin sağlanması için tesisler kurulması öngörülmüş ve bu tesislerin tahsis, ruhsat ve inşaat işlemlerinin kimi yasal düzenlemelerden ayırık tutulması ile ilgili hükümlere yer verilmiştir.

İtiraz konusu kuralı içeren 602 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin dayanağı konumunda olan 4452 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinde amaç unsuru; *"Bu Kanunun amacı; doğal afetlere karşı alınacak önlemlerin belirlenmesi, bu afetler nedeniyle doğan zararların giderilmesi, yeni yerleşim alanlarının kurulması, imar, ihale, müteahhitlik, müşavirlik hizmetleri ile kültür ve tabiat varlıklarını koruma, sivil savunma, mevcut fonların işleyişi ve gerektiğinde ilave fon kurulması, her türlü bağış ve yardımların etkin kullanımı, ekonomik konularda düzenleme, doğal afetler sonucunda doğacak zararların karşılanmasına yönelik bir sigorta sisteminin oluşturulması doğal afet bölgelerinde yeni il ve ilçeler ile yeni büyükşehir belediyeleri kurulması ve teşkilat kanunlarında yapılacak değişiklikler ile ivedi ve zorunlu hollere münhasır olmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir."* şeklinde açıklanmakta, 2. maddesinde de kapsamla ilgili olarak *"Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler; imar, ihale, müteahhitlik, müşavirlik hizmetleri ile kültür ve tabiat varlıklarını koruma, doğal afetler, sivil savunma, mevcut fonların işleyişi ve her türlü bağış ve yardımların etkin kullanımı ve gerektiğinde ilave fon kurulması, ekonomik konularda yapılacak düzenlemeleri, doğal afetler sonucunda doğacak zararların karşılanmasına yönelik bir sigorta sisteminin oluşturulmasını doğal afet bölgelerinde yeni il ve ilçeler kurulmasını, bunlara bağlanacak ilçe, bucak, kasaba ve köylerin tespiti ile yeni büyükşehir belediyeleri kurulmasını ve bunlarda alt kademe belediyelerinin belirlenmesini ve teşkilat kanunlarında yapılacak değişiklikler ile çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde doğal afetlerle ilgili değişiklikleri kapsar."* hükmü yer almaktadır.

4452 sayılı Yetki Kanunu'nun "ilkeler" başlıklı 3. maddesinde ise,

"Bakanlar Kurulu ivedi ve zorunlu hollere münhasır olmak kaydıyla, 1 inci madde ile verilen yetkiyi kullanırken;

a) Doğal afetlere maruz kalan yerlerde normal yaşamın devamını sağlayacak hizmetlerin verimli, etkin ve hızlı bir biçimde yürütülmesini,

b) Doğal afet bölgesindeki hasar ve tahribatın bir an önce giderilmesini,

c) Doğal afet bölgesindeki hizmetlerin yürütülmesinde ilgili kuruluşlar arasında eşgüdümün sağlanmasını,

d) Ülke çapında depreme dayanıklı çağdaş bir yapılaşmanın sağlanmasını,

e) Doğal afet meydana gelen bölgelerin ekonomisinde dengelerin ve güven ortamının sağlanmasını, istikrarın gerçekleştirilmesini ve hızlı kalkınma için gerekli tedbirlerin alınarak verimin yükseltilmesini,

f) Doğal afet bölgelerinde afetten kaynaklanan hukuki ihtilafların çözümüne dair işlemlerin hızlandırılmasını,

g) Doğal afet bölgelerinde çevrenin korunmasına yönelik hizmetlerin yürütülmesini,

Göz önünde bulundurur." denilmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesinin ikinci fıkrasına göre, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin 'amacı', 'kapsamı' ve 'ilkeleri'nin de yetki yasasında belirtilmesi gerekir. Yetki yasasında Bakanlar Kurulu'na verilen yetki ile nelerin gerçekleştirmesinin istendiği belirlendiğinden, yetki yasasında kanun hükmünde kararnamenin amacı da somut olarak açıklanmalıdır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki yasasında gösterilen amaç ve kapsam doğrultusunda, verilen ilkelere uygun çıkarılıp çıkarılmadığının saptanması yargısal denetim yönünden zorunludur.

Bilimsel araştırmalar, Türk Boğazlar bölgesinin coğrafi, morfolojik, oşinografik yapısı ve yoğun deniz trafiği nedeniyle can, mal ve çevre güvenliği açısından çok riskli bir konuma sahip olduğunu göstermektedir. Geçmişte yaşanan deneyimler de dikkate alınarak, bu bölgede meydana gelebilecek deprem, fırtına ve benzeri doğal afetler ile deniz kazalarından doğacak tehlike ve zararların önlenmesi için itiraz konusu kuralın kabul edildiği anlaşılmaktadır.

İtiraz konusu kuralla, yoğun deniz trafiğinden ve doğal afetlerden kaynaklanabilecek tehlikelere ve zararlara karşı can, mal ve çevre güvenliğini sağlamak amacıyla 'Gemi Trafik Yönetim ve Bilgi Sistemi' kapsamında çeşitli tesislerin kurulması, bu tesislerin tahsis, ruhsat ve inşaat işlemlerinin kimi yasal düzenlemelerden ayrık tutulması öngörülmüştür. Dolayısıyla itiraz konusu kural, 4452 sayılı Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu'nun yukarıda belirtilen amacına, kapsamına ve ilkelerine aykırı görülmediğinden, Anayasa'nın 91. maddesine de aykırı görülmemiştir. İtirazın reddi gerekir. Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ve Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

İtiraz konusu kuralın Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2. ve 6. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI - SONUÇ

10.8.1993 günlü, 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye 602 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen Ek Madde 5'in Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 31.1.2008 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Sacit ADALI
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye A. Necmi ÖZLER	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Şevket APALAK
Üye Serruh KALELİ		Üye Zehra Ayla PERKTAŞ

[R.G. 3 Haziran 2008 – 26895]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2007/92

Karar Sayısı : 2008/85

Karar Günü : 20.3.2008

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Bakırköy 1. Sulh Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 10.6.2004 günlü, 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un 11. maddesi ile 19. maddesinin (a) ve (c) bentlerinin, Anayasa'nın 10., 13. ve 48. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I - OLAY

Geçici özel güvenlik izni olmayan özel güvenlik şirketinin, çalışma izni bulunmayan özel güvenlik görevlisini çalıştırması suçundan açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu savını ciddi bulan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

.....

V - ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A - Davada Uygulanacak Kural Sorunu

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesine göre mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları bir yasa veya yasa hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırlarsa o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve görevine giren bir dava bulunması ve iptali istenen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde ve davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

10.6.2004 günlü, 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un 19. maddesinin (a) bendinin iptali istenilmiş ise de, bu hüküm aynı Yasa'nın 3. maddesinde belirtilen özel güvenlik izni almaksızın özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişi veya kuruluşların yöneticileri hakkında uygulanacağından; itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'ye, talep üzerine güvenlik hizmetinin istihdam edilecek personel eliyle görülmesine yönelik özel güvenlik izninin alınmamasından dolayı açılmış bir dava olmaması nedeniyle uygulanma olanağı bulunmamaktadır. Bu nedenle, 19. maddenin (a) bendine ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine 20.3.2008 gününde oybirliği ile karar verilmiştir.

B - Sınırlama Sorunu

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yoluyla yapılacak başvurular, mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralları ile sınırlıdır.

İtiraz yoluna başvuran Mahkemede açılmış olan dava, çalışma izni bulunmayan özel güvenlik görevlisinin istihdamına ilişkin olduğundan, 5188 sayılı Yasa'nın 11. maddesi ile 19. maddenin (c) bendine ilişkin esas incelemenin "özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilenler" yönünden yapılmasına, 20.3.2008 gününde oybirliği ile karar verilmiştir.

C - Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, 5188 sayılı Yasa ile özel güvenlik şirketlerine özel güvenlik izni, özel güvenlik görevlilerine de çalışma izni almak zorunluluğunun getirildiği, aksine davranışın yaptırımı bağlandığı, 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşlarının Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun'a göre kurulmuş özel güvenlik teşkilatlarına 5188 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesi ile güvenlik izni ve özel güvenlik görevlilerine de beş yıllık çalışma izni verilmesi nedeniyle itiraz konusu kuralların Anayasa'nın 10., 13. ve 48. maddelerine aykırılık oluşturduğu ileri sürülmüştür.

5188 sayılı Yasa'nın itiraz konusu 11. maddesinde özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilecekler hakkında valilikçe güvenlik soruşturması yapılacağı, soruşturma sonucu

olumlu olanlara bu Yasa'nın 14. maddesinde belirtilen özel güvenlik eğitimini başarıyla bitirmek şartıyla beş yıl süreyle çalışma izni verileceği; 19. maddesi (c) bendinde ise bu Yasa'nın 11. maddesine göre çalışma izni verilmeyen kişileri özel güvenlik görevlisi olarak istihdam eden kişi, kurum, kuruluş veya şirketlere, çalıştırdıkları her kişi için üçmilyar lira ağır para cezası verileceği, bu kişiler silahlı olarak çalıştırılmış ise altı aya kadar hapis ve çalıştırılan her kişi için altımilyar lira ağır para cezası verileceği öngörülmüştür.

5188 sayılı Yasa yürürlüğe girdikten sonra özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edileceklerin çalışma izni almaları belli bir aşamayı gerektireceğinden yasakoyucu geçiş süreci öngörmüştür. 5188 sayılı Yasa'nın yürürlükle ilgili 28. maddesinde, 11. maddeye göre çalışma izni verilmeyen kişilerin özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilmelerini de içeren adli ve idari suçlar ve cezalara ilişkin 19. ve 20. maddelerinin 1.1.2006 tarihinde, diğer maddelerinin yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği belirtilmiştir. 5188 sayılı Yasa'nın 19. ve 20. maddeleri dışında diğer maddeleri 5.5.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Yasa yürürlüğe girdikten sonra özel güvenlik görevlisi olacakların özel güvenlik temel eğitimini bitirmeleri ve güvenlik soruşturmasının yapılarak çalışma izni almaları için yaklaşık altı aylık sürede herhangi bir yaptırım uygulanmayarak onların lehine bir düzenleme yapılmıştır.

Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen yasa önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

2495 sayılı Yasa'ya göre oluşturulan güvenlik teşkilatları kamu ya da özel kuruluşların bünyelerinde yapılanan birimlerdir. Özel güvenlik teşkilatlarının önceden beri faaliyette bulunmaları ve teşkilat personeli olarak bu Yasa'ya göre eğitilmiş ve belli bir statü almış özel güvenlik görevlileri için kazanılmış haklarının korunması düşüncesi ile 5188 sayılı Yasa'nın geçici 1. maddesinde özel güvenlik teşkilatlarına özel güvenlik izni, özel güvenlik görevlilerine de beş yıllık çalışma izni verilmiştir. Buna göre geçici 1. madde kapsamındakilerle, 5188 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesinden sonra 11. maddedeki koşulları yerine getirip ilk kez çalışma izni olarak özel güvenlik görevlisi olacaklar aynı hukuksal durumda bulunmadıklarından aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamaz.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

İtiraz konusu kuralların, Anayasa'nın 13. ve 48. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI - SONUÇ

10.6.2004 günlü, 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un 11. maddesi ile 19. maddesinin (c) bendinin "özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilenler" yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 20.3.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Sacit ADALI
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye A. Necmi ÖZLER	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

[R.G. 3 Haziran 2008 – 26895]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2008/33

Karar Sayısı : 2008/15 (Yürürlüğü Durdurma)

Karar Günü : 29.5.2008

YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNDE BULUNAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi Anamuhalefet (Cumhuriyet Halk) Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Suha OKAY ve Kemal KILIÇDAROĞLU

YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN KONUSU : 13.3.2008 günlü, 5749 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un, 10. maddesiyle 26.4.1961 günlü, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'a 94. maddeden sonra gelmek üzere eklenen 94/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...mektup, ..." sözcüğü ile 94/B maddesinin, Anayasa'nın 2., 11., 67. ve 79. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptalleri ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN İNCELENMESİ

Yürürlüğün durdurulması istemini de içeren dava dilekçesi ve ekleri, bu konudaki esas inceleme raporu ve ekleri, iptali istenilen kurallar, dayanılan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

13.3.2008 günlü, 5749 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 10. maddesiyle 26.4.1961 günlü, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'a 94. maddeden sonra gelmek üzere eklenen;

1 - 94/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan "... mektup, ..." sözcüğü,

2 - 94/B maddesi mektupla oy kullanma yönünden,

29.5.2008 günlü, E. 2008/33, K. 2008/113 sayılı kararla iptal edildiğinden, bu hükümlerin uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASINA, 29.5.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Mustafa YILDIRIM

Üye
A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

[R.G. 5 Haziran 2008 – 26897]

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay Kararları

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2008/1913

Karar No : 2008/6171

İncelenen Kararın :

Mahkemesi : Bala Asliye Hukuk (Aile) Mahkemesi

Tarihi : 7/10/2004

Numarası : Esas No: 2004/212 Karar No: 2004/196

Davacı : Hacı Genç

Davalı : Jowita Barbara Genç

Dava Türü : Yabancı Mahkeme Kararının (Boşanma) Tanınması

Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Davacı Hacı Genç vekili tarafından Jowita Barbara Genç'e karşı açılan davada, boşanmaya ilişkin Droscha Sulh Hukuk Mahkemesinin 8/8/2003 tarihli ve 65 F 512/13 sayılı kararının tanınmasına karar verilmesinin istendiği, mahkemece davanın kabulüne karar verildiği ve hükmün temyiz edilmeksizin kesinleştiği anlaşılmaktadır.

2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanununun 37. maddesinde dilekçeye eklenecek belgeler belirtilmiş olup, bu hükme göre yabancı mahkeme ilamının o ülke makamlarınca usulen onanmış aslı ve onanmış tercümesi ile ilamın kesinleştiğini gösteren ve o ülke makamlarınca usulen onanmış yazı ve belge ile onanmış tercümesinin dilekçeye eklenmesi zorunludur.

Mahkemece, tanınması istenilen yabancı mahkeme ilamının kesinleşme şerhini içeren onanmış aslı getirilmeksizin fotokopisi ile yetinilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA**, oybirliğiyle karar verildi. 1/5/2008

[R.G. 3 Haziran 2008 – 26895]

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 13. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/15957

Karar No : 2008/5726

Mahkemesi : İzmir 1. Tüketici Mahkemesi

Tarihi : 7/6/2007
Numarası : 2007/128-2007/285
Davacı : T. Garanti Bankası A.Ş. vekili avukat Nilgün Şeker
Davalı : Zekiye Özen İnci vekili avukat Ünal Uslu

Taraflar arasındaki Hakem Kurulu kararına itiraz davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Davacı, davalı kredi kartı sahibinin müracaatı ile Tüketici Hakem Heyetince yıllık kart kullanım ücretinin alınması işleminin iptali ile tüketici davalıya iadesine karar verildiğini, kararın kredi kartı sözleşmesine aykırı olduğunu ileri sürerek, 12/3/2007 tarihli hakem heyeti kararının iptaline karar verilmesini istemiştir.

Davalı, davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece, davanın reddine kesin olarak karar verilmiş; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 10/12/2007 tarih ve 2007/250925 sayılı tebliğnamesi ile HUMK. 427/6 maddesi uyarınca hükmün kanun yararına bozulmasını istemiştir.

Mahkemece davanın reddine karar verildikten sonra, davanın mahiyeti gereği vekalet ücreti takdirine yer olmadığına hükmedilmiştir. Avukatlık ücreti HMUK'nun 423/6 maddesine göre yargılama giderlerinden olup, Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun'da vekalet ücreti alınmayacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Davalı bu davada kendisine vekil ile temsil ettirdiğine ve mahkemece de, davanın reddine karar verildiğine göre, reddedilen tutar üzerinden, davalı lehine karar tarihinde yürürlükte olan Avukatlık Asgari Ücret Tarife'si gereğince, 200,00 YTL. vekalet ücretinin takdiri gerekir. Davalı lehine vekalet ücreti takdir edilmemesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına temyiz talebinin kabulü ile İzmir 1. Tüketici Mahkemesi'nin 2007/128-285 sayılı ve 7/6/2007 tarihli kararının hukuki sonuçları saklı kalmak üzere kanun yararına BOZULMASINA, 28/2/2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 6 Haziran 2008 – 26898]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yüksek Seçim Kurulu Kararı

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No: 180

- K A R A R -

Başkanlık Makamınca Kurulumuza sunulan 28/02/2008 tarihli, C.05.0.İMİ.0.88/ sayılı yazıda, aynen; “2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 40. ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 47/son maddeleri uyarınca; verilmesi Yüksek Seçim Kurulunun iznine tabi olan bilgi ve belgelerin çeşitli Devlet kuruluşlarınca talep edilmesi ve bu nedenle Kurulumuz Başkanlığından ve ayrıca ilçe seçim kurulu başkanlıklarından izin istenilmesi durumunda Yüksek Seçim Kurulunun iş yükünü artırarak gereksiz yazışmalara neden olduğu gerekçesiyle, Mahkemelerin ve Cumhuriyet Savcılıklarının bilgi ve talepleri ile sınırlı olmak kaydıyla İlçe Seçim Kurulu Başkanlıklarınca Yüksek Seçim Kurulundan izin alınmasına gerek olmadığına ve bu tür taleplerin doğrudan İlçe Seçim Kurulu Başkanlıklarınca değerlendirilmesine, diğer Devlet kuruluşlarının bilgi ve belge talepleri konusunda ise yine Kurulumuzdan izin alınması gerektiğine, Yüksek Seçim

Kurulunca 07/02/2004 gün ve 2004/257 sayı ile karar verilerek, söz konusu ilke kararımız tüm teşkilatımıza duyurulmuştur.

Yine, bundan ayrı olarak; icra dairesi müdürlüklerinin talepleri üzerine Kurulumuzun bugüne kadarki vermiş olduğu istisnasız olumsuz kararlar da göz önünde bulundurularak, zaman israfına neden olmaması, hakkın tecellisinin gecikmemesi ve gereksiz yazışmalara meydan verilmemesi bakımından, Türkiye geneli tüm icra dairesi müdürlüklerinin adres tespiti istemlerinin dosya açılmadan ve Kurul gündemine getirilmeden, daha önceki olumsuz kararlarımızda benimsenen ilkeler çerçevesinde, bu yöndeki taleplerin Başkanlık yazısıyla mercilerine iade edilmesi gerektiğine Kurulumuzca 05/05/2007 tarih ve 2007/229 sayı ile karar verilerek, bu yöndeki talep yazıları işleme konulmayarak iade edilmektedir.

29/04/2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununda, kimlik ve adres paylaşımı sistemlerinin kullanılması öngörülmüş ve adres bilgileri kullanımının uygulama yönü düzenlenmiştir. Söz konusu 5490 sayılı Kanun hükmü gereği, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünce merkezi veri tabanı ve kimlik paylaşımı sistemini de kapsayan Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) ile tüm nüfus kayıtları bilgisayar ortamına aktarılmış ve elektronik ortamda tutulması sağlanarak, kamu kurum ve kuruluşlarının paylaşımına açılmış olup, sistem hayata geçirilmiş bulunmaktadır.

Bu yasal düzenlemeye bağlı olarak, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden; Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) ile tüm nüfus kayıtları bilgisayar ortamında aktarılan ve elektronik ortamda tutulması sağlanan kayıtların, kamu kurum ve kuruluşlarının paylaşımına açılıp açılmadığı ile adres ve kimlik bilgileri hususunda kamu kurum ve kuruluşlarına 5490 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde hizmet verilip verilmediği sorulmuş olup, anılan Genel Müdürlükten alınan 18/02/2008, 21/02/2008 ve 28/02/2008 tarihli yazılarda da; 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu gereğince, Türk Vatandaşları ile Türkiye’de yaşayan yerleşik yabancıların yerleşim yeri ve diğer adres bilgilerinin T.C. kimlik numaraları ile eşleştirilip, elektronik ortamda Genel Müdürlüklerince güncel olarak tutulmaya başlandığı ve bu bilgilerin Kimlik Paylaşımı Sistemi üzerinden kamu kuruluşlarının paylaşımına açıldığı ve hizmet vermeye başlandığı bildirilmiştir.

Anılan Kanun hükmü ve ilgili Genel Müdürlükten alınan bilgiler doğrultusunda;

Kimlik numarası ve adres bilgisi tespitine ilişkin taleplerin artık Kurulumuz kayıtlarından karşılanmasına gerek kalmadığı,

Ancak, gerek Anayasa’nın 138. maddesi ve gerekse usul yasalarındaki amir kurallar nedeniyle Mahkemelere ve Cumhuriyet Savcılıklarına, bilgi istemi dışında talep ettikleri seçim evrakının verilmesi gerekli olduğundan, yukarıda belirtilen açıklamalar ve yasal düzenlemeler sadece bilgi istemine ilişkin olduğundan, seçim konularını ihtiva eden “belge” istemlerinin yine Kurulumuzun 07/02/2004 tarihli, 2004/257 sayılı kararıyla belirlenen ilkeler çerçevesinde değerlendirilerek işlem yapılması ve uygulamanın devam edilmesi gerektiği, düşünülmektedir.

Bu nedenle; bazı kurumların taleplerine ilişkin Kurulumuzun bugüne kadarki vermiş olduğu istisnasız olumsuz kararlar da göz önünde bulundurularak, zaman israfına neden olmaması, hakkın tecellisinin gecikmemesi ve gereksiz yazışmalara meydan verilmemesi bakımından, yukarıda belirtilen 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu hükümleri çerçevesinde, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının kimlik numarası ve adres tespitine ilişkin taleplerinin artık Kurulumuz kayıtlarından karşılanmasına gerek kalmadığından, bu tür taleplerin 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun ilgili hükümleri gereği İçişleri Bakanlığından temini cihetine gidilmesi ilkesinin benimsenerek, kimlik numarası ve adres tespitine ilişkin istemlerin artık dosya açılarak Kurul gündemine getirilmeyerek, bu yöndeki taleplerin başkanlık yazısı ile iade edilip edilmeyeceği hususunun karara bağlanmasını ve bu tür taleplerin iade edilmesinin kabulü halinde bilgi isteminde bulunabilecek kurumların bilgilendirilmesi ve aynı konuda Kurulumuzdan talepte bulunulmaması amacıyla, bu konuda

alınacak kararın ilgili Bakanlıklara ve kurumlara gönderilmesi hususunda gerekli Kurul kararının alınmasını takdirlerinize arz ederim.” denilmiş olmakla, konu incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Adres ile ilgili dağınık yapının tek bir kurumda toplanması amacıyla 29/04/2006 tarihinde yürürlüğe giren 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu çıkarılmıştır.

Bu Kanun ile adreslerin belli bir standarda kavuşturulması, adres bilgilerinin elektronik ortamda merkezi bir yapı içerisinde her an güncel olarak tutulması öngörülmüştür. Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne süratle hazırlıklar tamamlanmış ve adres ile ilgili çalışmalar bitirilmiştir.

Ayrıca, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Ulusal Adres Veri Tabanı oluşturulması ve nüfus kayıtları ile adres bilgilerinin ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır. Bu şekilde kişilerin, yerleşim yeri ve diğer adresleri Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ile eşleştirilerek elektronik ortamda güncel olarak tutulmuştur. Bu çerçevede ihtiyaç duyulan yasal düzenlemeler ve mevzuat çalışmaları ilgili Bakanlıkça tamamlanmış ve işlerlik kazanmıştır.

Kısaca; Adres Kayıt Sistemi olarak adlandırılan sistemle, kişilerin yerleşim yeri adresine ilişkin kayıtların sağlıklı ve güncel bir şekilde elektronik ortamda tutulması ile bu bilgiler kamunun ve kurumların kullanımına açılmıştır.

Başkanlık teklifinde belirtildiği üzere; 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununda, kimlik ve adres paylaşımı sistemlerinin kullanılması öngörülmüş ve adres bilgileri kullanımının uygulama yönü düzenlenmiştir. Söz konusu 5490 sayılı Kanun hükmü gereği, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne merkezi veri tabanı ve kimlik paylaşımı sistemini de kapsayan Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) ile tüm nüfus kayıtları bilgisayar ortamına aktarılmış ve elektronik ortamda tutulması sağlanarak, kamu kurum ve kuruluşlarının paylaşımına açılmış olup, sistem hayata geçirilmiş bulunmaktadır.

Söz konusu 5490 sayılı Kanun’un uygulama yönü, Başkanlığımızın 18/02/2008 tarihli, C.05.0.İMİ.0.88-090.05.01/1560 sayılı yazısı ile İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden sorulmuş ve alınan 18/02/2008, 21/02/2008 ve 28/02/2008 tarihli ayrı ayrı cevabi yazılarda; 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu gereğince Türk Vatandaşları ile Türkiye’de yaşayan yerleşik yabancıların yerleşim yeri ve diğer adres bilgilerinin T.C. kimlik numaraları ile eşleştirilip, elektronik ortamda Genel Müdürlüklerince güncel olarak tutulmaya başlandığı ve bu bilgilerin Kimlik Paylaşımı Sistemi üzerinden kamu kuruluşlarının paylaşımına açıldığı ve hizmet vermeye başlanıldığı bildirilmiştir.

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu’nun 40. ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un 47/son maddeleri uyarınca; verilmesi Yüksek Seçim Kurulunun iznine tabi olan bilgi ve belgelerin çeşitli Devlet kuruluşlarınca talep edilmesi ve bu nedenle Kurulumuz Başkanlığından ve ayrıca ilçe seçim kurulu başkanlıklarından izin istenilmesi durumunda Yüksek Seçim Kurulunun iş yükünü artırarak gereksiz yazışmalara neden olduğu gerekçesiyle, Mahkemelerin ve Cumhuriyet Savcılıklarının bilgi ve talepleri ile sınırlı olmak kaydıyla ilçe seçim kurulu başkanlıklarınca Yüksek Seçim Kurulundan izin alınmasına gerek olmadığına ve bu tür taleplerin doğrudan ilçe seçim kurulu başkanlıklarınca değerlendirilmesine, diğer Devlet kuruluşlarının bilgi ve belge talepleri konusunda ise yine Kurulumuzdan izin alınması gerektiğine, Yüksek Seçim Kurulunca 07/02/2004 gün ve 2004/257 sayı ile karar verilerek söz konusu ilke kararımız tüm teşkilatımıza duyurulmuştur.

Bugüne kadar, özel kanunlarında yer alan hükümler çerçevesinde; tebligata elverişli ikametgah ve iş adreslerinin tespit edilerek bildirilmesinin istenilmesi üzerine, 298 sayılı Kanun’un 47/son ve 2839 sayılı Kanun’un 40. maddeleri gereğince, adres tespitinde bulunan kurumların istemleri Yüksek Seçim Kurulunca yapılan değerlendirme sonucuna göre karşılanmaktadır.

Özellikle, bazı kurumların talepleri üzerine Kurulumuzun bugüne kadarki vermiş olduğu istisnasız olumsuz kararlar da göz önünde bulundurularak, zaman israfına neden

olmaması, hakkın tecellisinin gecikmemesi ve gereksiz yazışmalara meydan verilmemesi bakımından, adres tespiti istemlerinin dosya açılmadan ve Kurul gündemine getirilmeden, daha önceki olumsuz kararlarımızda benimsenen ilkeler çerçevesinde, adres tespitine ilişkin taleplerin Başkanlık yazısı ile mercilerine iade edilmesi gerektiğine, Yüksek Seçim Kurulunca 05/05/2007 gün ve 2007/229 sayı ile karar verilmiştir.

Yukarıda detaylı olarak yapılan açıklamalardan açıkça anlaşılacağı üzere; Ülkemizde adres kayıt sistemi tek merkezde oluşturulmuş ve yasal düzenlemeyle, kişinin doğumundan ölümüne kadar kişisel ve medeni durumuna, uyrukluluğuna ve bunlarda meydana gelebilecek değişikliklere ait doğal ve hukuki olayların belirlenip saptanması, bu amaçla düzenlenmiş kütüklere yazılması, elektronik ortamda ulusal adres veri tabanının oluşturulması, nüfus kayıtları ile adres bilgilerinin ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu kapsamında olan;

Adres Paylaşım Sistemi; ulusal adres veri tabanında tutulan bilgilerin kurumlar ile diğer kişilerce paylaşılması işlemi,

Kimlik Paylaşımı Sistemi; merkezi veri tabanından ayrı olarak elektronik ortamda tutulan, Kimlik Paylaşımı Sisteminden yararlanacak kurumların istifadesine sunulan ve sınıflandırılmış bilgileri ihtiva eden aile kütüğü kayıtlarını,

Ulusal Adres Veri Tabanı; adres bilgilerinin tutulduğu merkezi veri tabanını,

Yerleşim Yeri Adresi; sürekli kalma niyetiyle oturlan yeri, içermektedir.

Kimlik Paylaşımı Sistemi veri tabanında; kişi bilgileri, nüfus cüzdanı bilgileri, nüfus olayları bilgileri, ulusal adres veri tabanında yer alan bilgiler yer almaktadır.

Öte yandan;

5490 sayılı Kanun'un 47. maddesinde; Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin her türlü işlem ve kayıtlarında esas alınacağı,

Yine, aynı Kanunun Geçici 1. maddesinde; Kurumların ve tüzel kişilerin bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde mevzuatlarını bu Kanun hükümlerine uygun hale getirerek işlemlerinde kimlik numarasını kullanmak zorunda oldukları,

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıdan beri yapılan açıklamalara göre; Adres Kayıt Sistemi, kişilerin adreslerinin, elektronik ortamda Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünde güncel olarak tutulmasını sağlayan bir sistemdir. Bu sistemle, tüm vatandaşlarımızın yerleşim yeri ve diğer adres bilgileri elektronik ortamda güncel olarak tutulmaktadır.

Yerleşim Yeri Adresi ve Ulusal Adres Veri Tabanı bilgilerinin tutulmasıyla birlikte, bu bilgiler Kimlik Paylaşımı Sistemi (KPS) üzerinden tüm kamu kurum ve kuruluşlarının paylaşımına açılmıştır. Artık bu paylaşım, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının işlemlerinde sürat ve verimlilik sağlanacağından hiç kuşku yoktur.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ve Kimlik Paylaşımı Sistemi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde, tüm kamu kurumlarınca, kimlik paylaşımı sisteminden yararlanılması amacıyla anlaşma yapılması artık zorunluluk hale gelmiş bulunmaktadır.

Diğer yandan, adres değişkenlikleri adres kayıt sisteminde daha güncel tutulduğundan, tüm kamu kuruluşları, Kimlik Paylaşımı Sistemine (KPS) erişerek bu bilgilere rahatlıkla ulaşabilme imkanına sahip olabileceklerdir. Bundan dolayı da istenilen amaç gerçekleşmiş olacaktır.

Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 53. maddesine istinaden, adrese ve adres bilgilerine ilişkin Kurulumuz bünyesindeki seçmen kütüğünde yer alan bilgiler konusunda İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile koordinasyon ve işbirliği yapılarak, Kurulumuzdaki tüm kayıtlar, 5490 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte ilgili kuruma elektronik ortamda verilmiş ve ulusal adres veri tabanının etkin, süratli ve güncel bir şekilde oluşturulmasına katkı sağlanmıştır.

Mevcut uygulamalara göre; seçmen kütükleri, 298 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde sadece seçim dönemlerinde güncellenmekte ve bir sonraki güncelleştirme işlemine kadar eski

bilgiler kütükte kalmakta ve bu süreçte talep edilen adres bilgileri bu seçmen kütüğünden karşılanmaktadır.

Artık; 5490 sayılı Kanunla getirilen düzenlemeyle, adres ve kimlik bilgileri talebinde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının Kimlik Paylaşımı Sistemine (KPS) bağlanarak, adres ve kimlik bilgileri talebinde bulunacakları kişilerin yerleşim yeri adres bilgilerine rahatlıkla ulaşabilmeleri mümkündür.

Kaldı ki, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda 5749 sayılı Kanunla yapılan önemli değişiklikle, seçmen kütüğü artık adres kayıt sisteminden alınarak oluşturulacaktır. Diğer kamu kurumları gibi Kurumumuzda Kimlik Paylaşımı Sistemine (KPS) zorunlu olarak bağlanarak bu hizmetten faydalanacaktır.

Bütün bu açıklamalardan dolayı;

Özel kanunlarında yer alan hükümler çerçevesinde, kimlik ve adres bilgileri tespitinde bulunan kurum ve kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişilerin talebinin artık Kurumumuz kayıtlarından karşılanmasına gerek kalmadığına ve bundan dolayı da bu tür taleplerin 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu hükümleri çerçevesinde İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden temini cihetine gidilmesi gerektiğine, bu yöndeki taleplerin bu kararımıza istinaden Kurulumuza gelmesi halinde talebin karşılanmayacağına ve evrak üzerinde işlem yapılmayacağına,

Ancak; gerek Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 138. maddesi ve gerekse usul yasalarındaki amir kurallar nedeniyle, Mahkemelere ve Cumhuriyet Savcılıklarına, bilgi istemi dışında talep ettikleri seçim evrakının verilmesi gerekli bulunduğundan, yukarıda belirtilen açıklamalar ve yasal düzenlemeler sadece bilgi istemine ilişkin olduğundan, seçim konularını kapsayan "belge" istemlerinin yerine getirilebileceğine ve bu yöndeki uygulamanın Kurulumuzun 07/02/2004 tarihli, 2004/257 sayılı kararında belirtilen ilkeler çerçevesinde değerlendirilerek işlem yapılmasına ve uygulamanın devam edilmesine,

Yukarıda açıklanan durumun, Kurulumuzdan kimlik ve adres bilgileri talebinde bulunan ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına bildirilmesine ve ayrıca genel tebliğ niteliğinde olmak üzere Resmi Gazetede yayımlanmasına,

karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

1- Özel kanunlarında yer alan hükümler çerçevesinde, kimlik ve adres bilgileri tespitinde bulunan kurum ve kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişilerin talebinin artık Kurumumuz kayıtlarından karşılanmasına gerek kalmadığına ve bundan dolayı da bu tür taleplerin 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu hükümleri çerçevesinde İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden temini cihetine gidilmesi gerektiğine, bu yöndeki taleplerin bu kararımıza istinaden Kurulumuza gelmesi halinde talebin karşılanmayacağına ve evrak üzerinde işlem yapılmayacağına,

2- Gerek Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 138. maddesi ve gerekse usul yasalarındaki amir kurallar nedeniyle, Mahkemelere ve Cumhuriyet Savcılıklarına, bilgi istemi dışında talep ettikleri seçim evrakının verilmesi gerekli bulunduğundan, yukarıda belirtilen açıklamalar ve yasal düzenlemeler sadece bilgi istemine ilişkin olduğundan, seçim konularını kapsayan "belge" istemlerinin yerine getirilebileceğine ve bu yöndeki uygulamanın Kurulumuzun 07/02/2004 tarihli, 2004/257 sayılı kararında belirtilen ilkeler çerçevesinde değerlendirilerek işlem yapılmasına ve uygulamanın devam edilmesine,

3- Genel tebliğ niteliğinde olmak üzere karar örneğinin Resmi Gazetede yayımlanmasına,

4- Karar örneğinin;

a) Kurulumuz İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı ile Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne,

b) İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne,

c) Kurulumuzdan kimlik ve adres bilgileri talebinde bulunan kurumların bilgilendirilmesi için Başkanlıkça belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının bağlı bulunduğu ilgili Bakanlıklara,
gönderilmesine,
23/05/2008 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Muammer AYDIN

Başkanvekili
Ahmet BAŞPINAR

Üye
Necati SÖZ

Üye
Hüseyin EKEN

Üye
Bahadır DOĞUSOY

Üye
Mehmet KILIÇ

Üye
Ali EM

Üye
Kırdar ÖZSOYLU

Üye
Sadri BOZKURT

Üye
M. Zeki ÇELEBİOĞLU

[R.G. 7 Haziran 2008 – 26899]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

HALİS DOĞAN/Türkiye Davası*

Başvuru No:4119/0
Strazburg
10 Ekim 2006

OLAYLAR

1944 doğumlu başvuran İstanbul'da ikamet etmektedir.

Başvuran, sahibi olduğu *Özgür Bakış* gazetesini 18 Nisan 1999- 23 Nisan 2000 tarihleri arasında yayınlamıştır.

Cumhuriyet Başsavcısı, 3713 sayılı Kanun'un 5 ve 8§1 ve 2 ve Türk Ceza Kanunu'nun 36 ve 169. maddeleri uyarınca 16 Ağustos 1999 tarihinde sunduğu iddianameyle, 8 Temmuz 1999 tarihli 82 sayılı derginin 2 ve 3. sayfalarındaki *Analiz* başlıklı sütundaki "*Kompla'nun yeni aşaması*" ve "*Doğum*" başlıklı iki makalenin yayınlanmasından dolayı mahkum edilmesini isteyerek, basın yoluyla ayrımcı propaganda yaptığı gerekçesiyle başvuran aleyhinde ceza davası başlatmıştır.

Başvuran, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yaptığı savunmasında konuya ilişkin AİHM içtihadına atıfta bulunarak, kendisine atılı suçun oluşmadığını ve sadece ifade özgürlüğünü kullandığını savunmaktadır. Başvuran kendisine atılı olayların ifade özgürlüğü ışığında incelenmesinin gerektiğini belirtmiştir.

DGM, 17 Şubat 2000 tarihli kararla, 5680 sayılı Basın Kanunu'nun 16 ve 3713 sayılı Kanun'un 8§2 maddeleri uyarınca, gazetenin sahibi olarak ve suç unsuru teşkil eden makaleleri yayınlaması nedeniyle, başvurunu 1.971.270.000 Türk Lirası (TL) para cezasına çarptırmıştır. DGM, 5680 sayılı Kanun'un ek 2. maddesi uyarınca, gazetenin altı gün süreyle yayınlanmasının yasaklanmasına karar vermiştir.

Başvuran 18 Şubat 2000 tarihinde temyiz başvurusunda bulunmuştur.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tebliğnamesi başvurana tebliğ edilmemiştir.

Yargıtay, 6 Temmuz 2000 tarihli kararla temyize gidilen kararı onamıştır. Başvuran bu karardan 29 Ağustos 2000 tarihinde haberdar olmuştur.

I. AİHS'İNİN 6§1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tebliğnamesinin tebliğ edilmemesinden şikayetçi olmaktadır. Başvuran AİHS'nin 6§1 maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

AİHM, başvuranın sunduğu şikayete benzer bir şikayeti incelediğini ve Cumhuriyet Başsavcısı görüşlerinin niteliğini ve yargılanan bir kimsenin bu görüşlere yazılı olarak cevap verme olasılığının bulunmamasını gözönüne alarak, tebliğnamenin tebliğ edilmemesinden dolayı AİHS'nin 6§1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna vardığını hatırlatır (Bkz. *Göç-Türkiye*, no: 36590/97, *Abdullah Aydın-Türkiye* (no: 2), no: 63739/00 ve *Tosun-Türkiye*, no: 4124/02).

AİHM, işbu davayı incelemiş ve Hükümet'in bu durumda farklı bir sonuca ulaşmasını sağlayacak ne bir olay ne de argüman sunduğuna kanaat getirmektedir.

Dolayısıyla bu davada AİHS'nin 6§1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'İNİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, cezaya mahkum edildiğinden dolayı, düşünce ve ifade özgürlüğü haklarının ihlal edildiğini iddia etmektedir.

Hükümet, PKK liderinin yakalanmasına ve olaydan sonra Türkiye'de süregelen hoşgörü havasına atıfta bulunarak, içerikleri bakımından dava konusu iki makalenin açık bir şekilde terör örgütü faaliyetlerini savunduğunu ve Kürt halkını ayrımcı eylemlerine devam etmeye çağırdığını savunmaktadır. Yayımlanan sözler AİHM içtihadının getirdiği sınırların ötesine geçmektedir.

Ulusal hakim, AİHS'nin 10§2 maddesinin öngördüğü sınırlandırmalar uyarınca ifade özgürlüğünün kullanılmasına yapılan müdahalenin gerekliliğini incelerken en geniş takdir payından faydalanmaktadır. Bu bağlamda bu makalelerin terör örgütü PKK'nın propagandasını yaptığını kanaat getirmiştir. Kanun tarafından öngörülen bu müdahale, ulusal güvenliği, toprak bütünlüğünü ve kamu güvenliğini korumak amacıyla demokratik toplumda gerekli olan bir tedbirdir.

Hükümet, bu makalelerin yayımlandığı zamanki koşulları gözönünde bulundurmak gerektiğini savunmaktadır. Geneli itibariyle bu makaleler, PKK'nın terör eylemlerini

Kürtlerin ulusal bağımsızlığı için bir mücadele olarak tanıtmaya amacını gütmektedirler. Sözkonusu makalelerin içeriklerinde, binlerce vatandaşın ölümüne sebep olan terör faaliyetlerinin Kürtlerin bağımsızlığını kazanmaları için haklı gösterildiği mesajı verilmektedir. Hükümet, AİHM içtihadına atıfta bulunarak ve makamların şiddeti arttırabilecek eylemlere karşı göstermeleri gereken dikkat ve güvenlik alanlarında Türkiye'nin Güneydoğusunda hüküm süren durumun hassasiyetini dikkate alarak, dava konusu müdahalenin ifade özgürlüğünü ihlal etmediğini savunmaktadır.

Bu açıklamalar ışığında ve bu dönemde Türkiye'nin bulunduğu özel koşulları dikkate alarak ulusal makamlar, liderlerinin mahkum edilip cezaevine konulduğu terör örgütünü öven benzeri yayınların, Türk toplumunda tansiyonu yükseltebileceğine kanaat getirmişlerdir. Başvuranın para cezasına çarptırılması kamu düzenini koruma amacı ile orantılıdır.

Başvuran bu argümanlara itiraz etmektedir. Sahibi olduğu gazetenin, halkı, kamuoyunu ve Devlet'i bilgilendirme amacı vardı. Para cezasına çarptırılması ve gazetenin yayınlanmasının yasaklanması izlenen amaçla orantısızdır.

AİHM, başvuranın cezaya mahkum edilmesinin AİHS'nin 10§1 maddesinin koruduğu ifade özgürlüğüne müdahale oluşturduğuna tarafların itiraz etmediğini not etmektedir. Ayrıca müdahalenin, kanun -3713 sayılı Kanun'un 8§2 ve 5680 sayılı Kanun'un 16. maddeleri- tarafından öngörüldüğüne ve 10§2 maddesi uyarınca ulusal güvenliğin sağlanması ve toprak bütünlüğünün korunmasının yanısıra, düzenin korunması ve suçun önlenmesi gibi birçok amaçlar güttüğüne de itiraz edilmemektedir (Bkz. *Baran-Türkiye*, no: 48988/99). AİHM, bu değerlendirmeyi benimsemiştir.

Buna karşın taraflar arasındaki uyuşmazlık, müdahalenin "demokratik toplumda gerekli olup olmadığı" hususuna dayanmaktadır. AİHM, özellikle *Halis Doğan-Türkiye* (no: 75946/01), *Yalçın Küçük-Türkiye* (no: 28493/95), *Zana-Türkiye* (25 Kasım 1997) ve *Sunday Times-Birleşik Krallık* (no:1) (26 Nisan 1979) kararlarında belirttiği gibi, 10. maddeye ilişkin içtihadından çıkan temel ilkeleri hatırlatmaktadır.

AİHM, *Özgür Bakış* gazetesinin sahibi olarak, lideri Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra PKK'nın mücadele yürütmesi gerektiği hakkındaki "*Komplotunun yeni aşaması*" ve "*Doğum*" başlıklı makalelerin yayınlanması nedeniyle, basın yoluyla bölücü propaganda yaptığı gerekçesiyle başvuranın mahkum edildiği sonucuna varmıştır. AİHM, sözkonusu müdahalenin, bu durumda gazete gibi demokratik toplumda güncel konulara ilişkin basında yer alan yayınlar temel rolü gözönünde bulundurularak incelenmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (Bkz. diğerleri arasında, *Yalçın Küçük*, § 38, *Okçuoğlu-Türkiye*, n° 24246/94, 8 Temmuz 1999, *Sürek-Türkiye* (n° 4), n° 24762/94, 8 Temmuz 1999, *Lingens-Avusturya*, 8 Temmuz 1986 tarihli karar ve *Fressoz ve Roire-Fransa*, n° 29183/95). Devlet'in terör tehdidine karşı milli güvenlik ya da ülke bütünlüğü gibi yaşamsal çıkarlarının korunması veya düzenin korunması ya da suçun önlenmesi amacıyla belirlenen sınırları aşmaması gerekse de, kamuoyunu bölen sorunlar da dahil olmak üzere siyasi sorunlar hakkında bilgi ve görüş bildirme görevi basının üzerine düşmektedir. Basının bilgi yayma görevine, halkın haber alma hakkı eklenmektedir. Bilgi alma özgürlüğü, halka, kendisini yönetenlerin fikir ve tutumlarını tanımak ve değerlendirmek için en iyi yollardan birini sunmaktadır (Bkz. *mutatis mutandis*, *Lingens*, s. 46.).

Bu davada AİHM, makalelerde kullanılan terimlere ve yayımlandıkları bağlama önem vermiştir. Bu bağlamda, göreceği davanın bulunduğu koşulları ve özellikle terörle mücadeleye bağlı zorlukları gözönünde bulundurmaktadır (Bkz. *İbrahim Aksoy-Türkiye*, n° 28635/95, 30171/96 et 34535/97 ve *Incal-Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar).

Sözkonusu iki makale yoluyla gazete, yasadışı silahlı örgüt PKK'nın yürüttüğü yeni mücadele hakkında görüş bildirmektedir. Makalelerde kullanılan bazı sözler, ne Kürt probleminin barış yoluyla çözümüne çağrı konuşması, ne sosyal, kültürel ve tarihi olaylar hakkındaki saptamalar olarak görülebilir. AİHM, “*aksine (şimdi) ulusal seferberlik zamanıdır. Eğer bütün güçler, yetenekler ve olanaklar faaliyete geçmezse, ne zaman faaliyete geçecekler? Kürtlerin hatıralarında ve kültürlerinde “onur günü” kavramı vardır. İşte bugün onur gününden daha farklı bir gün sözkonusudur.*” Ve hatta “*durum böyle iken, bizim tek garantimiz, tam bir özgürlük kazanmak için her türlü fedakarlığı yapmaya ve 21. yüzyılın esaret zincirlerini kırmaya hazır olan halkımızın isteğidir. Bu bizim özgürlük mücadelemizi parlayan bir aşamaya taşıyacak öncü politikamızdır. Gerçek fedakarlığı gösteren şahinlerimiz.*” Makalelerin genel içeriği, şiddete, silahlı mücadeleye ya da ayaklanmaya teşvik edici olarak değerlendirilebilir. Bu da AİHM'nin gözünde bulundurması gereken önemli bir unsurdur (Bkz. *mutatis mutandis, Müslüm Gündüz-Türkiye* (karar), n° 59745/01, 13 Kasım 2003 ve *Zana*, § 60). Bu sözler Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra bir gazetede yayınlanan iki makaleden alınmıştır ve içerik olarak, Kürtlerin davasını savunanları şiddete teşvik etmektedir. Böyle bir bağlamda, makalelerin Güneydoğu Anadolu bölgesinde şiddeti arttırıcı nitelikte olduğunu tespit etmek yanlış olmaz. Bu bakımdan AİHM, başvuranın mahkum edilme gerekçelerinin, başvuranın ifade özgürlüğüne müdahaleyi haklı göstermek için yeterli ve yerinde olduğuna hükmetmektedir. AİHM sadece “bilgi” ya da “fikirlerin” çatışmasının, şaşırtmasının ya da endişeye yol açmasının, benzeri bir müdahaleyi haklı göstermeye yetmeyeceğini hatırlatmaktadır. Ancak bu durumda şiddet yanlısı bir kışkırtma sözkonusudur.

AİHM için, sözkonusu makalelerin şiddeti övücü ve savaşa ya da en azından silahlı eylemlerin yeniden başlatılmasına çağrı yapar nitelikte olduklarının düşünülebileceği açıkça ortadadır. Makaleler, PKK'nın fikirleriyle bağdaşmakta ve Türk Devleti'ne karşı silahlı gücün kullanılmasına çağrı yapmaktadır. Kullanılan ifadeler, içgüdüleri uyandırıcıdır ve şiddet yoluyla ifade edilen daha önce zihinlere yerleşmiş önyargıları güçlendirmektedir. Oysa AİHM, makamların 1985 yılından bu yana, güvenlik güçleri ile PKK üyeleri arasında, kasıp kavuran, birçok insanın ölümüne ve dolayısıyla bölgenin büyük bir kısmında olağanüstü hal ilan edilmesine neden olan ciddi çatışmaların yaşandığı Güneydoğu bölgesinde güvenlik konusunda hüküm süren durumu tırmandıracak nitelikte eylem ya da sözler konusundaki endişelerinin farkındadır (*Zana*). Bu bağlamda, okuyucu şiddete başvurmanın saldırgan karşı gerekli olan ve haklı gösterilen, kendini savunma yolu olduğu fikrine kapılmaktadır (Bkz. *Sürek-Türkiye (n° 1)*, n° 26682/95 ve *Sürek-Türkiye (n° 3)*, n° 24735/94).

Başvuran makalelerde ifade edilen görüşleriyle bağdaştırılmasa da, kendisinin yazarlara şiddeti ve kını körüklemeye yönelik destek sağlamadığı söylenemez. Başvuran gazetenin sahibi olarak, çatışma ve tansiyonun bulunduğu durumlarda artan bir öneme sahip olan bilgi toplanması ve halka bilgi verilmesi görevi sırasında gazeteci ve yazı işleri müdürlerinin aldıkları “görev ve sorumluluklarını” paylaşmaktadır (*Sürek (n° 1)*, *Betty Purcell ve diğerleri-İrlanda*, n° 15404/89).

Bu bağlamda AİHM, başvurana gazetenin sahibi olarak verilen para cezasının “zorunlu bir sosyal ihtiyaca” cevap vermiş olduğunun makul olarak düşünülebileceği ve başvuranın mahkumiyetini açıklamak için makamların ileri sürdükleri gerekçelerin “uygun ve yeterli” olduğu sonucuna varmaktadır.

Böyle bir durumda ulusal makamların faydalandıkları takdir marjı gözönüne alındığında, sözkonusu müdahale, AİHS'nin 10§2 maddesi uyarınca güdülen meşru amaçlarla orantılıdır.

Dolayısıyla AİHS'nin 10. maddesi ihlal edilmemiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuran, kendisine gönderilen 10 Mart 2006 tarihli mektupta, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca her türlü adil tazmin talebinin esasa dair yazılı görüşlerde dile getirilmesi gerektiği hükmünü düzenleyen İçtüzüğü'nün 60. maddesine dikkat çekilse de, kabuledilebilirlik kararından sonra hiçbir adil tazmin talebinde bulunmamıştır. Ayrıca başvuran, masraf ve harcama adı altında hiçbir talepte bulunmazken, AİHM, adli yardım adı altında kendisine ödenen miktarın masraf ve harcamalarını yeteri kadar karşıladığına kanaat getirmektedir. Dolayısıyla AİHM, başvurana adil tazmin ödenmesinin gerekli olmadığına kanaat getirmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 6§1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
2. AİHS'nin 10. maddesinin *ihlal edilmediğine* karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve 10 Ekim 2006 tarihinde, İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

APOSTOLİDİ VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No:45628/99

Strazburg

27 Mart 2007

USULİ İŞLEMLER

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan ve 45628/99 başvuru no'lu davanın nedeni Yunan vatandaşı Ekaterini Apostolidi, Emilia Gusi, Despina Frangani, Iordanis Apostolidis ve Iordanis-Iordani Apostolidis'in ("başvuranlar"), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM") 30 Kasım 1998 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurudur. Emilia Gusi ve Iordanis-Iordani Apostolidis'in annesi Ekaterini Apostolidi dava sırasında vefat etmiştir.

2. Başvuranlar, AİHM önünde İstanbul Barosu avukatlarından C. Akıncı tarafından temsil edilmektedir. Türk Hükümeti ("Hükümet"), AİHM önündeki süreçte kendisini temsil etmek üzere bir ajan tayin etmemiştir.

3. Başvuranlar, ulusal mahkemeler tarafından mirasçılık belgelerinin iptal edilmesi nedeniyle 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ve AİHS'nin 14. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedirler. Sulh Hukuk Mahkemesi'ndeki yargılamanın adil olmadığını ileri sürmekte ve yargılama süresinden dolayı şikayetçi olmaktadır.

4. AİHM, 4 Ekim 2005 tarihli bir kararla başvurunun kabuledilebilir olduğuna karar vermiştir.

5. Başvuranlar ve Hükümet, yazılı görüşlerini sunmuşlardır (İçtüzüğü'nün 59 § 1. maddesi). Müdahale etme hakkından faydalanan Yunan Hükümeti'nden de yazılı görüş alınmıştır (AİHS'nin 36 ve İçtüzüğü'nün 44 § 1 b) maddeleri). Savunmacı Hükümet bu görüşlere cevap vermiştir (İçtüzüğü'nün 44 § 5. maddesi).

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

6. Başvuranlar sırasıyla 1918, 1955, 1932, 1956 ve 1930 doğumlu olup Yunanistan'da ikamet etmektedirler. Başvuranlar, Elenko Karasuloğlu'nun ("Elenko" ya da "muris") yeğenleridir.

7. Elenko, 4 Ağustos 1984 tarihinde furu bırakmadan vefat etmiştir. Elenko, 16 Mayıs 1946 tarihinde vefat eden Vasil Karasuloğlu ile evlenerek Türk vatandaşı olmuştur.

Vefat ettiği tarihte Elenko, Beyoğlu'nda bulunan bir taşınmazın sahibidir. Mevcut dava konusu diğer taşınmaz ise Şişli'de bulunan ve tapuda Vasil adına kayıtlı olan bir taşınmazdır.

8. Şişli Asliye Hukuk Mahkemesi, 30 Eylül 1987 tarihinde Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün isteği üzerine Şişli'de bulunan taşınmazın, Sultan Beyazıt Han Veli Hazretleri Vakfı adına tapuya tescil edilmesine karar vermiştir. Şişli Asliye Hukuk Mahkemesi, Vasil'in mirasçı bırakmadan vefat ettiğini ve sözkonusu taşınmazın, 1981 tarihinden beri yargıyla tespit edilmiş bir idareci tarafından idare edildiğini tespit etmiştir. Kuruluşun adı 24 Mart 1988 tarihinde tapuya tescil edilmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

9. Başvuranlar, 30 Kasım 1990 tarihinde veraset ilamı çıkarılması talebiyle İstanbul Sulh Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuşlardır.

10. Sulh Hukuk Mahkemesi 4 Aralık 1990 tarihinde, Fatih Nüfus Müdürlüğü tarafından verilen nüfus kayıt örnekleri ışığında başvuranları murisin varisi tayin etmiş ve veraset ilamı vermiştir. Başvuranlar, bilinmeyen bir tarihte Beyoğlu'nda bulunan taşınmazı kendi adlarına tapuya tescil ettirmişlerdir.

11. Başvuranlar, 15 Mart 1991 tarihinde Şişli'de bulunan taşınmazın devrini gerçekleştirmek amacıyla Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne başvurmuşlardır. Başvuranlar isteklerine gerekçe olarak veraset ilamını göstermişlerdir.

12. Vakıflar Genel Müdürlüğü, 27 Mart 1991 tarihinde Vasil ile başvuranlar arasındaki aile bağının ortaya koyulmadığı gerekçesiyle bu talebi reddetmiştir.

13. Teodos Asimidis, 10 Nisan 1991 tarihinde veraset ilamının iptali istemiyle Sulh Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur. Teodos Asimidis, annesi ile murisin arasında soy bağı bulunduğunu belirterek adının mirasçılar arasında eklenmesini talep etmiştir. Teodos, mirasçı olarak geride eşini ve oğlunu bırakarak 9 Ekim 1991 tarihinde vefat etmiştir.

14. Sulh Hukuk Mahkemesi, 11 Nisan 1991 tarihinde Beyoğlu'nda bulunan taşınmazla ilgili olarak ihtiyati tedbir alınmasına karar vermiş ve ertesi gün bu karar uygulanmıştır.

15. Sulh Hukuk Mahkemesi, 11 Nisan 1991 ve 8 Ocak 1992 tarihleri arasında düzenlenen duruşmalar sırasında Niğde Nüfus Müdürlüğü'nden nüfus kayıt örneklerinin gönderilmesini ve Arapça olarak kaleme alınmaları sebebiyle bunların tercüme edilmesini talep etmiştir.

16. Sulh Hukuk Mahkemesi, 6 Mart 1992 tarihinde Teodos'un ölümüne ilişkin bilgiyi doğrulaması için başvuran tarafın avukatına süre tanımıştır. Başvuran tarafın avukatı, 28 Mayıs 1992 tarihinde bu bilgiyi doğrulamıştır. 12 Ağustos 1992 tarihinde düzenlenen duruşma sırasında avukat yetki belgesini ve 12 Kasım 1992 tarihinde müvekkillerinin Teodos'un mirasçısı olduğunu belgeleyen veraset ilamlarını sunmuştur.

17. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından nüfus kayıt örneklerini incelemek üzere görevlendirilen bilirkişi 3 Şubat 1993 tarihinde raporunu sunmuştur. Bilirkişi, tarafların sunduğu belgelerde çelişkilerin tespit edildiğini ve bunların açıklığa kavuşturulması gerektiğini ifade etmiştir.

18. Sulh Hukuk Mahkemesi, 15 Mart 1993 tarihinde murisin nüfus cüzdanı ile vefat belgesi arasında doğum yeri ve tarihi ile ilgili farklılıklar bulunduğunu tespit etmiş ve Fatih Nüfus Müdürlüğü'nden konuya açıklık getirmesini talep etmiştir.

19. Sulh Hukuk Mahkemesi, 16 Haziran 1993 tarihinde Nüfus Müdürlüğü kayıtlarında inceleme yapılması amacıyla Niğde Sulh Hukuk Mahkemesi'ne istinabe göndermiştir.

20. Niğde Sulh Hukuk Mahkemesi, 20 Temmuz 1993 tarihinde bilirkişi raporunu Sulh Hukuk Mahkemesi'ne göndermiştir.

21. Sulh Hukuk Mahkemesi, başvuruların başvurusu üzerine 9 Eylül 1993 tarihinde davaya katılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü'nü davet etmiştir. Bu davet reddedilmiştir.

22. Sulh Hukuk Mahkemesi, başvuruların başvurusu üzerine 23 Aralık 1993 tarihinde, Beyoğlu Nüfus Müdürlüğü'nden nüfus kayıt örneklerinin talep edilmesine ve bir bilirkişi kurulunun görüşünün alınmasına karar vermiştir. Bilirkişi raporunun beklenmesi sırasında iki duruşma ertelenmiştir.

23. Üç kişiden oluşan bilirkişi kurulu 20 Şubat 1994 tarihinde muris ile Teodos'un annesinin kardeş olduklarına karar vermiştir. Sulh Hukuk Mahkemesi, 2 Haziran 1994 tarihinde bu raporu dosyaya eklemiş ve yazılı savunmalarını sunmak üzere taraflara süre tanımıştır. Hazine müdahil taraf olarak davaya katılmıştır.

24. Başvurular bilirkişi kurulunun raporuna itiraz etmiş ve ek bir rapor hazırlanmasını talep etmişlerdir.

25. Sulh Hukuk Mahkemesi, 22 Eylül 1994 tarihinde Türkiye ile Yunanistan arasında karşılıklılık esasının bulunup bulunmadığını öğrenebilmek amacıyla Dışişleri Bakanlığı'ndan görüş istemiştir. Sulh Hukuk Mahkemesi, 24 Kasım 1994 tarihinde bu talebini yinelemiş ve duruşmayı ertelemiştir.

26. 13 Ekim 1994 tarihinde 3. Kolordu Komutanlığı, Beyoğlu'nda bulunan taşınmazın askeri güvenlik bölgesi veya yasak bölgede bulunmadığını bildirmiştir.

27. Dışişleri Bakanlığı, 20 Aralık 1994 tarihinde Sulh Hukuk Mahkemesi'ne karşılıklılık esasının, siyasi içerikli karmaşık hukuki sorunlar ortaya çıkardığını ve bu yönde yapılan çalışmaların henüz sonuçlanmadığını bildirmiştir. Sulh Hukuk Mahkemesi, 26 Ocak ve 25 Mayıs 1995 tarihli duruşmalar sırasında bu incelemenin sonuçlanmasını beklemeye karar vermiştir.

28. Dışişleri Bakanlığı, 15 Haziran 1995 tarihinde karşılıklılık ilkesi ile ilgili olarak dile getirilen talebin Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'ne iletilmesi gerektiğini bildirmiştir.

29. Adalet Bakanlığı, 13 Temmuz 1995 tarihinde raporunu hazırlamıştır. Raporun ilgili kısımları şu şekildedir:

“(…) Yunanistan Hükümeti'nin Yunanistan'da bulunan Türklere ait gayrimenkuller üzerindeki mülkiyet hakkını tamamen kısıtlayan uygulamaları nedeniyle Türk Hükümeti de 1062 sayılı Kanuna dayanarak Bakanlar Kurulu'nun 2 Kasım 1964 gün ve 6/3801 sayılı kararı ile Yunan uyruklu gerçek ve tüzel kişiler hakkında mukabele-i bilmisil tedbiri alınmıştır. Bu kararname ile, Yunan asıllı Yunan vatandaşlarının Türkiye'deki gayrimenkulleri üzerinde mülkiyete ve mülkiyetten gayri aynı haklara ilişkin ve bu sonuçları doğurabilecek temlik tasarrufları durdurulmuş bulunmaktadır. Daha sonra, sözü edilen 2 Kasım 1964 tarihli Kararname, Bakanlar Kurulu'nun 3 Şubat 1988 tarihli kararı ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu tarihten sonra 2 Kasım 1964 tarihli Kararnamenin öngördüğü tedbirler uygulanmayacaktır.

2 Kasım 1964 tarihli Kararnamenin yürürlükte olduğu süre içindeki işlemlerle ilgili olmak üzere, Bakanlar Kurulunca çıkarılan 23 Mart 1988 tarihli Kararname ile; yürürlükten kaldırılmış bulunan 2 Kasım 1964 tarihli Bakanlar Kurulu Kararnamesi zamanında ölüme bağlı tasarruf yolu ile leh ve aleyhlerine hak tesisi amaçlanan kişiler veya veraset yoluyla yasal mirasçılar adına tescil edilmemiş olan gayrimenkullerin anılan kişiler adına tesciline imkan sağlanması kararlaştırılmıştır.

Buna göre Türk hukukunda, gayrimenkul edinme yönünden Yunan vatandaşları herhangi bir ayrıma tabi tutulmamakta bu konuda, Türk mevzuatının yabancılar için öngördüğü haklardan Yunan vatandaşları da yararlanmaktadır.

Konunun Yunan mevzuatı ve fiili durum yönünden incelenmesi ise,

Dışişleri Bakanlığından verilen bilgilere göre;

Yunanistan Medeni Kanununun 4. maddesinde, “Yabancı, Yunan vatandaşları gibi aynı medeni haklardan yararlanır” hükmü yer almış bulunmaktadır.

Ancak,

1- 1924 tarih ve 3250 sayılı Yunan Kanununun 2/4. maddesine göre, “Kararname ile tayin olunacak sınır bölgelerinde yabancıların tarım Bakanının izni olmadan taşınmaz mal edinmeleri” yasaklanmıştır.

(...)

5- İptal edildiği 1990 yılına kadar Yunanistan’da gayrimenkul edinimini düzenleyen temel yasa, 1938 yılında kabul edilen “Sınır ve Kıyı Bölgelerinde Alım-Satım Hakkının İstimalinin Yasaklanması Hakkında 1366/1938 sayılı ihtiyaca Mebni Kanun” olmuştur. Bu yasa sınır ve kıyı bölgelerinde gayrimenkul alım satımına ilişkin hükümleri düzenlemektedir. Kanun, sözkonusu bölgelerde, gayrimenkul alım ve satımının yasaklanmasını öngörmekteydi. Kanun sözkonusu bölgelerde gayrimenkul alım satımının genel kural olarak yasaklanmış, istisnai olarak, Yunanistan’da Yerleşik Yunan Vatandaşları” için bu yasağın ilgili komisyonun vereceği özel izinle kaldırılabileceği hükmünü getirmişti.

Yunanistan’ın Avrupa Topluluğu’na (AT) üye olmasından sonra, AT Adalet Divanı 305/87 sayılı davaya ilişkin kararı ile bu Kanunun AT mevzuatına aykırılığına hükmetmiştir.

6- Bu karar üzerine, Yunanistan sınır bölgelerinde gayrimenkul edinimine ilişkin esaslar (...) yeniden düzenlenmiş ve yeni Kanun 31 Temmuz 1990 tarihinde yürürlüğe gitmiştir.

Getirilen hükümler sınır bölgelerinde Yunanistan ve Avrupa Topluluğu üyesi ülkelerin vatandaşları ile Rum asıllı diğer ülke vatandaşlarına izinle gayrimenkul edinme ve tasarruf imkanını getirmektedir. Kanunda bu üç grupta yer alan şahısların izin dilekçelerinin, her vilayette kurulan ve vali başkanlığında, Milli Savunma, Milli Ekonomi, Kamu Düzeni ve Tarım Bakanlığı temsilcilerinden oluşan bir komisyona sunacakları ve gayrimenkul edinimi hususundaki genel yasağın komisyon üyelerinin çoğunluğunun kararlarıyla ve Milli Savunma Bakanlığı Temsilcisinin olumlu oy vermesi koşuluyla kaldırılabileceği öngörülmektedir. Bu üç grubun dışındaki üçüncü ülke vatandaşlarının sınır ve kıyı bölgelerinde gayrimenkul edinme ve tasarruflarının ise ancak Milli Savunma Bakanlığının izni ile mümkün olabileceği hükmüne yer verilmektedir.

(...)

Yunanistan’ın 1938 ve 1990 tarihli kanunlarla gayrimenkul edinimine yabancılar açısından getirdiği kısıtlamalar milli güvenlik kıstası uyarınca hassas bölgelerde yabancıların mülk edinmesini engellemeyi amaçlamaktadır.

(...) Yunanistan topraklarının yaklaşık %55’i sözkonusu Kanun kapsamına girmektedir.

Bu ülkede taşınmaz mal edinimini düzenleyen 1990 tarihli kanun kapsamına girmeyen (sınır ve kıyı bölgeleri dışındaki) yerlerde yabancıların ve dolayısı ile Türklerin diğer yollardan mülk edinmeleri ve sahibi oldukları taşınmazlar üzerinde tasarrufların bulunmaları yasal olarak bir kısıtlamaya tabi değildir.

Yunanistan’da yabancıların bu meyanda Türk vatandaşlarının genel olarak miras yoluyla taşınmaz edinmelerini engelleyen bir mevzuat hükmü bulunduğu dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Sonuç olarak, Rum soylu olmayan Türk vatandaşları kamu uyarınca Yunanistan’ın yaklaşık % 55’ini kapsayan bir çok bölgede ancak izinle ve yasal olarak gayrimenkul edinme hakkını haiz bulunmakta, uygulamada ise, izin şartı Türklerin gayrimenkul edinmelerini önleyici bir mekanizma olarak işlemektedir. Kanun kapsamı dışındaki bölgelerde ise Rum soylu olmayan Türk vatandaşları ile Yunan uyruklu soydaşlarımızın satınalma veya miras yoluyla taşınmaz edinmelerinin çeşitli yollardan

engellendiğine, bu şahısların gayrimenkullerini satmaya teşvik edildiklerine, Rum soylu Türk vatandaşlarının ise ilke olarak izin koşuluna bağlı olmakla birlikte Kanun kapsamına giren bölgelerde gayrimenkul edinebildiklerine dair istihbar edilmiş ancak somut kanıtlara dayandırılmayan bilgiler mevcuttur.”

30. Başvuran tarafın avukatı, 20 Eylül 1995 tarihinde Teodos’un mirasçılarının uyrukları hakkında Sulh Hukuk Mahkemesi’ne bilgi vermiştir. Teodos’un oğlu Türk vatandaşı eşi ise Yunan vatandaşıdır.

31. Başvuranlar, 19 Ekim 1995 tarihinde Adalet Bakanlığı’nın raporu hakkında görüşlerini bildirmişlerdir. Başvuranlar, Yunanistan’da yürürlükte olan sınırlamaların yalnızca taşınmaz alımı ile ilgili olduğunun ve miras yoluyla taşınmaz mal ediniminin sınırlamaya tabi tutulmadığının altını çizmişlerdir.

32. Hazine, 15 Kasım 1995 tarihinde karşılıklılık esasının iki ülke arasında yerine getirilmediğini belirtmiştir. Hazine aynı zamanda Şişli’de bulunan taşınmazın Nüfus Mübadelesi Komisyonu tarafından hazırlanan nakil tablosunda yer aldığını ve bu listede yer alan taşınmazların Hazine’ye devredilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

33. Hazine, 15 Aralık 1995 tarihinde başvuranların mirasçı sıfatlarının iptali ve Hazine’nin tek yasal lehtar olarak atanması talebiyle Sulh Hukuk Mahkemesi’nde esas davası açmıştır. Hazine yaptığı başvurusunda, 1930 yılında Nüfus Mübadelesi Karma Komisyonu tarafından Vasil ve Elenko’nun “etabli” kabul edildiklerini ve Fatih Nüfus Müdürlüğü’ne kayıt olduklarını açıklamıştır. Daha sonra ise 22 Haziran 1932 tarihinde Nüfus Mübadelesi Karma Komisyonu, Vasil ve Elenko’nun “etabli” olmadıklarına, fakat “mübadil” sıfatlarının bulunduğu karar vermiştir ve bu nedenle vefat etmeleri durumunda Hazine tek yasal lehtar olacaktır.

34. Başvuranların avukatı, 24 Ocak 1996 tarihinde Hazine’nin iddialarını reddetmiş ve bununla ilgili olarak Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından verilen ve iki ülke arasında karşılıklılık esasının yürürlükte olduğunu doğrulayan 22 Haziran 1990 tarihli belgeyi sunmuştur.

35. Sulh Hukuk Mahkemesi, 28 Mart 1996 tarihinde iki davanın birleştirilmesine karar vermiştir.

36. Sulh Hukuk Mahkemesi, 30 Mayıs 1996 tarihinde Yargıtay’da görülen benzer davaların sonuçlanmasını beklemeye karar vererek duruşmayı ertelemiştir. 29 Eylül ve 28 Kasım 1996 tarihli duruşmalar da aynı gerekçelerle ertelenmiştir.

37. Sulh Hukuk Mahkemesi, 27 Mart 1997 tarihinde başvuranların mirasçı sıfatını iptal etmiş ve Hazine’yi murisin ve Vasil’in tek yasal lehtarı olarak atamıştır. Mahkeme kararında aşağıdaki unsurlara yer verilmiştir:

“3- (...) Ölen bir gerçek kişinin mal varlığının, hayatta bulunan gerçek ve tüzel kişilere geçişi olan miras ölümle açılır. Taşınmaz mallar bakımından mirasın açıldığı tarih itibarıyla ilgilinin mirasçı olma ehliyetine sahip olup olmadığı araştırılarak sonucuna göre karar verilir.

Türkiye’de bulunan taşınmazlar için Türk Hukuku uygulanır.

(...)

5- Yabancıların, Türkiye’de bulunan taşınmaz mallar “temellük ve Tevarüs edebilmeleri” ise Tapu Kanunu’nun 35. maddesiyle (...) karşılıklı olmak koşullarına bağlanmıştır.

35. maddede karşılıklılık tanımlanmamış olmakla birlikte Türk Yabancılar Hukukunda genel ilke olarak karşılıklılık; en az iki devletin arasında uygulanan ve her birinin ülkelerinde diğerinin vatandaşlarına aynı mahiyetteki hakları karşılıklı olarak tanımlamalarını ifade eder.

Bununla birlikte, 28 Mayıs 1927 tarihli Yasada da belirtildiği gibi; İdare karar ve istisnai yasalarla Türk uyruklular bakımından mülkiyet haklarının tamamen ya da kısmen sınırlandırılıp sınırlandırılmadığıdır. Bir başka anlatımla fiili durumun belirlenmesidir. Yani yabancı ülke mevzuatında bir engel olmamakla

birlikte Türk Vatandaşlarının o ülkede taşınmaz mal edinmeleri şu ya da bu biçimde engelleniyorsa Tapu Kanunu'nun 35. maddesinden o ülke vatandaşlarının yararlanma olanağı yoktur.

6- Tapu Kanunu'nun 35. maddesinin uygulanması yönünden yazılan yazıya Adalet Bakanlığı Uluslararası hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne verilen cevapta;

Yunan mevzuatında 1924 tarihli Yasa'da yapılan değişiklikle Avrupa Topluluğu Üyesi Ülke vatandaşlarının ve Rum asıllı diğer ülke vatandaşlarının sınır bölgelerinde izinle taşınmaz mal edinme olanağı tanındığı, Türk uyrukluların ise bu haktan yararlanma olanağının bulunmadığı.

Sonuç olarak, Türk vatandaşlarının Yasa uyarınca Yunanistan'ın yaklaşık %55'ini kapsayan bölgede ancak izinle taşınmaz edinme hakkı bulunduğu, uygulamada ise izin koşulunun Türklerin taşınmaz edinmelerini önleyici bir mekanizma olarak işletilmekte olduğu önceden satınalma ve tevarüs yoluyla taşınmaz edinilenlerin ise satmaya teşvik edildiği yolunda duyumlar alındığı" belirtilmektedir.

38. Sulh Hukuk Mahkemesi karşılıklılık esasının yerine getirilmediğine ve başvuranların miras yoluyla taşınmaz edinemeyeceklerine karar vermiştir. Mahkeme, bununla ilgili olarak Yargıtay'ın içtihadına atıfta bulunmuştur.

39. Yargıtay, 22 Ocak 1998 tarihinde başvuranların avukatına tebliğ edilen tebliğ-tebellüğ belgesinin üzerinde yer alan tebliğ tarihinin düzeltilindiğini ortaya çıkarmış ve PTT'ye başvurularak doğru tarihin tespit edilmesi amacıyla dosyayı ilk derece mahkemesine göndermiştir. 29 Nisan 1998 tarihinde belge üzerinde yer alan tarih doğrulanmıştır.

40. Yargıtay, 21 Mayıs 1998 tarihinde 27 Mart 1997 tarihli kararı bozmuştur. Nüfus kayıtlarında Teodos'un Türk vatandaşı olduğunu kaydederek, ilk derece mahkemesinin Teodos'un uyruğuna ilişkin incelemeler yapması ve elde edeceği bulgular ışığında kararını tesis etmesi gerektiğine hükmetmiştir.

41. Sulh Hukuk Mahkemesi, 3 Şubat 2000 tarihinde Teodos'un Türk vatandaşı olduğuna karar vermiş ve eşi ile oğlunu murisin varisleri olarak tayin etmiştir.

42. Yargıtay, 9 Ekim 2000 tarihinde Yunan vatandaşı olan Teodos'un eşinin mirasçı olarak atanamayacağı gerekçesiyle bu kararı bozmuştur.

43. Sulh Hukuk Mahkemesi, 29 Mart 2001 tarihinde Teodos'un oğlunu murisin tek varisi olarak tayin etmiştir.

44. Yargıtay, 3 Temmuz 2001 tarihinde 29 Mart 2001 tarihli kararı onamıştır. 18 Ekim 2001 tarihinde ise kararın düzeltilmesine ilişkin talebi reddetmiştir.

45. Hazine, veraset ilamının iptaline ilişkin davaya paralel olarak 1996 tarihinde başvuranların malik sıfatlarının iptali ve Beyoğlu'nda bulunan taşınmazın Hazine adına tapuya tescil edilmesi talebiyle Beyoğlu Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur. Beyoğlu Asliye Hukuk Mahkemesi kararını vermek için, başvuranların veraset ilamı ile ilgili davanın sonuçlanmasını beklemeye karar vermiştir.

46. Beyoğlu Asliye Hukuk Mahkemesi, 7 Kasım 2006 tarihinde başvuranların mirasçı sıfatlarını iptal etmiş ve taşınmazın Teodos'un oğlu adına tapuya tescil edilmesine karar vermiştir.

Dava halen ulusal mahkemelerde görülmektedir.

II. TARAFLARIN SUNDUĞU BELGELER

47. Başvuranlar, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 4 Mart 1987 tarihli bilgi notunu sunmuşlardır. Bilgi notunda, miras yoluyla mal edinimi ile ilgili olarak Yunanistan'da hiçbir sınırlamanın bulunmadığı ve bu türden mal ediniminin coğrafi sınırlamalarla ilgili olmadığı ifade edilmiştir. Notta aynı zamanda Türk vatandaşlarının miras yoluyla Yunanistan'da taşınmaz edindikleri belirtilmiştir.

48. Başvuranlar aynı zamanda Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 22 Haziran 1990 tarihli yazısını sunmuşlardır. Bu belgede, Türkiye ile Yunanistan arasında karşılıklılık

esasının yerine getirildiği ve Yunan vatandaşlarının miras yoluyla taşınmaz edinmelerinde hiçbir engelin bulunmadığı ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMALARI

49. Tapu Kanunu'nun 35. maddesi şu şekildedir:

«Tahdidi mutazammın kanuni hükümler yerinde kalmak ve karşılıklı olmak şartıyla yabancı hakiki şahıslar Türkiye'de gayrimenkul mallara temellük ve tevârit edebilirler.»

50. Tapu Kanunu'nun 35. maddesi 29 Aralık 2005 tarih ve 5444 sayılı Kanun ile değiştirilmiş, karşılıklılık şartı burada da yer almıştır. Bununla birlikte, şeklen karşılıklılık esasının bulunmadığı hallerde, veraset yoluyla edinilen taşınmaz malların devir işlemlerinin yerine getirilmesinin ardından, ilgililer taşınmazın tasfiyeye tabii oldukları hususunda haberdar edilir. Hazine'nin ilgili birimi tasfiye hususunda bilgilendirilir ve bu yöndeki şerh taşınmazın tapu kaydına geçirilir.

51. 28 Mayıs 1927 tarih ve 1062 sayılı Kanun'un 1. maddesinin ilgili bölümü şu şekildedir:

«İdari karar veya istisnai kanunlarla Türk uyruklu kişilerin mülkiyet haklarını kısmen veya tamamen sınırlayan yabancı devletlerin Türkiye'de bulunan vatandaşlarının mülkiyet hakları da hükümet kararı ile mukabele-i bil misil olarak kısmen veya tamamen sınırlanabilir. Taşınır veya taşınmaz mallara el konulabilir. (...)»

52. Bakanlar Kurulu 3 Şubat 1988 tarihinde Yunan vatandaşlarının Türkiye'de veraset, devir veya diğer hallerde taşınmaz mal edinmelerini kısıtlayan 2 Kasım 1964 tarihli Kararnameyi iptal etmiştir.

53. Bakanlar Kurulu 3 Şubat 1988 tarihli Kararnameye ek olarak 23 Mart 1988 tarihli Kararnameyi kabul etmiştir. Buna göre 2 Kasım 1964 tarihli Kararnamenin yürürlükte olduğu dönemde tapu siciline vatandaş olmayan mirasçılar adına tescil edilmeyen taşınmaz mallar sözkonusu tapu siciline tescil edilebilecekti.

54. Veraset ilamı Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından bir kişinin veraset yoluyla mirasçısı sıfatının tespiti amacıyla verilen belgedir. Bu belge murisin malvarlığında yer alan taşınmazları göstermek bakımından değil, her mirasçının bu hisse meblağındaki haklarını belirlemek içindir. Veraset ilamı yetkili merciler nezdinde (tapu tescili veya Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan dul ve yetim aylığı bağlanması) üçüncü şahıslar nezdinde mirasçı sıfatını belgelemek için (bankalar, alacaklılar, borçlular vs.) veya taşınmazları tasarruf altına almak için yetkili olunduğunun belgelenmesi için gereklidir. Kesin hüküm niteliğinde değildir. Eğer doğru olmayan bir veraset ilamı düzenlenmişse ilgili mahkemesi tarafından geri alınmalıdır. Kamunun mirasçılığı amme itimadından (bona fide) istifade edemez, yani bir miras mukavelesi yapılan taşınmazların ediniminde üçüncü şahısların iyi niyetine bir güvence sağlamamaktadır. Bununla birlikte, üçüncü şahısların iyi niyeti doğru olmayan veraset ilamına dayalı olarak bir taşınmazı tapu siciline tescil ettirdiklerinde korunur.

55. Taşınmaz mal tapu siciline kaydedilmekle malikine mülkiyet hakkına ilişkin her türlü imtiyazları sağlamaktadır.

Olayların meydana geldiği dönemde Medeni Kanun'un 633. maddesi şu şekildeydi:

«Gayrimenkul mülkiyetini iktisap için tapu siciline kayıt, şarttır. Bununla beraber işgal, miras, istimlak, cebri icra tarihleriyle veya mahkeme ilâmı ile bir gayrimenkulü iktisabeden kimse tescilden evvel dahi ona malik olur.»

Fakat tescil merasimi ikmal edilmedikçe temlik tasarrufta bulunamaz.»

56. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun'un 22. maddesi şu şekildedir:

«Miras ölenin milli hukukuna tabidir. Türkiye'de bulunan taşınmaz mallar hakkında Türk hukuku uygulanır.

Mirasın açılmasına, iktisabına ve taksimine ilişkin hükümler terekenin bulunduğu yer hukukuna tabidir. Türkiye'de bulunan mirasçısız tereke Devlete kalır. (...)

HUKUK AÇISINDAN

I. HÜKÜMETİN İTİRAZI HAKKINDA

57. Hükümet, 6 Nisan 2006 tarihli yazılı görüşlerinde, iç hukuk yollarının tüketilmediği itirazında bulunmaktadır. Hükümet Beyoğlu'nda bulunan taşınmazın halen başvuranlar adına tescilli olduğunu, bu tescilin iptaline ilişkin sürecin Beyoğlu Asliye Hukuk Mahkemesi'nde devam ettiğini belirtmektedir.

58. AİHM, İçtüzüğü'nün 55. maddesinde yer alan esasları hatırlatarak, savunmacı tarafın kabuledilemezlik itirazının başvurunun kabuledilebilirliği hakkındaki yazılı veya sözlü görüşlerinde iletilmesi gerektiğini, aksi halde bu hakkın düşeceğini ifade etmektedir (Bkz. mutatis mutandis, Hartman-Çek Cumhuriyeti kararı, no: 53341/99, Prodon-Moldova kararı, no: 49806/99 ve son olarak Fener Rum Erkek Lisesi Vakfı-Türkiye kararı, no: 34478/97, 9 Ocak 2007).

Mevcut başvuruda, tapu tescilinin iptali istemine dair süreç 1996 yılından bu yana sürmektedir. Hükümetin kabuledilebilirlik aşamasında bu itirazlarını bildirmesi mümkündür, bunu yapmamıştır. Bu ihmali haklı çıkaracak özel gerekçelerin bulunmadığını değerlendiren AİHM, Hükümetin bu hakkının sukuta uğradığını kaydetmektedir. AİHM, bu durumda yapılan itirazı reddetmektedir.

II. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

59. Başvuranlar veraset ilamının iptaline karar veren iç hukuk mahkemesinin mülkiyet haklarının ihlaline neden olduğunu ileri sürmektedir. Başvuranlara göre mülkiyet hakkından yoksun bırakılmaları uluslararası hukukun genel prensiplerine aykırı bulunmaktadır. Başvuranlar bu noktada Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi'nin ihlal edildiğini öne sürmektedir.

«Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez.»

A. Tarafların görüşleri

1. Savunmacı Devlet

60. Hükümet Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca başvuranların bir «mülke» sahip olmadıklarını savunmaktadır. Bu hüküm yalnızca güncel taşınmazlar için geçerli olup gelecekte bir taşınmazın mirasçısı olma ümidine güvence vermemektedir. Veraset ilamı basit bir karineden ibarettir ve res judicata kesin hüküm değildir. Taşınmaz yasalara aykırı veya yanlış şekilde edinilemez.

61. Şişli’de bulunan taşınmaz mal ile ilgili olarak Hükümet, Vasil’in bu taşınmazın tam maliki olmadığını, sadece mutasarrıfı olduğunu belirtmektedir. Asliye Hukuk Mahkemesi’nin 30 Eylül 1987 tarihinde aldığı karardan, taşınmazın murise hiçbir surette geçirilmediği ve tapuda Vasil adına tescilli olduğu sonucu çıkmaktadır. Hükümet, başvuranlara verilen veraset ilamında yalnızca Elenko’nun adının geçtiğini ifade etmektedir. Beyoğlu’nda yerleşik bir daireye ilişkin ilamın Ek 1 no’lu Protokol’ün 1. maddesinden ileri geldiği farz edilse bile ilam Vasil’e ait taşınmaz için geçerli değildir.

62. Hükümet, ayrıca, bu hükmün sağladığı güvenceyi öne sürmek için başvuranların sözü edilen taşınmazları yasal olarak edinmiş olması gerektiğini sözlerine eklemektedir. Hükümete göre mevcut halde böyle değildir. Hükümet Uluslararası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun’un 22. maddesi uyarınca bir müteveffanın Türk hukukuna göre mirasçısı bulunmazsa mal varlığı listesinde yer alan taşınmazlarının Hazine’ye aktarıldığı açıklamasında bulunmaktadır. Aynı şekilde Tapu Kanunu’nun 35. maddesi gereğince karşılıklılık ilkesi -ki bu kanuni (de jure) veya fiilen (de facto) olabilir- yerine geldiği müddetçe yabancı uyruklu gerçek kişiler veraset yoluyla taşınmaz mal edinebilirler. Bu bağlamda Hükümet, AİHM’nin Devletlerin yabancı uyruklu kişilerin taşınmaz mal edinmelerine sınırlama getirme olanağını kabul ettiğini belirterek Jantner-Slovakya (no:39050/97, 4 Mart 2003) kararına atıfta bulunmaktadır. 1927 Kanunu uyarınca yetkili merciler Türk vatandaşlarının haklarını kısıtlayan ülkelerin vatandaşlarının taşınmaz mallarına el koyabilir. Türk mahkemelerinin Yunan hukukunun ve olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte bulunan uygulamanın Türk vatandaşlarının taşınmaz mal edinmelerine imkân tanımadığını kaydettikleri gözlemlenmektedir. Buna göre, 1990 tarihli Yunan Kanunu Yunanistan topraklarının yaklaşık % 55’i üzerinde Türk vatandaşlarının taşınmaz mal edinmelerini yasaklamaktadır. Hükümet, başvuranların ve Yunan hükümetinin Türk vatandaşlarının veraset yoluyla taşınmaz mal edinebileceklerini gösterir bir yargı kararı veya tapu kaydını kanıt olarak sunmadıklarının altını çizmektedir. Hükümet Yunan vatandaşlarına getirilen kısıtlamaların karşılıklılık ilkesine, Tapu Kanunu’nun 35. maddesine ve 1927 tarihli Kanun’un 1. maddesine uygun olduğu neticesine varmaktadır.

2. Başvuranlar

63. Başvuranlar, Hükümetin görüşlerine karşı çıkmaktadır. Başvuranlar, 1964 tarihli kararnamenin 1988 tarihinde yürürlükten kaldırıldığını öne sürerek mülkiyetten yoksun bırakmanın Türkiye’de olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte bulunan yasaya aykırı koşullarda gerçekleştiğini savunmaktadır. Başvuranlara göre, sözü edilen kararnamenin uygulamada olduğu dönem süresince dahi Yunan vatandaşlarına veraset ilamı veya tapuda tescil yoluyla taşınmaz malların miras yoluyla edinme hakkı tanınmıştır. Bu iddialarına dayanak olarak başvuranlar 4 Mart 1987 tarihli bilgi notunu sunmuş ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Yabancı İşler Dairesi Başkanlığı’ndan alınan 22 Haziran 1990 tarihli belgeye atıfta bulunmuşlardır. Bu belgeye göre karşılıklılık ilkesinin yerine getirilmesi koşulu ile Yunan vatandaşları gerçek kişi olarak Türkiye’de taşınmaz mal edinebilmektedirler. Başvuranlar son olarak Türk vatandaşlarına Yunanistan’da getirilen kısıtlamanın satın almaya ilişkin olduğunu, mirasçılıkla hiçbir ilgisi olmadığını ileri sürmektedir.

3. Yunan Hükümeti

64. Yunan Hükümeti, Ek 1 no’lu Protokol’ün 1. maddesi çerçevesinde başvuranların «taşınmaz maliki olma» sıfatlarının, en azından «meşru beklentilerinin» olduğunu savunmaktadır. Hükümet ilgililerin Türk mahkemelerinden alınan veraset ilamını gördüklerini vurgulamaktadır. Ulusal mahkemeler tarafından bu ilamın iptali için alınan karar, bir yandan karşılıklılık ilkesinin insan haklarının korunmasına dair meselelere uygulanmaması, öte

yandan Türk vatandaşlarının veraset yoluyla Yunanistan'da taşınmaz mallara malik olabilmeleri nedeniyle uygun değildir. Yunan mevzuatında, Türk vatandaşlarının veraset yoluyla ülkenin herhangi bir bölgesinde taşınmaz mal edinmelerini yasaklayan hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Hükümet, 1990 tarihli Kanun ile öngörülen kısıtlamayla ilgili olarak, bu kısıtlamanın ülkenin bir bölümündeki sınır bölgelerine değin olduğunu ve ulusal güvenliğin ve savunmanın sağlanmasına yönelik meşru çıkarlar nedeniyle hakkaniyete uygun olduğunu belirtmektedir. Üstelik bu yasak ölüme bağlı işlemlere (mortis causa) değil, sağlar arası (inter vivos) işlemlere ilişkindir.

65. Yunan Hükümeti, başvuranların mülkiyetlerine saygı gösterilmesi hakkına yönelik müdahalenin, Türk toprakları üzerinde Yunan vatandaşlarının taşınmaz mal edinmelerine getirilen kısıtlamanın 1988 tarihli Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile kaldırılmasından sonra ulusal yasaya uygun olmadığı gibi, uluslararası hukukun genel ilkeleri ile de öngörülmediğini eklemektedir. Türk mahkemeleri aynı zamanda ulusal yasaya uygun hareket etmeyi reddetmişlerdir. Hükümet, ulusal mahkemeler tarafından yapılan yorumun keyfi bir durum yarattığını, güvenlikten ve öngörülebilirlikten yoksun olduğunu sözlerine eklemektedir.

B. AİHM'nin görüşü

1. Mülkün mevcudiyeti hakkında

66. AİHM, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ilk bölümünde yer alan «mülk» kavramının iç hukuktaki kesin nitelendirmelerden bağımsız otonom bir özellik taşıdığını hatırlatmaktadır (Bkz. Beyeler-İtalya kararı no: 33202/96). Bu madde «herkesin «kendi» mülküne riayet edilmesi hakkı ile sınırlı olup, sonucu itibariyle mevcut taşınmazlar içindir ve veraset, vasiyet yoluyla ve/veya teberru yoluyla edinme hakkını güvence altına almamaktadır» (Bkz. Marckx-Belçika kararı, 13 Haziran 1979 ve Inze-Avusturya kararı, 28 Ekim 1987). «Mülk» kavramı «mevcut malları» kapsamasının yanı sıra, alacaklar gibi öncelikli değerler uyarınca, başvuranın en azından «meşru beklenti» açısından bir mülkten etkili biçimde istifade etme hakkının öne sürülebildiği halleri de kapsamına alır (Bkz. Kopecky-Slovakya kararı no: 44912/98).

67. Bu durumda AİHM, mevcut dava ile ilgili iki konuyu birbirinden ayırmak zorunda olduğuna kanaat getirmektedir. AİHM, Şişli'de bulunan arsa konusunda, dosya unsurlarının, hukuki durumun ortaya konulmasını ve 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında bir «mülk»ün sözkonusu olduğunu açıklamak için yeterli olmadığını not etmektedir. Sulh Hukuk Mahkemesi, 30 Eylül 1987 tarihli kararında (yukarıdaki 8. paragraf) 1981 yılında bu malın idaresi için bir yöneticinin tayin edildiğini ve Vasil'in ardında mirasçı bırakmadan vefat ettiğini tespit ettikten sonra, malın Sultan Beyazıt Han Veli Hazretleri Vakfı adına tescil edilmesine karar vermiştir. Dosyadaki hiçbir unsur, belli bir zamanda ve mirasçı sıfatıyla başvuranların malın kendi adlarına yasal olarak tescil edilmesini istemelerini sağlamak üzere iç hukukta geçerliliği olan bir belgeye dayanarak malın mülkiyetinin murise nakledildiğini göstermemektedir. Bu koşullarda AİHM, 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca başvuranların Şişli'de bulunan malla ilgili bir «mülk»e sahip oldukları sonucuna varamaz.

68. AİHM, Beyoğlu'nda bulunan apartmanın, vefat ettiği tarihte muris adına tapu kütüğüne tescil edildiğini not etmektedir. Sulh Hukuk Mahkemesi, 4 Aralık 1990 tarihinde, vefat eden kişiyle akrabalık bağının bulunduğunu ortaya koyduktan sonra başvuranlara veraset ilamı vermiştir. Türk hukukuna göre bu veraset ilamı makamlar ya da üçüncü kişiler nezdinde mirasçılık sıfatını öne sürmek ve miras bırakılan mallara sahip olabilmek için gereklidir (yukarıda yer alan 54. paragraf). Böylelikle başvuranlar isimlerinin tapu kütüğüne tescil edilmesini gerçekleştirebilmişlerdir. Bu itibarla AİHM, adı tapu kütüğünde yer alan kişinin, sözkonusu malın mülkiyetinin sahibi olarak tanındığını ve buna bağlı bütün haklardan faydalandığını not etmektedir. Başvuranların muris ile olan akrabalık bağına itiraz edilmediğinden, AİHM, başvuranların, veraset ilamının geçerli olduğu dönem boyunca 1

No'lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca “mülk” olarak nitelendirebileceğimiz, Türk hukukunda da tanınan mülkiyet hakkına sahip olduklarına kanaat getirmektedir (bkz. sözü edilen Inze, § 38).

69. AİHM, tapu kütüğünde dava konusu malın başvuranlar adına tescil edilmesine dayanak oluşturan veraset ilamının iptal edilmesinin, başvuranların mallarına saygı gösterilmesi hakkına müdahale oluşturduğuna kanaat getirmektedir. AİHM, bu müdahaleyi genel kurallar ışığında incelemesi gerektiğine kanaat getirmektedir.

2. Meşruiyet İlkesi Hakkında

70. 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi her şeyden önce ve özellikle, mülkiyetine saygı gösterilmesinden yararlanma hakkına idari makamlar tarafından yapılan müdahalenin yasal olmasını gerektirmektedir. Demokratik toplumun temel ilkelerinden biri olan hukukun üstünlüğü, AİHS'nin bütün maddelerinin ayrılmaz bir parçasıdır (Amuur-Fransa, 25 Haziran 1996 tarihli karar ve İatridis-Yunanistan, no: 31107/96). Bu haliyle yasal dayanağın bulunması “yasallık” ilkesinin yerine getirilmesi bakımından yeterli olmamaktadır ve AİHM, yasanın niteliği sorununa eğilmesi gerektiğine kanaat getirmektedir (Pasculli-İtalya, no: 36818/97). Yasallık ilkesi, iç hukukta yeterince ulaşılabilir, kesin ve öngörülebilir kuralların bulunması anlamını taşımaktadır (Hentrich-Fransa, 22 Eylül 1994 tarihli karar ve Lithgow ve diğerleri-Birleşik Krallık, 8 Temmuz 1986 tarihli karar). Bu ilkenin değerlendirilmesinde, ulusal mahkemeler tarafından iç hukukun uygulanma şeklinin, AİHS ilkelerine uygun sonuçlar doğurup doğurmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir.

71. Ulusal mahkemelerin veraset ilamını karşılılık ilkesine atıfta bulunarak iptal etmesi bağlamında, AİHM, klasik nitelikteki uluslararası sözleşmelerden farklı olarak, AİHS'nin Sözleşmeciler Devletler arasında basit karşılılık çerçevesini aştığını hatırlatmaktadır. AİHS, karşılıklı ikili taahhütler ağının ötesinde, önsözünde ifade edildiği şekilde “toplu güvence”den faydalanan nesnel yükümlülükler doğurmaktadır (İrlanda-Birleşik Krallık, 18 Ocak 1978 tarihli karar). Sözleşmeciler Devletler, AİHS'yi akdederken, ulusal çıkarlarının korunmasını sağlayan karşılıklı hak ve yükümlülüklerden vazgeçmeyi değil, fakat, siyasi gelenekleri, idealleri, özgürlükleri ve hukukun üstünlüğü gibi ortak değerleri korumak amacıyla Avrupa Konseyi'nin hedef ve ideallerini gerçekleştirmeyi ve Avrupa'nın özgür demokrasilerinde ortak kamu düzenini oluşturmayı istemişlerdir (Avusturya-İtalya, no: 788/60, 11 Ocak 1961 tarihli Avrupa Komisyonu kararı).

72. Bu davada AİHM, Türk hukukunda karşılılık ilkesinin uygulanış şeklinin AİHS ile bağdaşır bağdaşmadığını incelemenin değil, başvuranları etkileme şeklinin AİHS'yi ihlal edip etmediğini araştırmanın gerekli olduğuna kanaat getirmektedir. Bu itibarla, AİHM, aşağıda belirtilen nedenlerden dolayı bu ilkenin başvuranlara uygulanmasının yasallık ilkesine cevap vermediğini gözlemlemektedir.

73. AİHM, 27 Mart 1997 tarihli kararında, karşılılık ilkesi koşulunun yerine getirilmediğini değerlendirmek ve başvuranların veraset ilamını iptal etmek için Sulh Hukuk Mahkemesi'nin, Adalet Bakanlığı'nın raporunda belirtilen sonuçlara dayandığını gözlemlemektedir. Oysa bu raporda, Yunanistan'da miras yoluyla bir taşınmazın edinilmesi konusunda Türk uyruklu vatandaşlar için bir kısıtlamanın olduğu ortaya konulmamıştır. Mirasın açıldığı tarihte Yunanistan'da yürürlükte olan 1938 tarihli yasa metni, sadece komşu sınır bölgelerinde taşınmaz alınması ve satılmasına ilişkin genel bir yasaklamayı öngörmektedir. AİHM, Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 1990 yılında kabul edilen yeni Yunan mevzuatına atıfta bulunduğunu, halbuki mirasçı niteliğinin Türk hukukuna göre murisin vefat ettiği tarihte değerlendirilmesi gerektiğini not etmektedir.

74. Her halükarda, raporda, murisin vefat ettiği tarihte olduğu kadar Sulh Hukuk Mahkemesi önündeki yargılama sırasında da, miras yoluyla gayrimenkul edinilmesine ilişkin kısıtlamaların bulunmadığı açıkça belirtilmiştir. Bu tip mal edinimin farklı yollardan

engellendiği yönündeki bilgilere bu raporda yer verilse de, bu bilgiler somut delillere dayanmamaktadır.

75. Aynı şekilde AİHM, 4 Mart 1987 tarihli Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün bilgi notuna göre (yukarıda yer alan 47. paragraf), miras yoluyla mal edinilmesi Yunanistan'da herhangi bir engellemeye konu teşkil etmemektedir ve bu tip edinimler coğrafi sınırlandırmalarla ilgili değildir. Raporda Yunanistan'da miras yoluyla mal edinen Türk uyruklu vatandaşlardan söz edilmiştir.

76. Buna ek olarak, Türkiye'deki düzenlemede 3 Şubat 1988 tarihinde değişiklikler yapılmıştır. Bu tarihte, murisin vefat ettiği tarihte yürürlükte olan 2 Kasım 1964 tarihli kararname yürürlükten kaldırılmıştır. 3 Şubat 1988 tarihli kararnameye ek olarak kabul edilen 23 Mart 1988 tarihli kararname, 1964 yılı kararnamesinin getirdiği kısıtlama nedeniyle tapu kütüğüne gayrimenkullerini tescil ettiremeyen mirasçıların durumunu iyileştirmeyi hedeflemekteydi (yukarıda yer alan 53. paragraf).

77. Ayrıca AİHM, Tapu Kanunu'nun 35. maddesinde yapılan, yabancı uyruklulara karşılılık koşulu yerine getirilmese de miras hakkı tanıyan yasa değişikliğini not etmektedir. Ancak, bu durumda mülkiyet hakkı tanınmadığından, bu şekilde miras alınan mülk tasfiye edilmekte ve mirasçı tazmin edilmektedir.

78. Dosya unsurlarının tümü ve miras yoluyla gayrimenkul edinilmesine ilişkin Yunanistan'daki Türk uyruklu vatandaşlara karşılılık ilkesinin uygulandığının ortaya konulmadığı gözönünde bulundurulduğunda, Tapu Kanunu'nun 35. maddesinin uygulanmasında başvuranlar için yeterince öngörülebilir olduğu kabul edilemez. AİHM buradan dava konusu müdahalenin yasallık ilkesi ile bağdaşmadığı ve dolayısıyla 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesine uygun olmadığı sonucuna varmaktadır.

III. AİHS'İNİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

79. Başvuranlar, AİHS'nin 14. maddesine aykırı olarak ayırıcı muamele yapıldığından şikayetçi olmaktadır.

80. AİHM, 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi hakkında varılan sonuçları gözönünde bulundurarak, başvuranların yabancı uyruklu olmaları nedeniyle 14. maddeye aykırı olarak ayırıcılık mağduru olup olmadıklarını ayrıca incelemeye gerek olmadığına kanaat getirmektedir.

IV. AİHS'İNİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

A. Yargılamanın hakkaniyete uygunluğu

81. Başvuranlar İstanbul Sulh Hukuk Mahkemesi önünde yapılan yargılamanın hakkaniyete uygun olmadığını iddia etmektedirler. Ulusal mahkemelerin ek bilirkişi incelemesi yapılması taleplerini kabul etmemesinden şikayetçi olmaktadır. Yerel mahkemeler tarafından karşılıklılık ilkesine ilişkin getirilen yorumun uluslararası hukuka, bunun sonucunda da AİHS'ye aykırı olduğunu iddia etmektedirler. Bu noktada başvuranlar AİHS'nin 6 § 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

82. AİHM bu şikayeti ayrıca incelemeye gerek olmadığını; zira 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi yönünden yapılan şikayetin sözkonusu hususu da kapsadığını değerlendirmektedir.

B. Yargılama süresi

83. AİHS'nin 6 § 1. maddesine atıfta bulunan başvuranlar, yargılama süresinin «makul süre» ilkesini ihlal ettiğini iddia etmektedirler.

84. Hükümet bu sava karşı çıkmaktadır. Hükümet'e göre burada birbirine bağlı iki yargılamanın bulunduğu karmaşık bir dava sözkonusuydu. Hükümet dosyanın incelenmesi açısından gerekli belgelerin eski ve Arap harfleri ile kaleme alınmış olmaları nedeniyle karşılaşılan zorluğun altını çizmektedir. Yargılamanın uzamasına, başvuruların avukatının görüşlerini hazırlamak için müteaddit defalar süre uzatma talebinde bulunması da etkili olmuştur. Sonuç olarak, adli makamlara yöneltebilecek herhangi bir özensizlikten yahut kayda değer herhangi bir durağan dönemden bahsedilemeyeceğinden Hükümet yargılama süresinin makul süreyi aşmadığı sonucuna varmıştır.

85. Gözönünde bulundurulması gereken dönem Sulh Hukuk Mahkemesi'ne veraset ilamının iptaline yönelik başvurunun yapıldığı 10 Nisan 1991 tarihinde başlayıp 3 Temmuz 2001 tarihinde Yargıtay'ın verdiği kararla son bulmuştur. Dolayısıyla sözkonusu dönem altı aşama için on yıldan fazla bir süre devam etmiştir.

86. AİHM, bir yargılama süresinin makul nitelikte olup olmadığının AİHM'nin bu husustaki içtihadında hasredilen ölçütler ve bilhassa davanın karmaşıklığı, başvuruların ve yetkili mercilerin tutumu ve ihtilafın konusu gözönünde bulundurularak değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatır.

87. Mevcut dava, özellikle bilirkişi incelemesi gerektiren nüfus kayıtlarının eskiliğinden, bilirkişilerin müdahalesinin zorunlu olmasından ve karşılıklılık ilkesini değerlendirme zorluğundan dolayı şüphesiz belli bir karmaşıklığa sahipti.

88. Yargılama süresinin uzamasına başvuruların tutumunun neden olduğu kanıtlanamamıştır.

89. Yetkili makamların tutumuna gelince AİHM, Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından 22 Eylül 1994 tarihinde görüşüne başvurulmuş Dışişleri Bakanlığı'nın adigeçen mahkemeyi Adalet Bakanlığı'na yönlendirmesi için dokuz ay geçmesi gerektiğini kaydetmektedir. Aynı şekilde başvuran taraf sözkonusu mahkemeyi 20 Eylül 1995 tarihinde usulünce bilgilendirmiş olmasına rağmen, Yargıtay, ilk derece mahkemesinin kararını üçüncü kez bozarken, Sulh Hukuk Mahkemesi'nin Teodos'un varislerinin tabiiyetini göz önünde bulundurmadığı tespitinde bulunmuştur.

90. Bu konudaki yerleşik içtihadını gözönünde tutan AİHM, kendisine sunulan unsurların tamamını inceledikten sonra tartışmalı yargılama süresinin aşırı olduğunu ve «makul süre» gereğine cevap vermediğini takdir etmiştir.

91. Bu nedenlerle, 6 § 1. madde ihlal edilmiştir.

V. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASINA DAİR

92. AİHS'nin 41. maddesi:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

93. Maddi tazminat olarak başvurular herşeyden önce mevcut başvurunun konusunu teşkil eden taşınmazların iadesini talep etmektedirler. Başvurular ayrıca sözkonusu taşınmazlardan faydalanamamaktan ve kira geliri elde edilememesinden kaynaklanan zararlarının tazminini talep etmektedirler.

94. Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

95. Başvurular, manevi zararlarının tazmini için 500.000 ABD Doları talep etmektedirler

96. Hükümet, bu hususta ihlal tespitinin yeterli bir tatmin teşkil edeceğini değerlendirmektedir.

97. Başvurular, toplam 30.000 ABD Doları tutarındaki masraf ve harcamalarının iadesini talep etmişlerdir. Başvurular, Türkiye'ye gitmek için yaptıkları yolculuk masrafları

için 15.000 ABD Doları ve yargılama giderleri (avukat ücreti, posta ve tercüme masrafı vs.) için 15.000 Euro talep etmektedirler. İddialarını temellendirmek için başvuranlar avukatlık ücretlerini gösterir bir tarife, tercüme masraflarına ilişkin 532,07 YTL tutarında bir makbuz ve 297,35 YTL tutarında bir noter makbuzu sunmaktadırlar.

98. Hükümet aşırı olarak değerlendirdiği bu taleplere itiraz etmektedir.

99. Mevcut dava koşullarında Savunmacı Devlet ile başvuranlar arasında bir uzlaşmaya varılabilmesi ihtimalini gözönünde bulunduran AİHM, 41. maddenin bu aşamada uygulanmasına yer olmadığını değerlendirmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM, OYBİRLİĞİYLE

1. Ön itirazın reddedilmesine;
2. Şişli'de bulunan arsayla ilgili olarak 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edilmediğine, Beyoğlu'ndaki apartman dairesiyle ilgili olarak ise 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Yargılama süresi nedeniyle AİHS'nin 6. maddesinin ihlal edildiğine;
4. AİHS'nin 6. (yargılamanın hakkaniyete uygun olarak yapılmaması) ve 14. maddeleri yönünden yapılan şikayetlerin ayrıca incelenmesine gerek olmadığına;
5. AİHS'nin 41. maddesinin uygulanması hususunun
 - a) saklı tutulmasına;
 - b) Hükümet ve başvuranların mevcut kararın tebliğinden itibaren altı ay içinde bu mesele hakkındaki görüşlerini yazıyla kendisine bildirmeye ve bilhassa aralarında varacakları her türlü uzlaşmadan kendisini haberdar etmeye davet edilmesine ;
 - c) Sonraki yargılamanın saklı tutulmasına ve gerektiğinde daire başkanının izlenecek süreci belirlemeye yetkili kılınmasına;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 27 Mart 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

Fatoş Aracı
Grefye Yardımcısı

J. J. Casadevall
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ABDULLAH SALMAN/Türkiye Davası*

Başvuru No: 63745/00
3 Nisan 2007

KABULEDİLEBİLİRLİK KARARININ ÇEVİRİSİ

OLAYLAR

Başvuran Abdullah Salman, 1981 doğumlu Türk vatandaşı olup İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul Barosu avukatlarından K. T. Sürek tarafından temsil edilmektedir.

Tarafların sunduğu üzere dava koşulları aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Gözültına alındığı sırada on üç yaşında olan başvuran, hırsızlık yaptığı gerekçesiyle 7 Kasım 1994 tarihinde Şişli Emniyet Müdürlüğü tarafından gözültına alınmıştır.

Başvuran, 9 Kasım 1994 tarihinde serbest bırakılmıştır.

Şişli Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen sağlık raporunda, sol diz yanda 2 x3 cm. ekimoz, sol ayak serçe parmakta eritem, sol pazu üst arkada düz kenarlı 1 x 4 cm. raddi eritem, boyun önde eritem, sol kulak arkasında sağ omuzda avuç içi genişliğinde ve sırt sağ yanda eritemler, sol diz kapağında eritemler görüldüğü belirtilmiştir. Başvurana üç günlük iş göremezlik raporu verilmiştir. İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatri Bilim Dalı tarafından düzenlenen 15 Aralık 1994 tarihli psikiyatri raporunda, başvuranda psikopatolojiye rastlanmadığı belirtilmiştir.

Olayların meydana geldiği dönemde reşit olmayan başvuran adına hareket eden başvuranın annesinin şikayet etmesi üzerine Şişli Cumhuriyet Savcısı, 27 Mart 1995 tarihli bir iddianameyle kötü muamele yapmakla suçlanan polis memuru aleyhinde kamu davası açmıştır.

Şişli Asliye Ceza Mahkemesi, 20 Mayıs 1996 tarihli bir kararla sanığın ağır para cezası ile cezalandırılmasına ayrıca üç ay süre ile memuriyetten muvakkaten mahrumiyetine ve bu cezanın da teciline karar vermiştir.

Yargıtay, 25 Haziran 1997 tarihli bir kararla yapılan soruşturmanın tamamlanmadığı ve ilk derece mahkemesi kararının gerekçesinin yeterli olmadığı gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararını bozmuştur. Yargıtay davanın İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Ayrıca İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne yapılan 17 Kasım 2000 tarihli bir başvuru ile başvuran gözültında kendisine işkence yapıldığı gerekçesiyle manevi tazminat olarak 15.000.000.000 Türk Lirası talep etmiştir.

İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, 27 Şubat 2001 tarihli bir kararla başvuranın on ay ağır hapis ve iki ay on beş gün memuriyetten men cezası ile cezalandırılmasına, verilen cezanın ertelenmesine karar vermiştir.

Yargıtay 17 Nisan 2002 tarihli bir kararla İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen kararı onamıştır.

ŞİKAYETLER

AİHS'nin 3. maddesinde atıfta bulunan başvuran gözültında bulunduğu sırada kendisine işkence yapıldığını iddia etmektedir. Başvuran gözültında iken dövüldüğünü ve elektroşoka maruz kaldığını ileri sürmektedir. Başvuran ayrıca boğazının sıkıldığını ve nefessiz bırakıldığını belirtmektedir.

AİHS'nin 6 § 1. maddesine atıfta bulunan başvuran, polis memuru aleyhinde başlatılan yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmadığından dolayı şikayetçi olmaktadır.

HUKUK AÇISINDAN

AİHM, Hükümet'ten izleyen beyanı almıştır:

“Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde görülen yukarıda adıgeçen başvuru kaynaklı davanın dostane çözüme kavuşturulması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin, Abdullah Salman'a karşılıksız olarak 10.000 Euro (on bin) tutarında ödeme yapmayı önerdiğini beyan ederim.

Her türlü maddi ve manevi zararı, masraf ve harcamaları kapsayan bu miktar, ödeme günündeki kur üzerinden Y.T.L.'ye çevrilecek ve uygun dönemdeki her türlü vergiden muaf tutulacaktır. Ödeme, AİHS'nin 37 § 1. maddesine uygun olarak AİHM'nin verdiği kararın tebliğ edilmesini müteakip üç ay içerisinde yapılacaktır. Bahsedilen süre zarfında ödeme yapılmadığı takdirde, Hükümet, sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz ödemeyi taahhüt eder. Bu tutarın ödenmesi, davanın nihai çözüme kavuşturulmasını teşkil edecektir.”

AİHM, başvuran tarafından imzalanmış olan izleyen beyanı almıştır:

“Abdullah Salman olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde görülen yukarıda adıgeçen başvuru kaynaklı davanın dostane çözüme kavuşturulması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin tarafıma karşılıksız olarak 10.000 Euro (on bin) tutarında ödeme yapmayı taahhüt ettiğini not ediyorum.

Her türlü maddi ve manevi zararı, masraf ve harcamaları kapsayan bu miktar, ödeme günündeki kur üzerinden Y.T.L.'ye çevrilecek ve uygun dönemdeki her türlü vergiden muaf tutulacaktır. Ödeme, AİHS'nin 37 § 1. maddesine uygun olarak AİHM'nin verdiği kararın tebliğ edilmesini müteakip üç ay içerisinde yapılacaktır. Bahsedilen süre zarfında ödeme yapılmadığı takdirde, Hükümet, sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz ödemeyi taahhüt eder.

Yapılan öneriyi kabul ediyor ve bu başvuruya neden olan olaylarla ilgili Türkiye Cumhuriyeti aleyhindeki tüm şikayetlerimden vazgeçiyorum. Davanın nihai çözüme kavuşturulduğunu beyan ederim.”

AİHM, tarafların üzerinde uzlaştıkları dostane çözümü kaydeder. Bu çözümün Sözleşme ve Eki Protokoller'de tanımlanan insan haklarına saygı ilkesine uygun olduğu kanaatinde olup, diğer taraftan, başvurunun incelenmesine devam etmeyi haklı gösterecek kamu düzenine ilişkin hiçbir gerekçe görmemektedir (AİHS'nin 37 § 1 maddesi). O halde, AİHS'nin 29 § 3. maddesinin uygulanmasına son verilmesi ve de davanın kayıttan düşürülmesi uygun olacaktır.

Bu gerekçelere dayalı olarak AİHM, oybirliğiyle,

Davanın kayıttan düşürülmesine *karar vermiştir*.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

BAŞTIMAR VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No:74337/01

Strazburg

5 Aralık 2006

OLAYLAR

Başvuranlar, sırasıyla 1969, 1967, 1972 ve son iki başvuran 1971 doğumludur.

1. Şemsettin Baştımar, Ali Şahindal, Kenan Aygören ve Tekin Gencer Hakkındaki Cezai Yargılama

PKK üyesi olmakla suçlanan başvuranlar, İstanbul Emniyet Müdürlüğü polisleri tarafından 5-7 Mayıs 1995 tarihleri arasında yakalanmışlardır. Başvuranlar bu örgüt adına birçok bombalı saldırı suçunu işlemekle itham edilmişlerdir.

Başvuranlar 17 Mayıs 1995 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Başsavcısı tarafından dinlenmişler ve daha sonra DGM yedek hakimi önüne çıkarılmışlardır. DGM yedek hakimi başvuranların tutuklu yargılanmalarına karar vermiştir.

Cumhuriyet Savcısı 30 Ekim 1995 tarihinde, Şemsettin Baştımar'ı eski Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 168 ve 125. maddelerinde öngörülen yasadışı bir örgüte mensup olma suçu ve diğerlerini de Devlet'in toprak bütünlüğüne zarar verme suçu ile itham etmiştir.

DGM, 26 Aralık 1995 ve 28 Ocak 1998 tarihleri arasında yapılan yedi duruşma sırasında, başvuranların da aralarında bulunduğu sanıkların beyanlarını dinlemiştir. DGM, aynı zamanda soruşturma aşamasında hazırlanan tutanakları imzalayan üç davacıyı ve beş polisi dinlemiş ve istinabe yoluyla alınan beş polis ifadesini aldığını bildirmiştir. Bu duruşmalar sona erdiğinde, DGM, başvuranların serbest bırakılma taleplerini reddetmiş ve "kendilerine isnat edilen suçun niteliği, delillerin durumu ve dosya içeriğini gözönüne alarak" tutuklu yargılanmalarına devam edilmesi kararı almıştır.

2. Şükrü Demirtaş'la ilgili Cezai Yargılama

Başvuran Şükrü Demirtaş, 10 Mart 1996 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü polisleri tarafından PKK'ya karşı yürütülen operasyonlar çerçevesinde gözaltına alınmıştır.

Başvuran 22 Mart 1996 tarihinde Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenmiştir. Daha sonra yedek hakimin önüne çıkarılmıştır. Yedek hakim başvuranın tutuklu yargılanmasına karar vermiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Cumhuriyet Savcısı 27 Mart 1996 tarihinde, eski TCK'nın 125. maddesine dayanarak, başvuranı Devlet'in toprak bütünlüğünü bozma suçuyla itham etmiştir.

DGM 19 Haziran ve 2 Aralık 1996 tarihleri arasında dört duruşma yapmıştır. Bu duruşmalar sırasında, ön soruşturma sırasında hazırlanan tutanakları imzalayan iki polisi dinlemiştir. Bu duruşmalar sona erdiğinde DGM, başvuranı "isnat edilen suçun niteliği, delillerin durumu ve dosya içeriğini gözönüne alarak" tutuklu yargılanmasına devam edilmesi kararı almıştır. DGM başvuranın üç duruşmaya katılmayı reddettiğini tespit etmiştir.

DGM, 17 Şubat 1997 tarihinde yargılamanın diğer başvuranların yargılaması ile birleştirilmesine karar vermiştir.

3. İki Yargılama Usulünün Birleştirilmesi

DGM, 14 Şubat 1997 tarihli duruşmada iki yargılama usulünün birleştirilmesine karar vermiştir.

DGM, 25 Mart 1997 ve 17 Mart 1998 tarihleri arasında yapılan yedi duruşma sırasında, altı polis ve on bir davacıyı dinlemiştir. Bu duruşmalar sona erdiğinde başvuruların serbest bırakılma taleplerini reddetmiş ve “isnat edilen suçun niteliği, delillerin durumu ve dosya içeriğini gözönüne alarak” tutuklu yargılanmalarına devam edilmesi kararı almıştır. 25 Mart 1997 tarihli duruşma sırasında, Tekin Gencer dışındaki diğer başvuruların mahkemeye çıkmayı reddettiğini tespit etmiştir. Cumhuriyet Savcısı 17 Mart 1998 tarihli duruşma sırasında davanın esası hakkındaki iddialarını sunmuştur.

Ali Şahindal’ın avukatı 21 Mayıs 1998 tarihinde savunmasını sunmuştur. DGM 6 Şubat 1998 tarihinde üniversite sınavlarına gireceği için Ankara Cezaevi’ne nakledilen Şemsettin Baştımar’a ve sağlık nedeniyle duruşmaya katılmayan Tekin Gencer’e Cumhuriyet Savcısı iddialarının tebliğ edilmesine karar vermiştir. DGM sözkonusu savunmalarını hazırlamaları için başvurulara süre tanımıştır.

Tekin Gencer, 21 Temmuz 1998 tarihli duruşmada, savunmasındaki iddialarını sunmuştur. DGM, savunmalarını hazırlamaları için diğer başvurulara ve avukatlarına süre tanımıştır.

DGM, 24 Eylül ve 1 Aralık 1998 tarihli duruşmalarda başvuruların mahkemeye çıkmayı reddettiğini tespit etmiştir.

DGM, 18 Şubat 1999 tarihli duruşmada Kenan Aygören, Şükrü Demirtaş ve Tekin Gencer’in mahkemeye çıkmayı reddettiğini tespit etmiştir. DGM, Ali Şahindal’a savunmasını hazırlaması için süre tanımıştır. Şemsettin Baştımar savunmasını sunmayı reddetmiştir. DGM, mahkemeye çıkmayan başvurulara, mahkemeye çıkmayı reddetmelerinin doğuracağı sonuçlar konusunda uyarmıştır.

Şemsettin Baştımar 4 Mayıs 1999 tarihli duruşmada, savunmasını sunmuş ve Ali Şahindal ise savunmasını kısmen sunmuştur. Bu duruşma sona erdiğinde DGM, Şükrü Demirtaş ve Kenan Aygören’e savunmalarını sunmak için ve Ali Şahindal’a savunmasının geri kalan kısmını sunması için ek süre tanımıştır. DGM, Tekin Gencer’i, mahkemeye çıkmayı reddetmesinin savunma hakkını reddetmek olarak değerlendirileceği konusunda uyarmıştır.

Başvurular, 8 Temmuz 1999 tarihinde Öcalan davasında verilen hükme itiraz etmişler ve Öcalan’ın sunduğu savunmaya aynen katıldıklarını bildirmişlerdir. Bu duruşma sonunda DGM, Kenan Aygören’e yazılı savunmasını sunmak üzere son kez süre tanımıştır.

21 Eylül 1999 tarihli duruşmada sadece Tekin Gencer ve avukatı mahkemeye gelmiştir. DGM kendilerine savunmalarını hazırlamaları için süre tanımıştır.

7 Aralık 1999 tarihli duruşmada Şükrü Demirtaş savunmasını okumuştur. Kenan Aygören avukatı ile görüşemediğini ve dolayısıyla savunmasını hazırlayamadığını belirterek ek süre istemiştir. DGM bu talebi ve Tekin Gencer’in avukatının talebini kabul etmiştir.

Kenan Aygören, 2 Mart 2000 tarihli duruşmada yazılı savunmasının hazırlanması için ek süre istemiş ve DGM de bu talebi kabul etmiştir.

Ali Şahindal’ın avukatı, 25 Mayıs 2000 tarihinde savunmasındaki iddialarını sunmuştur. DGM Kenan Aygören’in sağlık nedeniyle duruşmaya katılmadığını tespit etmiş ve

kendisine ve Tekin Gencer'in avukatına yazılı savunmanın hazırlanması için ek süre tanımıştır.

DGM, 1 Ağustos 2000 ve 19 Nisan 2001 tarihleri arasında yapılan beş duruşma sırasında, Kenan Aygören'e üç kez süre tanımıştır. Kenan Aygören ise sağlık gerekçesiyle iki duruşmaya katılmamıştır. Diğer başvurular esasa ilişkin savunmalarını yinelemişlerdir.

DGM, 21 Temmuz 1998 ve 19 Nisan 2001 tarihleri arasında yapılan on beş duruşmanın sonunda, başvuruların serbest bırakılma taleplerini reddetmiş ve "isnat edilen suçun niteliği, delillerin durumu ve dosya içeriğini gözönüne alarak" tutuklu yargılanmalarına devam edilmesi kararı almıştır.

DGM, 17 Mayıs 2001 tarihinde eski TCK'nın 168§2 maddesine dayanarak Şemsettin Baştımar'ı on iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırmış ve tutuklu yargılandığı süreyi dikkate alarak serbest bırakılmasına karar vermiştir. DGM diğer başvuruları ise eski TCK'nın 125. maddesi uyarınca idam cezasına çarptırmıştır. Bu ceza ömür boyu hapis cezasına çevrilmiştir.

Yargıtay 11 Şubat 2002 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 14 Ekim 2005 tarihinde yeni Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle, Şemsettin Baştımar aleyhinde verilen hapis cezasını altı yıl üç ay hapis cezasına indirmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 5§3 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, tutuklu yargılanma sürelerinden şikayetçi olmaktadır. Bu bağlamda başvurular AİHS'nin 5§3 maddesini ileri sürmektedirler.

Hükümet, ulusal mahkemelerin başvuruların tutuklu yargılanmalarının devamı hakkındaki kararlarını gerekçelendirdiklerini ileri sürmektedir. Böylece DGM, soruşturmanın devam etmesi ve kaçma ya da dava konusu yasadışı örgüt tarafından başvuruların kaçırılması tehlikesinin, serbest bırakılma taleplerinin reddedilmesi için yeterli delil oluşturduğuna kanaat getirmiştir. Hükümet buradan, başvuruların tutukluluk hallerinin devamının gerekli olduğu ve DGM'nin bu yönde dile getirilen talepleri reddetmek için yetkili olduğu sonucunu çıkarmaktadır.

Başvuranlar, Hükümet'in argümanlarına itiraz etmektedirler.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

Hükümet, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun öngördüğü gibi ulusal mahkemeler önünde tutuklu yargılanmalarına devam edilmesine başvuruların itiraz etmediklerini savunmaktadır.

Başvuranlar, DGM'nin bir çok kez yineledikleri serbest bırakılma taleplerini sistematik olarak reddettiğine dikkati çekmektedirler.

AİHM, AİHS'nin 35§1 maddesi uyarınca, genel olarak bilinen uluslararası hukuk ilkelerinden anlaşıldığı üzere iç hukuk yolları tüketildikten sonra kendisine başvurulabileceğini hatırlatmaktadır. Bu kural öncelikle, kendi olanakları ve ulusal hukuk

düzeni içinde Savunmacı Devlet'e dava konusu durumu telafi etme yetisini verme gerekliliğine dayanmaktadır. Bu kuralın amacı, Devletler'e aleyhlerinde iddia edilen eksiklikleri giderme olanağını vermektir. Ancak bu kural otomatik olarak uygulanmamakta ve kati niteliği bulunmamaktadır. Bu kurala riayet edilip edilmediğini kontrol ederken, dava koşullarının gözönünde bulundurulması gerekir (Bkz. *Van Oosterwijck-Belçika*, 6 Kasım 1980).

AİHM, bu hükmün “esneklik” ve “aşırı şekilcilikle hareket etmeyerek” uygulanması gerektiğini kabul etmektedir (Bkz. *Cardot-Fransa*, 19 Mart 1991 tarihli karar). Başvuranın, daha sonra AİHM önünde dile getirmeyi düşündüğü şikayetlerini öncelikle ulusal mahkemeler önünde “en azından esas bakımından ve iç hukukta belirtilen süre ve koşullarda” ortaya koyması yeterlidir (Bkz. *Castells-İspanya*, 23 Nisan 1992 tarihli karar ve *Akdivar ve diğerleri-Türkiye*, 16 Eylül 1996 tarihli karar).

Bu bağlamda AİHM, başvuruların mahkeme önündeki şikayetin konusunun ulusal yargılama sırasında incelendiğini gözlemlemektedir. Her duruşma sonunda, talep üzerine yada *ex officio* karar veren DGM, başvuruların tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Bu koşullarda AİHM, ulusal mahkemelerin aşırı olan tutukluluk haline son verme ve böylece aleyhlerinde iddia edilen eksiklikleri önleme yada giderme olanağının bulunduğu kanaat getirmektedir (bkz. *Acunbay-Türkiye*, no: 61442/00 ve 61445/00).

Dolayısıyla AİHM, Hükümet'in itirazını reddetmektedir. AİHM, bu şikayetin AİHS'nin 35§3 maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi ile ters düşmediğini tespit etmektedir. Dolayısıyla şikayeti kabuledilebilir ilan etmek uygun olacaktır.

B. Esas Hakkında

AİHM, belirli bir durumda bir sanığın tutuklu yargılanma süresinin makul süre sınırını geçmemesine özen göstermenin, ilk olarak ulusal hukuk mercilerinin üzerine düşen bir görev olduğunu hatırlatmaktadır. Bu amaçla, masumiyet karinesi gözönünde bulundurulurken, kişisel özgürlüğe saygı kuralı istisnasını ve serbest bırakılma taleplerini itiraz ettikleri kararlarında gözönünde bulundurmayı haklı gösterecek gerçek bir kamu menfaati gerekliliğini ortaya koyacak ve ortadan kaldıracak nitelikteki bütün koşulları incelemeleri gerekir. Esas itibarıyla sözkonusu kararlarda yer alan gerekçelere ve başvurularında ilgililerin belirttiği reddedilmeyen olaylara dayanarak, AİHM, AİHS'nin 5§3 maddesinin ihlal edilip edilmediğini belirlemelidir (Bkz. *Assenov ve diğerleri-Bulgaristan*, 28 Ekim 1998 tarihli karar).

Bu bağlamda, yakalanan kişiyi bir suçu işlemekle itham etmenin geçerli nedenlerinin var olmaya devam etmesi, tutukluluk halinin devamının uygun olma *sine qua non* (olmazsa olmaz) koşuludur. Ancak bir süre sonra bu da yeterli değildir. Dolayısıyla AİHM, adli makamlar tarafından kabul edilen diğer gerekçelerin, özgürlükten yoksun bırakmayı haklı göstermeye devam edip etmediğini ortaya koymalıdır. Bu gerekçeler “uygun” ve “yeterli” olduğu takdirde, AİHM bunun üzerine yetkili ulusal makamların “yargılamanın devamına özel bir ihtimam gösterip göstermediğini araştırmalıdır (Bkz. diğerleri arasında *Ali Hıdır Polat-Türkiye*, no: 61446/00).

Bu davada, başvuruların tutukluluk hali sırasıyla 10 Mart 1996 (birinci başvuran) ve 5, 6, 7 Mayıs 1995 (diğer başvuranlar) tarihlerinde başlamış ve DGM'nin 17 Mayıs 2001 tarihli kararıyla sona ermiştir. 5§3 maddesinde belirtilen dönemin sonu “ilk derece mahkemelerinde suçlamanın esas hakkında karar verildiği gün”dür (*Labita-İtalya*, no:

26772/95). Tutuklu yargılama süresi, Şükrü Demirtaş için yaklaşık olarak beş yıl iki ay ve diğer başvuranlar için altı yıldır.

Dosya unsurlarından, DGM'nin başvuruların sürekli yeniledikleri serbest bırakılma taleplerini reddettiği ve "atılı suçun niteliği yada sınıflandırılması", "delillerin durumu" yada "dosya içeriği" gibi benzer hatta aynı tip yöntemlere dayanarak tutuklu yargılanmaya devam edilmesine karar verdiği ortaya çıkmaktadır.

Oysa AİHM'nin gözünde, "delillerin durumu" suçluluğun ciddi belirtilerinin var olduğunu ve var olmaya devam ettiğini belirttiği düşünülse ve genel olarak bu koşullar uygun etkenleri oluşturabilse de, bu davada sözkonusu koşullar, bu kadar uzun bir süre başvuruların tutuklu kalmaya devam etmesini tek başına haklı gösteremez (*Ali Hıdır Polat*).

Son olarak Hükümet'in başvuruların kaçması ya da yasadışı örgüt tarafından kaçırılması riskine ilişkin argümanları ulusal adli makamlar tarafından gözönünde bulundurulmamıştır (Bkz. *Acunbay*).

Dolayısıyla AİHS'nin 5§3 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 5§4 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, tutukluluk hallerinin devam etmesine itiraz etmek için başvuru yollarının bulunmadığından şikayetçi olmaktadır. Başvuranlar AİHS'nin 13. maddesini ileri sürmektedirler.

AİHM bu şikayeti AİHS'nin 5§4 maddesi açısından incelenmesinin uygun olacağına kanaat getirmektedir.

Hükümet, başvuruların eski Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun öngörmesine rağmen, tutukluluk hallerinin devam etmesine karşı itiraz etmediklerine dikkat çekmektedir.

Başvuranlar, şikayetlerini sunmak için iç hukukta hiçbir başvuru yolunun bulunmadığına kanaat getirmektedirler.

AİHM, eski Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun uygun hükümlerine göre tutuklu yargılanma yada tutuklu yargılanmaya devam edilmesi kararına itiraz edilebileceğini not etmektedir. Böylece bir Ağır Ceza Mahkemesi, gördüğü cezai yargılama çerçevesinde sanıkların tutuklu yargılanmaya devam edilmesine karar verdiği durumda, bu karara başka bir Ağır Ceza Mahkemesi önünde itiraz edilebilir. DGM'nin kuruluş ve yargılama usullerine ilişkin 2845 sayılı Kanun'un 18. maddesi, bu mahkemelerin Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun uygulanması sırasında Ağır Ceza Mahkemeleri gibi değerlendirildiğini belirtmektedir.

Bu davada AİHM, DGM'nin verdiği tutuklu yargılanma halinin devamı kararlarının hepsine itiraz edilebileceğini belirtmektedir. Oysa başvurular, bu başvuru yolundan faydalanmaya çalışmamışlar ve bu bağlamda hiçbir açıklama yapmamışlardır.

AİHM, bu başvurunun başarısızlıkla sonuçlanacağı konusunda kesin yargıya varamaz ve başvuruların bu başvuru yolunu kullanmasını engelleyecek hiçbir unsur görmemektedir (Bkz. *Köse ve diğerleri-Türkiye*, no: 50177/99).

Buradan başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu ortaya çıkmaktadır. Başvuru AİHS'nin 35§3 ve 4 maddesi uyarınca reddedilmelidir.

III.AİHS'NİN 6Ş1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, yargılama süresinde “makul süre” ilkesinin tanınmadığını iddia etmektedir. Başvuranlar AİHS'nin 6Ş1 maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

Hükümet, dava koşullarını gözönüne alarak, yargılama süresinin makul olmadığını düşünölemeyeceğine kanaat getirmektedir. Hükümet, davanın karmaşıklığı ve başvuranların üzerine düşen görevlerin niteliğine vurgu yapmaktadır. Dava konusu cezai yargılama, on bir sanıkla ilgili olup, uzun yargılamaları gerektirmiştir.

Hükümet'e göre başvuranlar, birçok duruşmaya katılmayı reddederek, yargılamanın uzamasına neden olmuşlardır. Hükümet, ulusal makamlara atfedilecek hiçbir işlem yapılmayan bir dönemin bulunmadığını eklemektedir.

Başvuranlar Hükümet'in argümanlarına itiraz etmektedirler.

Değerlendirmeye alınacak dönem, başvuranların yakalanması ile başlamış ve Yargıtay'ın karar verdiği tarihte de sona ermiştir. Dolayısıyla yargılama süresi, her iki mahkemede Şükrü Demirtaş için yaklaşık beş yıl on bir ay ve diğer başvuranlar için altı yıl dokuz ay sürmüştür.

AİHM, yargılama süresinin makul olma niteliği dava koşullarına göre ve özellikle davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkili makamların tutumu gibi AİHM içtihadının yer verdiği kriterler gözönüne alınarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (Bkz. diğerleri arasında *Pelissier ve Sassi-Fransa*, no: 25444/94).

Mevcut dava hiç kuşkusuz oldukça karmaşıktı. Zira DGM birçok suçtan kovuşturulan, aralarında başvuranların da bulunduğu önce on, daha sonra on bir sanığa ilişkin yargılamayı sürdürmek zorunda kalmıştır. Bu da olayların yeniden gözden geçirilmesi, delillerin toplanması ve sanıkların her birinin yapması gereken olayların tespiti için uzun süreli bir çalışmayı gerektirmiştir.

AİHM, başvuranların tutumunun eleştiriye açık olduğunu not etmektedir. Bu bağlamda esasa ilişkin taleplerin sunulması ve davanın esası hakkında DGM'nin karar verdiği tarih arasında yaklaşık üç yıl iki ay geçtiğini vurgulamaktadır. Bu uzun dönem esasen ve özellikle başvuranlardan bazılarının sürekli olarak mahkemeye çıkmayı reddetmesi ve sözkonusu başvuranların ve avukatlarının ek süre talepleri gibi tutumları ile açıklanmaktadır. AİHM, başvuranların tutumlarının Savunmacı Hükümet'e atfedilemeyecek nesnel bir unsur oluşturduğunu ve AİHS'nin 6Ş1 maddesi uyarınca makul sürenin aşıp aşılmadığını belirlemek için gözönünde bulundurulduğunu hatırlatmaktadır (*Wiesinger-Avusturya*, 30 Ekim 1991 tarihli karar). Bundan dolayı yargılamanın bu kısmındaki gecikmeden sadece yetkililer sorumlu tutulamaz.

AİHM, adli makamların tutumu hakkında, sadece Devlet'e atfedilen yavaşlıklarla “makul süre” aşımı sonucuna varılabileceğini hatırlatmaktadır (Bkz. özellikle *Gergouil-Fransa*, no: 40111/98 ve *Papachelas-Yunanistan*, no: 31423/96).

Bu davada Şükrü Demirtaş 10 Mart 1996 tarihinde yakalanmış, 27 Mart 1996 tarihinde hakkında suçlamalarda bulunulmuş ve DGM önüne 19 Haziran 1996 tarihinden itibaren çıkarılmıştır. Diğer başvuranlar ise, 5-7 Mayıs 1995 tarihleri arasında yakalanmış, 30 Ekim 1995 tarihinde haklarında suçlamalarda bulunulmuş ve DGM önüne 26 Aralık 1995

tarihinden itibaren çıkarılmışlardır. Her iki yargılama 14 Şubat 1997 tarihinde birleştirilmiş ve 17 Mayıs 2001 tarihinde karar verilmiştir.

DGM, 26 Aralık 1995 tarihi ile 17 Mart 1998 tarihi arasında on dört duruşma yapmış ve bu duruşmalarda başvuranlarla birlikte diğer sanıkların beyanlarını ve tanık olarak da on dört davacı ile on beş polisi dinlemiştir. Dört polisin ifadeleri istinabe yoluyla alınmıştır. Bu çalışma da, polislerin adreslerinin belirlenmesi ve ülkenin farklı bölgelerinde bulunan adli makamlara istinabenin gönderilmesini gerektirmiştir. Dava dosyaları birleştirilmeden önce Şükrü Demirtaş hakkında dört duruşma yapılmıştı. Bu duruşmalar sırasında başvuran ve tanıkların beyanları mahkemede dinlenmiştir. Yargılamanın bu kısmının incelenmesinden, ulusal makamlara atfedilecek faaliyetsiz geçen herhangi önemli bir dönemin olmadığı ortaya çıkmamaktadır.

AİHM, Cumhuriyet Savcısı iddianameyi sunduktan sonra DGM önündeki yargılamanın ikinci kısmı konusunda başvuranların bu yargılamanın uzamasına neden olduğunu ve mahkemeye çıkmayı reddetmelerinden dolayı ortaya çıkacak sonuçlar konusunda sanıklara birçok kez uyarıda bulunarak DGM'nin, yargılamanın hızlanması için bazı tedbirler aldığını not etmektedir. Yargıtay önündeki yargılamanın süresi (yaklaşık dokuz ay) hakkında eleştiri yapılamaz.

AİHM yargılama süresinin tamamını gözönünde bulundurarak, AİHS'nin 6§1 maddesi uyarınca "makul sürenin" aşılmadığı kanaatine varmaktadır.

Buradan bu şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu AİHS'nin 35§1 ve 4 maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuranlar, maruz kaldıkları maddi ve manevi zarar adı altında 46.000 Euro istemektedirler.

Hükümet, bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM, tespit edilen ihlal ile iddia edilen zarar arasında nedensellik bağının bulunmadığını gözlemlemekte ve bu talebi reddetmektedir.

Buna karşın AİHM, başvuranlar Şemsettin Baştınar, Ali Şahindal, Kenan Aygören ve Tekin Gencer'in her birine manevi zarar adı altında 4.000 Euro ve Şükrü Demirtaş'a 3.500 Euro ödenmesinin yerinde olacağına kanaat getirmektedir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuranlar, AİHM önünde yapılan masraf ve harcamalar için 17.800 Euro istemektedirler. Başvuranlar kanıt olarak İstanbul Barosu ve Türkiye Barolar Birliği'nin avukatlık ücret çizelgesini sunmuşlardır.

Hükümet bu miktara itiraz etmektedir.

AİHM içtihadına göre bir başvuran, gerçekliği, gerekliliği ve makul oranda oldukları ortaya konulduğu sürece masraf ve harcamaların ödenmesini sağlayabilmektedir. Bu davada ve elinde bulunan unsurları gözönüne alarak, mahkeme önündeki yargılama için 1.500 Euro'nun makul olduğuna kanaat getirmekte ve beş başvurana adli yardım adı altında Avrupa Konseyi'nin verdiği 701 Euro çıkarılarak kalan miktarın ortaklaşa ödenmesine kanaat getirmektedir.

C. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuranların tutuklu yargılanma sürelerine ilişkin şikayet konusunda başvurunun *kabuledilebilir*, geri kalan kısmının ise *kabuledilemez* olduğuna;
2. AİHS'nin 5§3 maddesinin ihlal edildiğine;
3. a) AİHS'nin 44§2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet'in;
 - i. manevi tazminat için başvuranlar Şemsettin Baştımar, Ali Şahindal, Kenan Aygören ve Tekin Gencer'in her birine 4.000 (dört bin) Euro ve Şükrü Demirtaş'a 3.500 (üç bin beş yüz) Euro;
 - ii. masraf ve harcamalar için beş başvurana ortaklaşa 1.500 (bin beş yüz) Euro'dan adli yardım adı altında Avrupa Konseyi'nden alınan 701 (yedi yüz bir) Euro düşürülerek kalan miktarı;
 - iii. miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak *ödemesine*,
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Hükümet'in, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;

4. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77§§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 5 Aralık 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

CANSEVEN/Türkiye*

Başvuru No. 70317/01

Strazburg

15 Şubat 2007

USUL

Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, bir Türk vatandaşı olan Bektaş Canseven ("başvuran") tarafından, 9 Mayıs 2000 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurudan (no. 70317/01) kaynaklanmaktadır.

Başvuran, İzmir Barosu'na bağlı avukat S. Şahin tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

Başvuran 1975 doğumludur. AİHM'ye başvurduğu dönemde Gebze Cezaevi'nde hapis cezasını çekmekteydi.

Başvuran, 26 Aralık 1993 tarihinde, DEV-SOL (Devrimci Sol) isimli yasadışı örgüte üye olduğu şüphesi üzerine yakalanmış ve gözaltına alınmıştır.

Başvuran, polis nezaretinde kötü muameleye tabi tutulduğunu iddia etmiştir. Dövüldüğünü, kendisine elektrik şoku verildiğini, yemek ve su verilmediğini, soğuk suya sokulduğunu ve falakaya yatırıldığını iddia etmiştir.

7 Ocak 1994 tarihinde, başvuran ve on iki diğer şüpheli, sağlık muayenesi için İstanbul Adli Tıp Kurumu'na götürülmüşlerdir. Doktor, başvuranın vücudunda kötü muamele gördüğüne dair herhangi bir iz olmadığını kaydetmiştir.

Aynı tarihte, başvuran, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı'nın huzuruna çıkartılmış ve burada polise verdiği ifadeleri reddetmiş ve nezarete olduğu sürede işkenceye maruz bırakıldığını iddia etmiştir. Aynı günün sonrasında, başvuran bir hakimin önüne çıkarılmış ve hakim onun tutukluluğunu emretmiştir.

Cumhuriyet Savcısı, DEV-SOL'a yönelik bir soruşturma zarfında yakalanan başvuran ve diğer şüphelilerin kötü muameleye ilişkin şikayetleri karşısında dava dosyasını İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'na göndermiştir. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, şikayetlere yönelik soruşturma başlatmasının ardından, 10 Mayıs 1994 tarihinde, iki polis memuru hakkında delil yetersizliği nedeniyle takipsizlik kararı vermiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Belirli olmayan bir tarihte, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, başvuran hakkında sunduğu iddianame ile Ceza Kanunu'nun 168 § 2. ve 369. maddeleri uyarınca onu yasadışı bir örgüte üye olmakla ve kundakçılık yapmakla suçlamıştır.

Müteakiben, başvuran hakkındaki dava, aynı örgüte üye olmakla suçlanan diğer on dokuz kişi hakkındaki ceza davası ile birleştirilmiştir.

8 Nisan 1997 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuranı yasadışı bir örgüte üye olmaktan ve muhtelif bankalara molotof kokteyli atmaktan mahkum etmiştir. Bu karar, 21 Mayıs 1998 tarihinde, Yargıtay tarafından bozulmuştur.

İşlemler zarfında, başvuran, nezarete bulunduğu sürede kötü muamele görmüş olduğunu birkaç sefer tekrarlamıştır.

24 Aralık 1998 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuranı yasadışı bir örgüte üye olmaktan ve 1991 yılında muhtelif bankalara molotof kokteyli atmaktan mahkum etmiştir. Başvuran, toplam yirmi bir yıl, bir ay ve on dört günlük hapis cezasına ve para cezasına çarptırılmıştır.

18 Ocak 1999 tarihinde, başvuran temyiz başvurusunda bulunmuştur. Dilekçesinde, diğer şeylerin yanı sıra, ilk derece mahkemesinin, kararını, polise baskı altında verdiği ifadelere dayandığını ileri sürmüştür.

30 Eylül 1999 tarihinde, Yargıtay, kararı onamıştır. Bu karar ilk derece mahkemesine gönderilmiştir.

10 Nisan 2003 tarihinde, başvuranın cezasının infazı, sağlık nedenlerinden ötürü altı ay süreyle ertelenmiştir. Başvuran serbest bırakılmıştır. 27 Aralık 2005 tarihinde, İzmir Ağır

Ceza Mahkemesi, yeni Ceza Kanunu hükümleri ışığında başvuranın cezasının infazını durdurmuştur.

HUKUK

I. ÖN GÖRÜŞLER

Hükümet, başvurunun sunulduğu tarihe ilişkin olarak bir yanlışlığın meydana geldiğini ileri sürmüştür. Başvurunun 9 Mayıs 2000 tarihinde değil 5 Eylül 2000 tarihinde sunulmuş olduğunu belirtmiştir.

Başvuran, başvurusunu 20 Haziran 2000 tarihinde sunmuş olduğunu ileri sürmüştür.

AİHM'nin yerleşik usulüne göre başvurunun sunulduğu tarih, başvuruda bulunma niyeti belirten ve şikayetin içeriğine dair işaret veren ilk mektubun tarihidir. Ancak, başvuranın, sunmuş olduğu başvurusuna ilişkin ek bilgiyi aradan önemli bir süre geçtikten sonra sunması halinde AİHM, hangi tarihin başvurunun sunulduğu tarih olarak kabul edileceğine ve AİHS'nin 35 § 1. maddesinde ortaya konan altı ay süresinin hangi tarihten itibaren işlemeye başlayacağına karar vermek üzere davanın özel koşullarını inceler (bkz., diğerlerinin yanı sıra, *Alzery – İsveç*, no. 10786/04, 26 Ekim 2004 ve *Gaillard – Fransa*, no. 47337/99, 11 Temmuz 2000).

Söz konusu davada, AİHM, başvuranın, 20 Haziran 2000 tarihli bir mektup ile olaylara ilişkin kısa bir açıklama sunduğunu ve nezarete maruz kaldığını iddia ettiği kötü muamele ve bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının hakkaniyete uygun olarak görülmesini isteme hakkı konularında şikayetçi olduğunu kaydetmiştir. Tam başvuru formu 5 Eylül 2000 tarihinde, yani iki ay on altı gün sonra sunulmuştur. AİHM aradaki bu süreyi makul olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle, başvurunun sunulduğu tarihin 20 Haziran 2000 olduğuna karar vermiştir.

II. AİHS'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, polis nezaretinde olduğu sürede, AİHS'nin 3. maddesine aykırı olarak, kötü muameleyle maruz kaldığı konusunda şikayetçi olmuştur. Söz konusu madde şöyledir:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

Hükümet, AİHM'den, başvurunun bu kısmını, AİHS'nin 35 § 1. maddesi uyarınca olan içi hukuk yollarını tüketme şartına uymadığı için kabuledilmez olduğu gerekçesiyle reddetmesini talep etmiştir. Başvuranın, Cumhuriyet Savcısı'nın takipsizlik kararına itiraz etmediğini belirtmiştir.

Başvuran, Cumhuriyet Savcısı'nın kararının kendisine tebliğ edilmediğini iddia etmiştir. Durum her ne olursa olsun, iç hukuk yolları etkili olmadığı için itirazda bulunmanın sonuç getirmeyeceğini ileri sürmüştür.

AİHM, başvuranın AİHS'nin 35. maddesi anlamı dahilinde iç hukuk yollarını tüketip tüketmediğini belirlemenin gerekli olmadığını, zira başvurunun bu kısmının aşağıda belirtilen gerekçelerden ötürü kabuledilmez olduğunu değerlendirmiştir.

AİHM, kötü muamele iddialarının uygun deliller ile desteklenmesi gerektiğini yinelemiştir (bkz., özellikle, *Tanrıkulu ve Diğerleri – Türkiye*, no. 45907/9, 22 Ekim 2002).

AİHM, başvuranın gözaltı süresinin bitiminde düzenlenen sağlık raporunun, onun polis tarafından kötü muamele gördüğüne dair herhangi bir gösterge içermediğini kaydetmiştir. Bu hususta, AİHM, başvuran tarafından iddia edildiği şekilde uygulanmış olan kötü muamelenin, özellikle dayak, falaka ve elektrik şokunun, başvuranın vücudunda izler bırakmış olacağını kaydetmiştir (bkz., özellikle, *Tanrıkulu ve Diğerleri – Türkiye*, no. 29918/96, no. 29919/96 ve no. 30169/96, 24 Şubat 2005). AİHM, bu raporda yeterli ayrıntı bulunmadığının farkındadır. Bununla beraber, dava dosyasında, rapordaki bulgular konusunda kuşku uyandıracak veya başvuranın iddialarını destekleyecek herhangi bir belge bulunmadığını kaydetmiştir. AİHM, bilhassa, yerel işlemler zarfında başvuranın dava dosyasının içeriğine herhangi bir itirazda bulunmadığını ve dava dosyasında başvuranın başka bir doktor tarafından muayene edilme talebinde bulunduğu ve bu talebinin reddedildiğine dair herhangi bir gösterge olmadığını belirtmiştir.

Yukarıda belirtilenler karşısında, AİHM, başvuranın, polis nezaretinde kötü muamele gördüğü şeklindeki iddiasını kanıtlamadığı görüşündedir. Başvurunun bu kısmının asılsız olduğu ve AİHS'nin 35 §§ 3 ve 4. maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olması gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

III. AİHS'İN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDIASI

Başvuran, kendisini yargılayan ve mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde askeri hakim bulunması nedeniyle davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından hakkaniyete uygun olarak görülmediği konusunda şikayetçi olmuştur. Ayrıca, baskı altında alınan ifadelerine dayanılarak mahkum edildiğini ileri sürmüştür. Başvuran, son olarak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın yazılı görüşünün kendisine hiçbir zaman tebliğ edilmediğini ve böylece karşı iddia ortaya koyma fırsatından mahrum bırakıldığını iddia etmiştir. Başvuran bu şikayetini AİHS'nin 6. maddesine dayandırmıştır. Söz konusu maddenin ilgili kısmı şöyledir:

“Herkes, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının ..., hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

A. Kabuledilebilirlik

Hükümet, AİHS'nin 35 § 1. maddesi uyarınca başvuranın bu başlık altındaki şikayetlerinin altı ay kuralına uymama gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Başvuranın, Yargıtay kararının ilk derece mahkemesine gönderildiği tarihten itibaren altı ay içinde başvuruda bulunmuş olması gerektiğini belirtmiştir. Bunun yerine, başvuranın, AİHM'ye 5 Eylül 2000 tarihinde başvurduğunu kaydetmiştir.

Başvuran, Hükümet'in iddialarını reddetmiştir.

AİHM, söz konusu davada, Devlet Güvenlik Mahkemesi kararının 30 Eylül 1999 tarihinde Yargıtay tarafından onandığını ve 27 Aralık 1999 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne gönderildiğini gözlemlemiştir. Ayrıca, başvurunun AİHM'ye 20 Haziran 2000 tarihinde yapıldığını gözlemlemiştir. Dolayısıyla, başvuru uygun süre içinde yapılmıştır.

Yukarıda belirtilenler karşısında, AİHM, Hükümet'in ön itirazını reddetmiştir.

Ancak, başvuranın, sözde baskı altında alınan ifadelerine dayalı mahkumiyet kararına ilişkin şikayeti hususunda, AİHM, başvuranın AİHS'nin 3. maddesi uyarınca olan şikayetini incelediğini ve asılsız bulunduğunu hatırlatmıştır. Başvurunun bu kısmının da AİHS'nin 35 § 3 ve 4. maddesi anlamı dahilinde açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabuledilmez olduğu kararını vermiştir.

Başvuranın bu başlık altındaki kalan şikayetleri hususunda, AİHM, yerleşik içtihadı ışığında (bkz., birçok kararın yanı sıra, *Çıraklar – Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar) ve kendisine sunulan belgeler karşısında, bu şikayetlerin, sonuçları esasların incelenmesine bağlı olan AİHS uyarınca karmaşık hukuki ve olgusal konular ortaya koyduğunu değerlendirmiştir. AİHM, bu nedenle, başvurunun bu kısmının AİHS'nin 35 § 3. maddesi anlamı dahilinde temelsiz olmadığı kararını vermiştir. Başvurunun bu kısmı başka açılardan da kabuledilmez değildir.

B. Esaslar

1. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığı

AİHM, bu davada ortaya konan konularla benzer konular ortaya koyan çok sayıda dava incelemiş ve AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz., yukarıda anılan, *Özel ve Özdemir – Türkiye*, no. 59659/00, 6 Şubat 2003).

AİHM, bu davada farklı bir sonuca varmak için bir gerekçe görmemiştir. Dolayısıyla, AİHM, 6 § 1. maddenin ihlal edildiği kararına varmıştır.

2. İşlemlerin hakkaniyete uygunluğu

Başvuranın davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından hakkaniyete uygun olarak görülmesi hakkının ihlal edildiği kararını göz önünde tutan AİHM, AİHS'nin 6. maddesi uyarınca olan diğer şikayetleri incelemenin gerekli olmadığını değerlendirmiştir (bkz., diğer içtihatların yanı sıra, *Incal – Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar ve *Ükünç ve Güneş – Türkiye*, no. 42775/98, 18 Aralık 2003).

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesi şöyledir:

“ Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören tarafın hakkaniyete uygun bir surette tatminine hükmeder.”

AİHM, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 60. maddesine göre, herhangi bir adil tazmin talebinin ayrıntılarıyla belirtilmesi gerektiğini ve ilgili belge veya makbuzlarla birlikte yazılı olarak sunulması gerektiğini belirtmiştir. “Bu gereğin karşılanmaması halinde Daire, talebi kısmen veya tamamen reddedebilir.”

Sözkonusu davada, 21 Şubat 2006 tarihinde, AİHM, başvuranın, 10 Mayıs 2006 tarihine kadar adil tazmin taleplerini sunmasını istemiştir. Ancak, başvuran, belirlenen süre içinde herhangi bir talep sunmamıştır.

Yukarıda belirtilenler karşısında, AİHM, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca herhangi bir tazminat ödenmemesine karar vermiştir.

Bununla birlikte, AİHM, sözkonusu davada olduğu gibi bir kişinin AİHS'nin bağımsızlık ve tarafsızlık şartlarını yerine getirmeyen bir mahkeme tarafından mahkum edilmesi halinde talep üzerine yeniden yargılama veya davanın yeniden açılmasının esas itibarıyla uygun bir tazmin yolunu temsil ettiğini değerlendirmiştir (bkz. *Öcalan – Türkiye*, no. 46221/99 [BD]).

BU SEBEPLERLE, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvuranın davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından hakkaniyete uygun olarak görülmesi hakkına ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın yazılı görüşünün tebliğ edilmemesine ilişkin şikayetlerin kabuledilebilir; başvurunun kalanının kabuledilmez olduğuna;

2. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin şikayet hususunda AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;

3. Başvuranın AİHS'nin 6 § 1. maddesi uyarınca olan adil yargılamaya ilişkin diğer şikayetlerini incelemenin gerekli olmadığına;

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 15 Şubat 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Santiago QUESADA
Zabıt Katibi

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

HALİT DİNÇ VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No:32597/96

Strazburg

19 Eylül 2006

OLAYLAR

Başvuranların oğulları ve kardeşleri olan Rıdvan Dinç, Kırıkhan Beşinci Hudut Bölüğü Komutanlığı'nda Piyade Uzman Çavuş olarak görev yapmaktaydı. Rıdvan Dinç, 15 Mayıs 1994 gecesi, Türkiye-Suriye sınırında yapılan devriye sırasında birlikte nöbet tuttuğu çavuş A.A. tarafından vurularak öldürülmüştür. Bir grup kaçakçının yasadışı yollarla sınırdan geçmeye çalıştığı sırada ateş açılmıştır.

1. 15 Mayıs 1994 Gecesinden Önceki Koşullar

Olay gününden bir önceki gün Uzman Çavuş Rıdvan Dinç ve Çavuş A.A. birlikte nöbet tutmuşlardır. Sınırdan yasadışı yoldan geçiş olabileceğinden haberdar edilen Rıdvan Dinç ve A.A. pusuya yatmışlardır. O esnada A.A., kendisini geçiş yerinin görülmesinin mümkün olmadığı bir bölgeye yerleştirmek isteyen Rıdvan Dinç'in çelişkili tutumunu fark etmiştir. O gece hiçbir yasadışı geçiş olmamış ve sözkonusu kişiler Karakollarına geri dönmüşlerdir.

Geri döndüklerinde Çavuş A.A. Uzman Çavuş hakkındaki endişelerini ve bu kişinin kaçakçılarla işbirliği yaptığına dair şüphelerini arkadaşlarına anlatmıştır. Bir sonraki devriyede, kaçakçıların saldırısı durumunda Çavuş A.A.'nın yalnız kalmaması ve Uzman çavuş Rıza Dinç'i suçüstü yakalamak amacıyla kendisine arkadaşlarının eşlik etmesi kararlaştırılmıştır.

2. Olay Gecesi

Rıdvan Dinç ve çavuş A.A. 15 Mayıs 1994 gecesi sınır boyunca pusuya yatmışlardır. Rıdvan Dinç çavuştan belirli bir yere yerleşmesini istemiştir. Sınırı göremediğinden A.A. yerinden ayrılmış ve daha uygun bir yere yerleşmiştir. Aralarında kararlaştırdıkları gibi diğer üç asker onun arkasında, 300-400 metre uzaklıkta yerlerini almışlardır.

Bu esnada yedi yada sekiz kişi olan kaçakçılar sınırı geçmeye başlamışlardır. İçlerinden üçü çavuş A.A.'ya doğru ilerlemişlerdir. A.A. ve diğer üç asker ateş açmaya başlamışlardır. Rıdvan Dinç ve bir kaçakçı vurulmuş ve aldıkları yaralar neticesinde ölmüşlerdir.

3. Rıdvan Dinç'in ölümü hakkında yürütülen soruşturma ve Askeri Mahkeme önündeki cezai usul işlemleri

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

16 Mayıs 1994 tarihinde, olay yerinde, olay yeri tespit tutanağı düzenlenmiştir. Bu belgeye göre, olay yerinde 102 kg çay, 3 kg kahve ve 1 kg tuz bulunmuştur. Askeri Savcı, Rıdvan Dinç'in cesedi üzerinde otopsi yapmıştır. Aralarında A.A.'nın da bulunduğu bazı askerler tanık olarak dinlenmiştir.

Askeri Savcı, 29 Kasım 1994 tarihli iddianamesiyle A.A.'yı, üstü Rıdvan Dinç'in ölümüne sebebiyet vermekle suçlamıştır.

Belirtilmeyen bir tarihte başvurular, Adana Askeri Mahkeme önünde müdahil taraf olmuşlardır.

A.A. mahkeme önünde verdiği ifadesinde, aleyhinde yapılan suçlamayı reddetmiştir. Bunun yanısıra, kaçakçı grubun üzerine ateş açtığını ve bunu da görevi çerçevesinde yaptığını vurgulamıştır. Üstlerinin, özellikle askerlere sınır nöbeti sırasında dur ihtarında bulunmadan ateş etme talimatı veren alay komutanının verdiği emirlere uygun olarak hareket ettiğini belirtmiştir.

Askeri Mahkeme, 7 Şubat 1996 tarihli kararla A.A.'yı, ölümüne neden olduğu üstü Rıdvan Dinç'in, şahsına yönelik fiziksel saldırıdan suçlu bularak, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 50. maddesi (kanunun getirdiği sınırları aşarak kuvvete başvurma) ile beraber Askeri Ceza Kanunu'nun 91§4 maddesine göre beş yıl hapis cezasına çarptırmıştır. Mahkeme, verdiği kararda, kurbanın kaçakçıların sınırı aşmasını sağlamak istediğini düşündürecek çelişkili bir tutum sergilediğine inandıran belirtilerin bulunduğunu vurgulamıştır. Mahkeme, çavuş A.A.'nın, aralarında Rıdvan Dinç'in de bulunduğu kaçakçı grubun üzerine hiçbir dur ihtarında bulunmadan ateş açtığını, dolayısıyla ateş açma direktiflerini aştığına kanaat getirmiştir. Mahkeme, sanığın, komutanının sınırı aşmaya çalışan herkese dur ihtarı yapmadan ateş açılabileceği yönündeki emrini yerine getirdiğini açıklamıştır. Bu talimat konusunda mahkeme, adli soruşturma amacıyla 6. Kolordu Komutanlığı'na bu olayları bildirme kararı almış ve bunu da, aralarından birinin soruşturma (1995/522) konusu olduğu benzer olayları gözönünde bulundurarak, yasadışı emir verdiği gerekçesiyle alay komutanı aleyhinde yapmıştır.

Askeri Yargıtay, sanığın, müdahil tarafların ve askeri savcının yaptığı temyiz başvurusunun ardından, 18 Mart 1997 tarihinde, usul hataları bulunduğu gerekçesiyle 7 Şubat 1996 tarihli kararı bozmuştur.

Dosya, Askeri Mahkeme önüne geri gönderilmiştir. Askeri Mahkeme, Yüksek Mahkeme tarafından verilen karara uymuştur. 18 Mart 1997 tarihli kararda belirtilen eksiklikler konusunda gereğini yaptıktan sonra, Askeri Mahkeme 18 Mart 1999 tarihli kararında, aynı cezaların verilmesini kararlaştırmıştır. Mahkeme bu defa, yasadışı emir verdiği gerekçesiyle alay komutanı hakkında yapılan suç duyurusu hakkında karar bildirmemiştir.

Sanık, 16 Temmuz 1999 tarihinde, temyizi geciktirmesi konusunda özür dileyerek temyiz başvurusunda bulunmuştur.

Askeri Yargıtay, 25 Nisan 2000 tarihinde, ilk olarak başvuranın, sağlık nedeniyle geç yapılan temyizini geçerli kılmaya yönelik talebini kabul etmiş ve 18 Mart 1999 tarihli kararı bozmuştur.

Askeri Yargıtay, verdiği kararda, balistik incelemenin yokluğunda, Rıdvan Dinç'in ölümü konusunda sanığın suçluluğunun, her türlü makul şüphenin ötesinde, kabul edilmesinin mümkün olmayacağını vurgulamıştır. Kaldı ki, sanığın yanısıra diğer askerlerin, kurbanın da aralarında bulunduğu kaçakçı grubun üzerine ateş açtıkları ortaya koyulmuştur. Askeri Yargıtay, bazı tanık ifadelerine göre kaçakçıların da ateş ettiğini belirtmiştir. Oysa hiç şüphe yok ki A.A., Rıdvan Dinç'in öldüğü çatışmaya katılmıştır.

Sanığın ateşli silahların kullanımı konusunda yasaların koyduğu sınırları aşmış olması sorusuna gelince, Askeri Yargıtay, Rıdvan Dinç A.A.'nın ateş açması sonucunda ölmüş olsa bile, oldukça hassas bir bölgede bulunan sınırdaki gece meydana gelen bu olayın özel koşulları gözönünde bulundurulduğunda, kanunun izin verdiği ölçüde makul olarak gerekli ve haklı olarak kuvvete başvurulduğunu belirtmiştir. Askeri Yargıtay, olay sırasında sanık ile kaçakçı grup arasındaki otuz metrelik mesafeyi gözönünde bulundurarak, ateş açmaya başlamanın gerekli koşulu olan dur ihbarı ile beraber havaya ateş açmanın, sanığın kendisinin hayatını tehlikeye sokacağını belirtmiştir. Askeri Yargıtay, üstlerin verdiği emirleri hatırlatarak, çavuş A.A.'nın yaptığı eylemin, görevi gereğince yapıldığını ve yetkili makam tarafından verilen emirle gerçekleştirilmiş olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve sonuç olarak bu eylem, suç unsuru teşkil eden eylemden sorumlu kişiye hiçbir cezanın verilmediği TCK'nın 49. maddesi tarafından belirtilen durumlardan biri alanına girdiğine kanaat getirmiştir. Askeri Yargıtay, sonuç itibarıyla sanık A.A.'nın kendisine isnat edilen olaylardan beraat etmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Askeri Mahkeme 25 Aralık 2001 tarihinde, Askeri Yargıtay'ın değerlendirmesine uyarak, A.A.'nın beraatine karar vermiştir.

Askeri Savcı, hiç kuşkusuz sanığın Rıdvan Dinç'i kasten öldürdüğünü gözönüne alarak, 25 Aralık 2001 tarihli kararın temyizine gitmiştir.

Askeri Yargıtay Beşinci Dairesi 5 Kasım 2002 tarihli bir kararla, 25 Aralık 2001 tarihli kararı bozmuş ve Askeri Mahkeme'yi sanık A.A.'nın kasten adam öldürmekten suçlu olduğunu açıkça ortaya koyan delil unsurlarını gözönüne almaya davet etmiştir. Yargıtay olay tespit tutanağından, sanığın dur ihbarı yapmadan, kendisine 10-20 metre uzaklıkta önünde durduğu halde Rıdvan Dinç'e doğru ateş ettiğinin ortaya çıktığına kanaat getirmektedir. Balistik incelemeler, Rıdvan Dinç'e isabet eden mermilerin 15 yada 20 metre uzaklıktan ateş edildiğini göstermektedir. Sanığın kendisi de, ne Rıdvan Dinç'in ne de kaçakçıların kendisine ateş açtığını belirtmiştir. Yargıtay, sanığın tüfeğinin beş şarjörünü de tamamen boşalttığını ve bu şarjörlerde bulunan kurşun sayısına eşit sayıda, toplam altmış adet boş kovanın olay yerinde bulunduğunu gözlemlemektedir. Ayrıca sanığa göre, ilk olarak kendisi ateş etmiş, iki

kişi vurularak ölmüştür. Yargıtay, daha sonra diğer silah seslerinin uzaktan duyulduğunu not etmektedir. Yargıtay Üçüncü Dairesi, boş kovanların balistik incelemesinin yapılmamasına bağlı, ayrıntılı bilgi eksikliğinin sanığın lehine olduğuna dair Askeri Mahkeme'nin yaptığı değerlendirmenin kabul edilemez olduğuna hükmetmiştir. Yargıtay, "yasaya aykırı emirler" konusundaki içtihadını inceledikten sonra, sanığa verilen emrin- bu emre göre gece sınırda bulunan şüpheli kişilere ateş edilebilir- yasadışı olduğunu ve A.A.'nın verilen emri yerine getirmesinin, onu cezai sorumluluktan başışık tutmayacağını belirtmektedir.

Askeri Yargıtay Başsavcısı 25 Kasım 2002 tarihli temyiz başvurusuyla Ceza Daireleri Genel Kurulu'na başvurmuş ve 5 Kasım 2002 tarihli kararın iptalini ve 25 Aralık 2001 tarihli beraat kararının onanmasını istemiştir.

Askeri Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu, 19 Aralık 2002 tarihli kararla 5 Kasım 2002 tarihli kararı iptal etmiş ve 25 Aralık 2001 tarihli kararı bozmuştur. Ceza Daireleri Genel Kurulu, her türlü makul şüphenin ötesinde sanığın sorumluluğunu tespit etmek için, esasa bakan hakimlerin, sözkonusu gecenin hava koşulları hakkında bilgi toplamalarının, olay yerinde bulunan altmış adet boş kovanın balistik incelemesini yapmasının ve hangi jandarma erlerinin ateş ettiğini ve mermi sayısını belirlemesinin gerektiğine kanaat getirmektedir. Hakimler aynı zamanda olay gecesini ayın yaydığı ışık hakkında da bilgi toplamaları ve sanığın olay sırasındaki görüş alanını tespit etmek amacıyla olay yerine gitmeleri gerekirdi.

2006 yılı başlarında dava konusu cezai yargılama, askeri ceza mahkemeleri önünde hala devam etmektedir. Olay tarihine ilişkin meteoroloji raporunda havanın açık olduğu belirtilmiştir. Olay yeri tespit tutanağına göre sanık, sınırı geçmeye çalışan gruba ateş açarken, grup içinde kaç kişi olduğunu görebilirdi. Ancak üniformalı yada sivil kıyafetli olduklarını ayırt edemezdi.

4. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi önündeki usul işlemleri

Başvuranlar, 14 Haziran 1995 tarihinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde Milli Savunma Bakanlığı aleyhinde tazminat davası açmışlardır. Başvuranlar, özellikle Rıdvan Dinç'in Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Sözleşmesi'nin 2. maddesine aykırı olarak, bir asker tarafından kasten öldürüldüğünü savunmuşlardır.

Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, 8 Mayıs 1996 tarihli kararla, başvuranların davasını reddetmiştir. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, Rıdvan Dinç'in ölümü ile yaptığı görevler arasında bir bağın bulunmadığını ve dolayısıyla idareye atfedilecek bir hatanın bulunmadığını gözlemlemiştir. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi özellikle, olaylar sırasında kaçakçılarla işbirliği yapan Rıdvan Dinç'in suç işlediğini ve dolayısıyla devlet görevlisi olarak hareket etmediğini belirtmiştir. Sonuç olarak idare sorumlu tutulamaz.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, Uzman Çavuş Rıdvan Dinç'in diğer askerler tarafından öldürülmesinin, AİHS'nin 2. maddesini ihlal ettiğini iddia etmektedirler.

A. Kabuledilebilirliğe Dair

Hükümet, başvurunun kabuledilebilirliği hakkında verilen karardan sonra sunulan görüşlerinde, iç hukuk yollarının tüketilmediğini bir kez daha ileri sürmektedir. Sözde

olaylara sebep olan kişi aleyhinde başlatılan cezai yargılamanın ulusal mahkemeler önünde hala devam ettiğini ve ulusal mahkemelerin, ateş açılmasına sebep olan koşulların ortaya çıkarılması amacıyla çok ayrıntılı soruşturma yürüttüklerini belirtmektedir. Hükümet, sanık A.A.'nın mahkum edilmesi durumunda, başvuranların müdahil taraf olarak ceza mahkemelerinde maruz kaldıkları maddi ve manevi zararlarının telafi edilmesini isteyebileceklerini hatırlatmaktadır.

Başvuranlar Hükümet'in argümanına itiraz etmektedirler.

AİHM, daha önce incelenen ve 7 Haziran 2005 tarihli kabuledilebilirlik kararı çerçevesinde reddedilen Hükümet'in ön itirazının, bu davada başlatılan cezai yargılamanın etkililiği hakkında 2. madde alanında sunulan şikayetin esasına yakından bağlı olduğuna kanaat getirmektedir. Dolayısıyla AİHM, bu itirazı 2. maddeye göre yapılan şikayetin değerlendirilmesi çerçevesinde inceleyecektir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların Argümanları

a. Başvuranlar

Başvuranlar, ilk olarak Rıdvan Dinç'in bir asker tarafından yakın mesafeden kasten öldürüldüğünü savunmaktadırlar. Ayrıca başvuranlar, her halükarda, ölümle sonuçlanan kuvvete başvurmanın kesinlikle gerekli olduğunun yada dava koşullarında orantılı olduğunun kabul edilemeyeceğini ileri sürmektedirler. Son olarak başvuranlar, Rıdvan Dinç'in ölümüne dair koşullar hakkında etkili soruşturma yapılmadığını bildirmektedirler.

b. Hükümet

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir. Hükümet, sözde cinayet faili çavuş A.A. aleyhinde başlatılan cezai yargılamanın, hala devam ettiğine dikkati çekmektedir. Hükümet'e göre ölümle sonuçlanan kuvvete başvurmanın bu davada gerekli olup olmadığı sorusu hakkında karar vermek, erken ve hatta gereksiz olacaktır. Yetkili mahkemeler, Rıza Dinç'in ölümüne dair koşullar hakkındaki bütün delil unsurlarının toplanması amacıyla ayrıntılı araştırmaları halihazırda gerçekleştirmektedirler.

Hükümet, Savcılık ve Ceza Mahkemeleri tarafından yürütölen cezai soruşturmanın seyri konusunda ısrar etmektedir. Özellikle olay özetleri hazırlanmış, klasik otopsi yapılmış, birçok tanığın ifadesi alınmış ve bunun yanısıra silah ve boş kovanlar üzerinde ek incelemelerin gerçekleştirilmesine devam edilmektedir. Maktulün babası başvuran Halit Dinç, yargılamaya katılmakta ve yetkili adli makamlar, ek soruşturma faaliyetleri konusundaki taleplerine olumlu cevap vermektedirler.

2. AİHM'nin Takdiri

a. Rıdvan Dinç'in 2. maddeye rağmen öldürölüp öldürölmediği

i. Genel İlkeler

Yaşam hakkını güvence altına alan 2. madde, AİHS'nin temel ilkeleri arasında yer almakta ve Avrupa Konseyi'ni oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birine yer vermektedir. AİHM, bu hükmün ihlal edildiğine dair iddiaları dikkatli bir şekilde

incelemelidir. Devlet görevlilerinin kuvvete başvurdukları durumlarda, kuvvete başvuran görevlilerin eylemlerinin yanısıra özellikle hukuki çerçeve yada yürürlükteki yönetmelikle birlikte hazırlanmaları ve kendilerine uygulanan denetim gibi buldukları koşulların tümünü de gözönünde bulundurması gerekmektedir (*McCann ve diğerleri-Birleşik Krallık*, 27 Eylül 1995 ve *Makaratzis-Yunanistan*, no: 50385/99).

2§2 madde metninin kendisinin de ortaya koyduğu gibi, polislerin yada askerlerin ölüme sebebiyet veren kuvvete başvurmaları, bazı koşullarda haklı gösterilebilir. Ancak her türlü kuvvete başvurunun “kesinlikle gerekli”, yani koşullar gözönüne alındığında tamamen orantılı olduğu ortaya konulmalıdır. Temel nitelik taşıyan yaşam hakkı, yasal olarak ölüme neden olan koşullar hakkındaki değerlendirmenin titizlikle yapılmasını gerektirir (*Andronicou ve Constantinou-Kıbrıs*, 9 Ekim 1997 tarihli karar ve *McKerr-Birleşik Krallık*, no: 28883/95).

Sonuç olarak, AİHS’nin 2§2 –b maddesi gözönüne alındığında usule uygun bir yakalama gerçekleştirmeye ilişkin yasal çıkar, ancak mutlak bir gereklilik bulunduğu durumda insan hayatının tehlikeye atılmasını haklı gösterebilir. AİHM, ilke olarak ancak, sözde suç failinin yakalanmasını imkansız kılması söz konusu olsa da, yakalanması gereken kişinin herhangi bir kimsenin yaşamı yada fiziksel bütünlüğü için hiçbir tehdit oluşturmadığını ve şiddet içerikli bir suç işlediğinden şüphelenilmediğini bildiğimiz bir durumda böyle bir gerekliliğin mevcut olabileceğine kanaat getirmektedir (Bkz. AİHM’nin *McCann ve diğerleri* ve yakın bir zamanda verilen *Makaratzis* kararlarında izlediği yol).

Dile getirilen ölüme sebebiyet verme durumunu haklı gösterebilecek koşulların dışında, 2. madde, Devlet’in, konuya ilişkin uluslararası normları gözönüne alarak, kanunun uygulanmasından sorumlu kişilerin kuvvete başvurabilecekleri ve ateşli silah kullanabilecekleri sınırlı koşulları belirterek ve uygun idari ve hukuki çerçeveyi uygulamaya koyarak, yaşam hakkını teminat altına alma temel görevini içermektedir (Bkz. *Makaratzis* kararı ve *Natchova ve diğerleri-Bulgaristan*, no: 43577/98 ve 43579/98). Yukarıda ifade edilen 2. maddeden ayrı tutulamayacak orantılı olma ilkesine uygun olarak (*McCann ve diğerleri*), yakalama operasyonlarını düzenleyen ulusal hukuki çerçeve, ateşli silahlara başvuruyu, durumun en ince ayrıntısına kadar değerlendirilmesine ve özellikle sözde failin işlediği suçun niteliğinin ve söz konusu failin tehdit unsuru olup olmadığının tespit edilmesine bağlı kılınmasını gerektirmektedir.

Buna ek olarak, güvenlik güçlerinin operasyonlarını düzenleyen ulusal hukuk, keyfi kararlara ve kötüye kullanımlara, hatta kaçınılmaz kazalara karşı uygun ve etkili güvence sistemini sunmak zorundadır (*Makaratzis*). Özellikle kanun temsilcileri, mevcut yönetmelikleri harfi harfine uygulamanın yanısıra, temel değer olarak insan yaşamına saygı ilkesinin üstünlüğünü gözönüne alarak ateşli silah kullanmanın gerekip gerekmediğine karar vermek için bilgilendirilmelidirler (Bkz. “öldürmek için ateş etme” emri bulunan askerlerin eğitilmesine ilişkin AİHM tarafından ifade edilen kritikler, *McCann ve diğerleri*).

ii. Davada Sözüedilen İlkelerin Uygulanması

AİHM, Uzman Çavuş Rıdvan Dinç’in diğer jandarma erleri tarafından kasten öldürüldüğüne dair iddia konusunda, değerlendirmesine sunulan unsurlara göre sınır bölgesinde sözde kaçakçılara karşı jandarmalar tarafından yürütülen operasyon sırasında öldürüldüğünü belirtmektedir. Sözde bir kaçakçının düzenlenen bu operasyon sırasında jandarma erleri tarafından öldürülmesi, söz konusu jandarma erlerinin silahlarını kullandığı anlamına gelmektedir. Aynı şekilde dosyadan, kaçakçı gruba doğru ateş ederken çavuş A.A.’nın, Rıdvan Dinç’in fiziksel olarak grup içinde olabileceğinin bilincinde olması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Ancak Rıdvan Dinç’in, özellikle çavuş A.A. ve diğer jandarma

erleri tarafından kasıtlı olarak işlenen cinayetin kurbanı olup olmadığının tespit edilmesi için AİHM'nin elinde yeterli unsur bulunmamaktadır. AİHM, bu noktayı aydınlatmaya çağrılan ulusal mahkemeler önünde A.A. aleyhinde yürütülen cezai yargılamanın hala devam etmekte olduğunu gözardı edemez.

AİHM, Rıdvan Dinç'in yaşam hakkını kanun tarafından koruma pozitif yükümlülüğünü yetkililerin yerine getirmediği iddiası üzerinde duracaktır. Bu bakımdan AİHM, dava konusu kuvvete başvuran kişilerin cezai sorumluluğunun, AİHS bakımından başlatılan yargılamaya yabancı olduğunu, ancak başvurulmuş kuvvetin seviyesi ve türü, aynı şekilde kuvvet kullanılmasında açıkça belli olmayan niyet yada amaç, diğer unsurlar gibi, belirli bir durumda ölüme sebebiyet veren Devlet görevlilerinin fiillerinin AİHS'nin 2. maddesi tarafından sağlanan güvence çerçevesinde Devlet'in sorumluluğunu ortaya koyacak nitelikte olup olmadığını değerlendirmek amacıyla belirleyici unsurlar olabilirler (Bkz. *Makaratzis*).

Dosyadan Uzman Çavuş Rıdvan Dinç'in, kaçakçıların suç ortağı olmasından şüphelendikleri için kendisini durdurmaya çalışan askerlerden birinin ateş etmesi sonucunda öldüğü ortaya çıkmaktadır. Buradan davanın, AİHS'nin 2§1 –b maddesi açısından incelenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

AİHM, ilk olarak alay komutanının askerlere, sınırda gece nöbet tutulurken ihtar yapılmadan ateş etme emri verdiğini gözlemlemektedir. Adana Askeri Mahkeme'ye göre, silah kullanma kurallarına aykırı olan bu emir, Askeri Yargıtay'lardan birinin verdiği gerekçelerden birinde, sınırda ve oldukça hassas bir bölgede gece meydana gelen ateş açılması olayının istisnai koşulları gözönüne alınarak makul olarak değerlendirilmiştir. Ancak AİHM, bu emre göre, her şüpheliye ihtar ve uyarı atışı yapılmadan derhal ateş edilmesinin yasaya uygun olduğunu belirtmektedir. Sözkonusu emir, keyfi bir şekilde ölüme sebebiyet vermeyi engelleyecek nitelikte hiçbir güvenceyi kapsamamaktadır. Böylesi bir hukuki çerçeve, (sınırda ihtar yapılmadan ateş edilmesi konusunda, sözkonusu emir şimdiye kadar Yargıtay tarafından yasaya uygun kabul edilmiştir) günümüz Avrupa'sındaki demokratik toplumlarda AİHS tarafından şart koşulan yaşam hakkının "kanun tarafından" korunması seviyesinden daha aşağıdadır (*Natchova ve diğerleri*).

Ayrıca AİHM, sanık A.A.'nın suçluluğuna karşı elde tutulan unsurlardan birinin, gece ateş edildiği ve A.A.'nın kime doğru ateş ettiğini açıkça göremeyeceği durumuna bağlı olduğunu not etmektedir. Şüpheli kaçakçıları ve bu durumda Uzman Çavuş Rıdvan Dinç'i durdurmaya çalışan askerlerin, bu kişilere karşı risk taşıyan girişimlerde bulunmalarını beklemek gerekirdi. Ancak eğer askerler zorunlu olarak gece için uygun materyale ve eğitime sahip olsalardı, bu durum meydana gelmeyecekti. Askerler yaşam hakkını gözönüne almaksızın silahlarını kullanmışlardır.

AİHM, askerler ile kaçakçılar arasında çıkan silahlı çatışma sırasında Rıdvan Dinç'in ölmüş olabileceği savının da inandırıcı olmadığına kanaat getirmektedir. Dosyada, sözkonusu kaçakçıların silahlı olduğunu gösterecek hiçbir unsur bulunmamaktadır. Aksine askerler tarafından tutulan olay yeri tespit tutanağında, sadece kaçakçılar tarafından bırakılan önemli miktarda çayın bulunduğu yer verilmektedir. Sözkonusu kişilere ait ne bir silah, ne bir kovan ne de mermi ele geçirilmiştir. Öte yandan ulusal yargılamanın hiçbir aşamasında yada AİHM önünde, Uzman Çavuş Rıdvan Dinç'in diğer askerlere karşı silahını kullanmaya yeltendiği iddia edilmemiştir.

AİHM yukarıda dile getirilen unsurlar ışığında, 2§1 maddesinin birinci cümlesinin şart koştuğu uygun hukuki çerçevenin (emir ve adli denetim) uygulamaya konması pozitif

yükümlülüğü konusunda, Türk askeri yetkililerinin o dönemde, özellikle bu davada olduğu gibi ölümcül olabilecek kuvvete başvurmaya karşı ve istisnai olsa da sınır bölgelerindeki askeri operasyonların sebep olabileceği yaşamı tehdit eden gerçek ve ani ölüm risklerini önlemek amacıyla gerekli korumayı vatandaşlarına sunmak için makul olarak kendilerinden bekleneni yapmadıklarına kanaat getirmektedir (*Makaratzis*). Ayrıca açıkça abartılı olan bir güç kullanımı sözkonusudur.

Dolayısıyla Uzman Çavuş Rıdvan Dinç'in ölümü konusunda AİHS'nin 2. maddesi ihlal edilmiştir.

b. AİHS'nin 2. maddesinin gerektirdiği gibi Rıdvan Dinç'in ölümüne ilişkin soruşturmanın etkili olup olmadığı konusunda

i. Genel İlkeler

AİHS'nin 1. maddesi gereğince Devlet'in "yargısına tabi her kişiye Sözleşmede tanımlanan hak ve özgürlükleri tanıma" genel yükümlülüğü ile birlikte, 2. maddenin gerektirdiği yaşam hakkının korunması yükümlülüğü, kuvvete başvurmanın bir insanın ölümüne sebebiyet verdiği durumlarda resmi ve etkili soruşturma yürütmeyi gerektirmektedir (*Çakıcı-Türkiye*, no: 23657/94). Özellikle böylesi bir soruşturma yoluyla, yaşam hakkını koruyan ulusal kanunların, Devlet görevlisi yada organlarının karışmış olduğu davalarda etkili bir şekilde uygulanmasının ve sorumlulukları altında meydana gelmiş olan ölümler hakkında hesap vermelerinin sağlanması sözkonusudur (*Angelova-Bulgaristan*, no: 38361/97).

Aynı zamanda soruşturma, kuvvete başvurmanın sözkonusu koşullarda haklı gösterilip gösterilmediğinin tespit edilmesini ve sorumluların kimlikleri belirlenerek cezalandırılmasını sağlayacak şekilde etkili olmalıdır (*Oğur-Türkiye*, no: 21594/93). Makamlar, sözkonusu olaylara ilişkin kanıtların ve bilirkişi incelemelerinin sağlanması için ellerinde bulunan makul tedbirleri almak zorundadırlar. Soruşturma sonuçları, ilgili unsurların tümünün ayrıntılı, nesnel ve yansız bir analizine dayanmalı ve AİHS'nin 2§2 maddesinde belirtilen "mutlak gereklilik" kriterine benzer bir kriter kullanılmalıdır (*Kelly ve diğerleri-Birleşik Krallık*, no: 30054/96 ve *Angelova*).

ii. Davada Sözüedilen İlkelerin Uygulanması

AİHM, cezai kovuşturmaların, olayların ertesi günü, yani 16 Mayıs 1994 tarihinden itibaren başlatılmış olduğunu not etmektedir. Sözde cinayet faili 29 Kasım 1994 tarihinde suçlanmıştır. Hükümet, 2006 yılı başlarında, AİHM'ye sözkonusu cezai yargılamanın hala devam etmekte olduğunu bildirmiştir. Buradan dava konusu ateş açma olayının sorumlularını ve koşullarını belirlemek amacıyla başlatılan yargılamanın yaklaşık on iki yıl sürdüğü ortaya çıkmaktadır.

Oysa AİHM, başından beri operasyona katılan askerlerin kimliklerinin ve olaylar sırasında kimin nerede olduğu bilindiğinden ve gece sınır bölgesinde ihtarsız ateş etme emrinin yasal olmayan niteliği tartışma götürmediğinden dolayı, davanın özel hiçbir karmaşıklık arz etmediğini not etmektedir. Soruşturma başlar başlamaz sanık yada tanık olarak ayrıntılı ifadelerini veren olaya karışmış askerler, yargılamayı yavaşlatmamışlardır. Yargılamanın uzun sürmesi daha çok, Askeri Yargıtay'ın olayların ortaya konulmasında zorluklar yaşaması ve tereddüt etmesiyle açıklanabilir.

Ayrıca AİHM, sözkonusu gece boyunca askerlerin yasaya uygun olarak hareket edip etmedikleri, alay komutanının, ihtarsız ateş etme emri ışığında, soruşturmanın bir aşamasında ve 7 Şubat 1996 tarihli kararda ceza mahkemeleri tarafından değerlendirildiğini

gözlemlemektedir. Oysa böylesi bir emrin yasaya aykırı olduğu açıkça ortadadır ve taraflar buna itiraz etmemektedirler. Ancak A.A.'nin üstleri, bu noktada hiçbir soruşturma konusu teşkil etmemişlerdir. Halbuki sözüedilen kararda benzeri soruşturmaların yapılması gerektiğine açıkça yer verilmiştir.

Öte yandan bazı sorgulama tedbirlerinin soruşturmanın başında alınmadığına dikkati çekmek gerekir. Özellikle sözkonusu gecede askerler tarafından saldırıda kullanılan silahlar, kovanlar ve mermiler üzerinde balistik inceleme zamanında yapılmamıştır. Bu incelemeler yapılmadığından olayların üzerinden on iki yıl geçse de, hiçbir tereddüde yer vermeksizin Rıdvan Dinç'in ölümünden sorumlu kişilerin kimliklerinin tespit edilmesi mümkün olmamıştır.

Bu davada AİHS'nin 2§1 maddesinden doğan, ölüm hakkında etkili soruşturma yürütme zorunluluğu Devlet tarafından ihlal edilmiştir.

AİHM, iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair Hükümet'in ön itirazını, yukarıda dile getirilen nedenlerden dolayı reddetmektedir.

II. AİHS'NİN 6 VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, yakınları Rıdvan Dinç'in ölümü hakkında etkili soruşturma yapılmamış olmasından şikayetçi olmaktadır. Başvuranlar Askeri Yüksek İdare Mahkemesi önündeki yargılamanın, idarenin sorumluluğuna dayandırılan tazminat taleplerinin reddedilmesiyle sonuçlandığından, adil olmadığını ileri sürmektedirler.

Başvuranlar, AİHS'nin 6. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedirler. AİHM, kabuledilebilirlik kararında da belirttiği gibi, bu şikayetleri 2. madde ile birlikte 13. madde açısından inceleyecektir.

Hükümet, Yüksek İdare Mahkemesi'nin verdiği karar sonucuna dayanmaktadır. İdare'nin belirli bir fiilden sorumlu tutulup tutulamayacağı sorusu hakkında karar verirken, İdare Mahkemesi'nin ceza hukuku alanına giren değerlendirmelere bağlı olmadığını belirtmektedir.

AİHM, AİHS'nin 13. maddesinin iç hukukta AİHS'de yer verilen hak ve özgürlükleri ileri sürmeyi sağlayan başvuru yolunun bulunması teminatını verdiğini hatırlatmaktadır. Bu hüküm, yetkili ulusal mahkemeyi AİHS'ye dayandırılan "savunulabilir bir şikayeti"ni içeriğini incelemeye ve Sözleşmeciler Devletler bu hükmün getirdiği zorunlulukları yerine getirme şekli konusunda bir takım takdir payından faydalansalar bile, uygun telafiyi sunmaya yetkin kılan iç hukuk yolunu gerekli kılmaktadır. 13. maddeden doğan yükümlülüğün içeriği, başvuranın AİHS'ye dayandırdığı şikayetin niteliğine göre değişmektedir. Ancak bu maddenin şart koştuğu başvuru, hukukta olduğu kadar uygulamada da "etkili" olmak zorundadır. Öyle ki başvuru yolunun uygulanması Savunmacı Devlet yetkililerinin fiilleri yada ihmalleri nedeniyle haksız bir şekilde engellenmemelidir (*Aksoy-Türkiye*, 18 Aralık 1996 tarihli karar, *Aydın-Türkiye*, 25 Eylül 1997 tarihli karar ve *Kaya-Türkiye*, 19 Şubat 1998 tarihli karar).

AİHM, davada sunulan kanıtları gözönüne alarak, Rıdvan Dinç'in askerler tarafından ölümüne sebebiyet veren gücün aşırı kullanımını sonucunda öldürüldüğü sonucuna varmıştır. Dolayısıyla yetkililerin Rıdvan Dinç'in ölümüne ilişkin koşullar hakkında etkili bir soruşturma yürütmek zorundaydılar.

Adli soruşturma AİHM'nin de daha önceden tespit ettiği gibi, aradan on iki yıl geçtikten sonra bu fiilin faillerinin kimliklerinin tespit edilmesini ve cezalandırılmasını sağlayacak uygun çerçeveyi sunmamıştır.

Öte yandan Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, askeri ceza mahkemelerinin vardıkları ilk sonuçlara dayanarak, ölüme sebebiyet veren aşırı kuvvet kullanımını sonucunda Rıdvan Dinç'in ölmesinden İdare'nin sorumlu olduğu gerekçesiyle başvuranların yaptığı tazminat talebini reddetmiştir.

Bu koşullarda, 2. maddenin şart koştuğu soruşturma yürütme zorunluluğundan daha da ileri düzeyde zorunluluklar içeren 13. maddeye uygun olarak etkili bir soruşturmanın ivedi bir şekilde yürütüldüğü düşünülemez.

Dolayısıyla AİHS'nin 2. maddesi ile birlikte 13. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuranlar, 21 Haziran 2005 tarihinde kendilerine gönderilen yazıda, AİHS'nin 41. maddesi bakımından her türlü adil tazmin taleplerini esas hakkındaki yazılı görüşlerinde bildirmeleri gerektiğine dair AİHM İçtüzüğü'nün 60. maddesine dikkatleri çekilmesine rağmen, kabuledilebilirlik kararından sonra hiçbir adil tazmin talebinde bulunmamışlardır. Dolayısıyla AİHM, başvuranlar esas hakkındaki görüşlerini sunmaları için kendilerine tanınan süre içinde iddialarını sunmadıklarından, 41. madde gereğince herhangi bir ödeme yapılmasına gerek olmadığına kanaat getirmektedir (*Willekens-Belçika*, no: 50859/99, *Robert-Belçika*, no: 52231/99 ve *Cangöz-Türkiye*, no: 28039/95).

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. İç hukuk yollarının tüketilmediğine dair Hükümet'in ön itirazının reddedilmesine;
2. Uzman Çavuş Rıdvan Dinç'in ölümüne ilişkin koşullar nedeniyle AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Etkili soruşturma yapılmadığından dolayı AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine;
4. AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve 19 Eylül 2006 tarihinde İçtüzüğün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

HAS VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No:23918/02, 23919/02, 23921/02, 23922/02, 23924/02, 23928/02, 23933/02, 23936/02, 23941/02, 23943/02, 23946/02, 23949/02, 23956/02, 23958/02 ve 23966/02

Strazburg

14 Haziran 2007

OLAYLAR I. DAVA KOŞULLARI

Karayolları Genel Müdürlüğü, 1993 yılında başvuranlara ait olan ve İskenderun'da bulunan taşınmazları otoyol yapılması amacıyla kamulaştırmıştır.

İdare tarafından ödenen bedelde anlaşmazlık doğması üzerine başvurular, kamulaştırma bedelinin arttırılması talebiyle İskenderun Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuşlardır. İskenderun Asliye Hukuk Mahkemesi, taşınmazların İdare'ye devredildiği tarihten itibaren hesaplanmak üzere yıllık %30 oranındaki yasal gecikme faizi ile birlikte ek kamulaştırma bedellerinin ödenmesine karar vermiştir.

Bu kararlar 1998 tarihinde Yargıtay tarafından onanmış ve kesinleşmiştir.

İdare, mahkeme kararlarının kesinleştiği tarihten yaklaşık iki sene sonra sözkonusu ek kamulaştırma bedellerini başvuranlara ödemiştir.

Ödemeye ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Başvuranların isimleri	Karar tarihi	Türk Lirası cinsinden ek kamulaştırma bedelleri (T.L.) (gecikme faizleri ve avukat masrafları dahil değildir)	Yargıtay karar tarihleri	Ödemenin yapıldığı tarihler	Yıllık % 30 gecikme faizi ile birlikte hesaplanan ek kamulaştırma bedelleri (T.L.)
15 başvurunun yapıldığı tarih: 26 Haziran 2000					
Başvuru no:23918/02 Mehmet Has	03.07.1998	2.343.600.000	21.09.1998	13.04.2000	6.343.670.000
Başvuru no: 23919/02 Hasan Ak İbrahim Ak Ali Ak (Mehmet oğlu) Ahmet Ak İsmet Ak Ali Ak (Osman oğlu) Doğan Sönmez Redife Soyak Kemal Soyak Meral Bönceoğlu Ayfer Balcı Yaşar Emre Soyak Kasım Soyak	10.12.1997	23.387.145.000	15.09.1998	13.04.2000	62.644.338.000

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuru no:23921/02 Elife Söylemez	24.06.1998	3.652.169.000	21.09.1998	13.04.2000	10.082.006.000
Başvuru no:23922/02 Vasil Todurga	24.06.1998	1.795.235.000	21.09.1998	13.04.2000	4.909.640.000
Başvuru no:23924/02 Hüsamettin Aygören Mehmet Yeniocak Nizer Yeniocak	03.07.1998	9.369.750.000	21.09.1998	13.04.2000	25.520.306.000
Başvuru no: 23928/02 Ali Gül	03.07.1998	1.228.200.000	21.09.1998	13.04.2000	3.388.173.000

Başvuru no: 23933/02 Mehmet Hadi Alan	03.07.1998	3.104.939.000	21.09.1998	13.04.2000	8.399.191.000
Başvuru no: 23936/02 Hasan Güran Ahmet Güran	03.07.1998	1.883.700.000	21.09.1998	13.04.2000	5.140.299.000
Başvuru no:23941/02 Fatih Alpay	18.06.1998	2.131.200.000	21.09.1998	13.04.2000	5.752.066.000
Başvuru no:23943/02 İlyas Konur	24.06.1998	2.249.600.000	15.09.1998	13.04.2000	6.130.048.000
Başvuru no: 23946/02 Saadet Şerbetçi	24.06.1998	1.918.588.000	21.09.1998	13.04.2000	5.288.149.000
Başvuru no:23949/02 Adil Sayın Kadriye Sayın	18.06.1998	1.520.900.000	21.09.1998	13.04.2000	4.173.108.000
Başvuru no: 23956/02 Fevzi Doğru Gülnaz Arslan Seyhan Doğru Zekiye Sapan	24.06.1998	2.940.639.000	21.09.1998	13.04.2000	8.068.581.000
Başvuru no: 23958/02 Hasan Çetinoğlu Mehmet Çetinoğlu Musa Çirkin Hatice Dinç Mehmet Dinç Cengiz Dinç Nuray Karaca Tülay Altan	24.06.1998	32.853.375.000	21.09.1998	13.04.2000	89.334.384.000
Başvuru no. 23966/02 Şerif Güneş Recep Ertan	27.05.1998	62.571.600.000	21.09.1998	02.05.2000	168.205.881.000

HUKUK AÇISINDAN

I. DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

Davaların esasa ilişkin olaylarının ve ortaya çıkardıkları soruların benzerliğini dikkate alan AİHM, İç Tüzüğü'nün 42 § 1. maddesi uyarınca birleştirilmelerine karar vermiştir.

II. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin iki yönden ihlal edildiğini ileri sürmektedirler. Başvuranlar bir taraftan arazilerin Devlet'e devredildiği 1996 tarihinden sonra ödenmesi gereken ilk kamulaştırma bedelinin, başvurulara göre değişen sürelerde olmak üzere iki ila üç yıl geç ödenmesinden, diğer taraftan ise olayların meydana geldiği dönemde yüksek

enflasyon oranı karşısında yetersiz kalan gecikme faizleri nedeniyle kamulaştırmayı yapan İdare tarafından geç ödenen ek kamulaştırma bedellerinin değer kaybetmesinden dolayı şikayetçi olmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

AİHM, şikayetin Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesine ilişkin olan kısmı ile ilgili olarak, başvurulara göre değişen zamanlarda olmak üzere iki ila üç yıllık bir dönemin sözkonusu olduğunu ve bu dönemin kamulaştırma kararının tapu kayıtlarına tescil edildiği tarih ile arazilerin 1996 yılında Devlet'e devredilmesinin ardından ilk tazminatın ödendiği tarih arasında bulunduğunu kaydetmektedir. Bu zaman zarfında başvurular, kamulaştırma kararının tapu kayıtlarına tescil edilmesinden sonra gerçek hakları sınırlanmış olsa da mülklerinden istifade etmişlerdir. Bu türden bir sınırlamanın başvuruları zarara uğrattığı varsayılsa bile (örneğin mülkün üçüncü kişilere satılmaması gibi), başvurular tarafından bu türden bir zarara uğradıkları iddiasıyla ulusal mahkemeler önünde herhangi bir girişimde bulunulmamış olması sebebiyle başvurunun bu kısmı iç hukuk yollarının tüketilmesi ilkesi ile ters düşmektedir (Akgün-Türkiye (karar), no: 35361/02, 27 Ekim 2002; Karaman ve Beyazıt-Türkiye, no: 73739/01, 4 Temmuz 2006). Sonuç olarak AİHM başvurunun yalnızca ek kamulaştırma bedelinin geç ödenmesine ilişkin olan kısmını inceleyecektir.

Bu bakımdan Hükümet, başvurular tarafından icra davası açılmadığı gerekçesiyle AİHS'nin 35 § 1. maddesi uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmediğini belirtmektedir.

AİHM, hukuki yargılama sonucunda Devlet'ten alacağı bulunan bir kimseden, tazminat elde etmek amacıyla icra davası başlatmasını istemenin uygun olmayacağına dair içtihadını hatırlatmaktadır (Metaxas-Yunanistan, no: 8415/02, 27 Mayıs 2004, ve Karahalios-Yunanistan, no: 62503/00, 11 Aralık 2003). Bu nedenle Hükümet tarafından dile getirilen itirazın kabul edilmesi mümkün değildir.

AİHM, içtihadından doğan kriterler ışığında (Bkz. özellikle Akkuş kararı) ve elinde bulunan unsurların tümünü gözönüne alarak başvurunun esastan incelenmesi gerektiğine kanaat getirmektedir. AİHM sonuç itibarıyla başvurunun başka hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi ile ters düşmediğini tespit etmektedir.

B. Esas hakkında

AİHM, bu davadakine benzer sorunların gündeme geldiği birçok dava incelediğini ve bunların Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlali yönünde sonuçlandığını belirtmektedir (Bkz. Akkuş kararı ve Aka kararı).

AİHM, mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespit ve delil sunmadığı kanaatine varmıştır. Ulusal mahkemelerin kararına göre kamulaştırmayı yapan İdare tarafından başvurulara verilmesi gereken ek tazminatın ödenmesindeki gecikme, başvuruları, mülklerinin kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha sokmuştur. Sözkonusu davanın toplam fiili süresi ile ikiye katlanan bu gecikme, AİHM'yi, başvuruların genel yararın gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçsüz bir yükü katlanmak zorunda kaldıkları yönünde düşünmeye sevk etmektedir.

Sonuç olarak Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvurular, adli yargılama süresinin AİHS'nin 6 § 1. maddesini ihlal ettiğinden dolayı şikayetçi olmaktadır.

AİHM, AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmadığına kanaat getirmektedir. Başvuruda başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmamaktadır. AİHM, 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesine ilişkin vardığı sonuç göz önüne alındığında sorunun AİHS'nin 6 § 1. maddesi açısından tekrar incelenmesine gerek olmadığına kanaat getirmektedir.

IV. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat, Masraf ve Harcamalar

Başvuranlar maddi ve manevi tazminat ve AİHM önünde yapılan masraf ve harcamalar için çeşitli miktarlarda tazminat talep etmektedirler.

Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır.

AİHM, Akkuş kararında benimsenen hesaplama yöntemini dikkate alarak ve ilgili ekonomik veriler ışığında başvuranlara aşağıda yer alan miktarlarda tazminat ödenmesine karar vermiştir:

Başvuru no	Başvuran(lar)	Hükmedilen tutar (Euro)
23918/02	Mehmet Has	3.102
23919/02	Hasan Ak İbrahim Ak Ali Ak (Mehmet oğlu) Ahmet Ak İsmet Ak Ali Ak (Osman oğlu) Doğan Sönmez Redife Soyak Kemal Soyak Meral Bönceoğlu Ayfer Balcı Yaşar Emre Soyak Kasım Soyak	Toplu olarak 32.350
23921/02	Elife Söylemez	4.787
23922/02	Vasil Todurga	2.089
23924/02	Hüsamettin Aygören Mehmet Yeniocak Nizer Yeniocak	Toplu olarak 13.952
23928/02	Ali Gül	1.614
23933/02	Mehmet Hadi Alan	4.433
23936/02	Hasan Güran Ahmet Güran	Toplu olarak 2.405
23941/02	Fatih Alpay	2.641
23943/02	İlyas Konur	2.665
23946/02	Saadet Şerbetçi	2.339
23949/02	Adil Sayın Kadriye Sayın	Toplu olarak 2.047
23956/02	Fevzi Doğru Gülnaz Arslan Seyhan Doğru Zekiye Sapan	Toplu olarak 3.660

23958/02	Hasan Çetinoğlu Mehmet Çetinoğlu Musa Çirkin Hatice Dinç Mehmet Dinç Cengiz Dinç Nuray Karaca Tülay Altan	Toplu olarak 49.234
23966/02	Şerif Güneş Recep Ertan	Toplu olarak 93.592

Manevi tazminatla ilgili olarak AİHM, ihlal tespitinin kendisinin adil tazmin için başlı başına yeterli olduğuna kanaat getirmektedir.

AİHM elindeki mevcut unsurlar ve bu konudaki içtihat uyarınca başka bir avukat tarafından temsil edilen Nizer Yeniocak ve Mehmet Yeniocak isimli başvuranlar hariç masraf ve harcamalar için başvuranlara toplu olarak 2.000 Euro ödenmesine, Nizer Yeniocak ve Mehmet Yeniocak isimli başvuranlara ise toplu olarak 300 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların birleştirilmesine;
2. AİHS'nin 6 § 1. maddesine ve Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesine ilişkin olarak dile getirilen şikayetin ikinci kısmının kabuledilebilir olduğuna;
3. Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
4. AİHS'nin 6 § 1. maddesine ilişkin olarak dile getirilen şikayetin ayrıca incelenmesinin gerekli olmadığına;
5. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvuranlara:
 - i. maddi tazminat olarak:
 - Mehmet Has'a (başvuru no: 23918/02) 3.102 Euro (üç bin yüz iki) ödenmesine;
 - Hasan Ak, İbrahim Ak, Ali Ak (Mehmet oğlu), Ahmet Ak, İsmet Ak, Ali Ak (Osman oğlu), Doğan Sönmez, Redife Soyak, Kemal Soyak, Meral Bönceoğlu, Ayfer Balcı, Yaşar Emre Soyak, Kasım Soyak'a (başvuru no: 23919/02) toplu olarak 32.350 Euro (otuz iki bin üç yüz elli) ödenmesine;
 - Elife Söylemez'e (başvuru no: 23921/02) 4.787 Euro (dört bin yedi yüz seksen yedi) ödenmesine;
 - Vasil Todurga'ya (başvuru no: 23922/02) 2.089 Euro (iki bin seksen dokuz) ödenmesine;
 - Hüsamettin Aygören, Mehmet Yeniocak ve Nizer Yeniocak'a (başvuru no: 23924/02) toplu olarak 13.952 Euro (on üç bin dokuz yüz elli iki) ödenmesine;
 - Ali Gül'e (başvuru no:23928/02) 1.614 Euro (bin altı yüz on dört) ödenmesine;

- Mehmet Hadi Alan'a (başvuru no:23933/02) 4.433 Euro (dört bin dört yüz otuz üç) ödenmesine;
- Hasan Güran ve Ahmet Güran'a (başvuru no: 23936/02) 2.405 Euro (iki bin dört yüz beş) ödenmesine;
- Fatih Alpay'a (başvuru no:23941/02) 2.641 Euro (iki bin altı yüz kırk bir) ödenmesine;
- İlyas Konur'a (başvuru no: 23943/02) 2.665 Euro (iki bin altı yüz altmış beş) ödenmesine;
- Saadet Şerbetçi'ye (başvuru no: 23946/02) 2.339 Euro (iki bin üç yüz otuz dokuz) ödenmesine;
- Adil Sayın ve Kadriye Sayın (başvuru no: 23949/02) 2.047 Euro (iki bin kırk yedi) ödenmesine;
- Fevzi Doğru ve Gülnaz Arslan (Sapan), Seyhan Doğru ve Zekiye Sapan'a (başvuru no: 23956/02) 3.660 Euro (üç bin altı yüz altı) ödenmesine;
- Hasan Çetinoğlu, Mehmet Çetinoğlu, Musa Çirkin, Hatice Dinç, Mehmet Dinç, Cengiz Dinç, Nuray Karaca ve Tülay Altan (Dinç) (başvuru no: 23958/02) 49.234 Euro (kırk dokuz bin iki yüz otuz dört) ödenmesine;
- Şerif Güneş ve Recep Ertan'a (başvuru no: 23966/02) toplu olarak 93.592 Euro (doksan üç bin beş yüz doksan iki) ödenmesine;
- ii. masraf ve harcamalar için Nizer Yeniocak ve Mehmet Yeniocak'a toplu olarak 300 Euro (üç yüz) ve diğer başvuranlara toplu olarak 2.000 Euro (iki bin) ödenmesine;
- iii. yukarıdaki miktarların her türlü vergiden muaf tutulmasına;

b)Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Hükümet'in, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;

6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin reddedilmesine;
Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesi gereğince 14 Haziran 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İlânlar

Adalet Bakanlığından :

MÜNHAL NOTERLİKLER

Aşağıda 2007 yılı gayrisafı gelirleri ve isimleri yazılı bulunan İkinci Sınıf noterlikler münhaldır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince Birinci Sınıf ve İkinci Sınıf noterlerden bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımız ve buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

İlan olunur.

SIRA	NOTERLİĞİN ADI	2007 YILI
------	----------------	-----------

NO		GAYRİSAFİ GELİRLERİ YTL
1	ADİYAMAN ÜÇÜNCÜ NOTERLİĞİ	212.428,61
2	AĞRI BİRİNCİ NOTERLİĞİ	156.823,44
3	AĞRI İKİNCİ NOTERLİĞİ	155.611,47
4	AĞRI ÜÇÜNCÜ NOTERLİĞİ	179.913,38
5	BİNGÖL İKİNCİ NOTERLİĞİ	137.299,59
6	BİNGÖL ÜÇÜNCÜ NOTERLİĞİ	129.990,99
7	BİSMİL NOTERLİĞİ	187.720,67
8	CİZRE BİRİNCİ NOTERLİĞİ	153.415,97
9	CİZRE ÜÇÜNCÜ NOTERLİĞİ	81.454,44
10	DOĞUBEYAZIT NOTERLİĞİ	195.282,14
11	HAKKARİ NOTERLİĞİ	260.160,48
12	MARDİN İKİNCİ NOTERLİĞİ	284.747,19
13	NUSAYBİN NOTERLİĞİ	280.123,67
14	SİLOPİ BİRİNCİ NOTERLİĞİ	208.605,64
15	ŞIRNAK NOTERLİĞİ	203.634,67

[R.G. 3 Haziran 2008 – 26895]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığından :

Karaman Aile Mahkemesine ait 2005/45 Esas, 2006/48 Karar sayılı dava dosyasının zayı olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için kıyasen uygulanmasına ve adı geçen Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilân olunur.

[R.G. 5 Haziran 2008 – 26897]

— • —

2008 YILI İÇİN ABONE OLMAK İSTEYENLERE DUYURU

Yargı Mevzuatı Bülteni'ne abone olmak ve aboneliklerini devam ettirmek isteyenlerin 2008 yılı abone bedeli olan 175 YTL'ni Vakıflar Bankası Adalet Bakanlığı Bürosu 783 kod nolu şubedeki 2002083 numaralı hesaba yatırarak alacakları dekontu **açık adreslerini** belirtir bir yazı ile "**Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Konya Devlet Yolu Üzeri No: 70 Kat: 9 Hipodrum-ANKARA**" adresine veya 223 38 06 numaralı faksa göndermeleri halinde 01.01.2008 tarihinden itibaren yıl sonuna kadar çıkacak sayılar adreslerine postalanacaktır.

